

**«Электр желілерін басқару жөніндегі
Қазақстан компаниясы» (Kazakhstan Electricity Grid Operating
Company) «KEGOC» АҚ**

Шоғырландырылған қаржылық есептеме
2024 жылғы 31 желтоқсанда аяқталған жыл үшін

Тәуелсіз аудитордың аудиторлық есебімен бірге

МАЗМҰНЫ

Тәуелсіз аудитордың аудиторлық есебі

Шоғырландырылған қаржылық есептеме

Қаржылық жағдай туралы шоғырландырылған есеп	1-2
Жиынтық кіріс туралы шоғырландырылған есеп	3
Ақша қаражаттарының қозғалысы туралы шоғырландырылған есеп	4-5
Капиталдағы өзгерістер туралы шоғырландырылған есеп	6
Шоғырландырылған қаржылық есептемеге ескертпелер	7-58

ТӘУЕЛСІЗ АУДИТОРДЫҢ АУДИТОРЛЫҚ ЕСЕБІ

«Электр желілерін басқару жөніндегі Қазақстан компаниясы» «KEGOC» АҚ Акционерлеріне,
Директорлар кеңесіне және Басшылығына

Пікір

Біз «Электр желілерін басқару жөніндегі Қазақстан компаниясы» «KEGOC» АҚ мен оның еншілес ұйымының (бұдан әрі – «Топ») шоғырландырылған қаржылық есептілігіне аудит жүргіздік, әрі оған 2024 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша қаржылық жағдай туралы шоғырландырылған есеп, жиынтық кіріс туралы шоғырландырылған есеп, көрсетілген күні аяқталған жыл үшін капиталдағы өзгерістер туралы шоғырландырылған есеп және ақша қаражаттарының қозғалысы туралы шоғырландырылған есеп, сондай-ақ есеп саясатының маңызды ережелері туралы ақпаратты қоса алғанда, қаржылық есептілікке жасалған ескертпелер жатады.

Біздің пікірімізше, қоса беріліп отырған шоғырландырылған қаржылық есептілік барлық елеулі аспектілерде 2024 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша Топтың шоғырландырылған қаржылық жағдайын, сондай-ақ көрсетілген күнге аяқталған жыл ішіндегі ақша қаражатының шоғырландырылған қозғалысы мен шоғырландырылған қаржылық нәтижелерін Халықаралық қаржылық есептілік стандарттарына (ХҚЕС) сәйкес дұрыс бейнелейді.

Пікір білдіру негізі

Біз аудитті Халықаралық аудит стандарттарына (ХАС) сәйкес жүргіздік. Осы стандарттарға сәйкес біздің міндеттеріміз бұдан әрі біздің есебіміздің «Аудитордың шоғырландырылған қаржылық есептіліктің аудиті үшін жауапкершілігі» бөлімінде сипатталған. Біз Бухгалтерлерге арналған халықаралық этика стандарттары жөніндегі кеңестің Кәсіпқой бухгалтерлер этикасының кодексіне (тәуелсіздіктің халықаралық стандарттарын қоса) (бұдан әрі – БХЭСК Кодексі) сәйкес Топқа қатысты біз тәуелсізбіз және біз БХЭСК Кодексіне сәйкес басқа да этикалық міндеттерді орындадық. Біз алынған аудиторлық дәлелдер өз пікірімізді білдіру үшін негіздеме ретінде болуы үшін жеткілікті әрі лайықты болып табылады деп пайымдаймыз.

Аудиттің негізгі мәселелері

Аудиттің негізгі мәселелері – біздің кәсіптік пайымдауымызға сай ағымдағы кезең үшін шоғырландырылған қаржылық есептіліктің аудиті үшін барынша маңызды болып табылған мәселелер. Бұл мәселелер шоғырландырылған қаржылық есептілік аудитіміздің контекстінде және осы есептілік туралы пікірімізді қалыптастыру кезінде қарастырылған және біз бұл мәселелер жөнінде бөлек пікірімізді білдірмейміз.

Аудиттің негізгі мәселелері

Біздің аудит барысында тиісті негізгі мәселе қалай қаралды

Негізгі құралдарды бағалау

2024 жылғы 31 желтоқсанында аяқталған жыл бойынша Ұлттық электр торабының («ҰЭТ») активтерінің баланстық құны 830.197.299 мың теңгені құрады (2023 жылғы 31 желтоқсанда: 718.550.166 мың теңге).

ҰЭТ активтері Топтың есеп саясатына сәйкес әділ құн бойынша көрсетіледі. Топ әрбір есепті күнге ҰЭТ активтерінің баланстық құнының олардың әділ құнынан қаншалықты ерекшеленетініне талдау жүргізеді. Әділ құнның ықтимал ауытқуларын бағалау үшін Топ басшылығы әділ құнның өзгеру тәуекеліне неғұрлым ұшыраған активтерді алмастыру құнын айқындайды.

ҰЭТ активтерінің баланстық құнының елеулі болуына, сондай-ақ ҰЭТ активтерінің әділ құнының өзгерістеріне талдау жүргізу кезінде басшылықтың кәсіби пайымдау мен бағалауды едәуір пайдалануына байланысты бұл мәселе аудиттің негізгі мәселелерінің бірі болып табылды.

ҰЭТ активтері және ҰЭТ активтерінің әділ құнының өзгерістерін талдау туралы ақпарат шоғырландырылған қаржылық есептеменің 4 және 6-Ескертпелерінде ұсынылған.

Біз Топ басшылығынан сыртқы бағалау сарапшысы жүргізген бағалау туралы есеп алдық.

Біз Топ тартатын сыртқы сарапшының құзыреттілігі мен объективтілігін бағаладық. Біз бағалау есебімен танысып, бағалау әдістемесін талдадық.

Біз негізгі құралдар тізіміндегі ҰЭТ активтерін сыртқы сарапшы бағалаған активтер тізімімен салыстырдық.

Біз басшылық бекіткен «2025-2029 жылдарға арналған іс-шаралар жоспары» сияқты сыртқы сарапшы пайдаланатын өзге деректерді, электр энергиясының тарифтері мен болжамды көлемдерін ішкі деректер көздерімен салыстырдық.

Өтелетін құнды есептеу кезінде пайдаланылған қызметтердің тарифтерін уәкілетті орган бекіткен тарифтермен салыстырдық.

Біз дисконттау мөлшерлемесін және ұзақ мерзімді өсу қарқынын жалпы нарықтық көрсеткіштермен және өзге де деректермен салыстырдық.

Біз ақша ағыны модельдерінің математикалық дәлдігін тексеріп, сезімталдық талдауын бағаладық.

Біз қайта бағалауға қатысты шоғырландырылған қаржылық есептілікте көрсетілген бухгалтерлік жазбаларды талдадық.

Біз шоғырландырылған қаржылық есептілікке 4 және 6-Ескертпелерінде ұсынылған ақпаратты қарадық.

Кредиттік келісімдер шеңберінде шарттық талаптарды сақтау

Кредиттік келісімдер мен облигациялық бағдарламалардың талаптарына сәйкес Топ белгілі бір шарттық талаптарды (ковенанттарды) сақтауы тиіс. Бұл шарттардың бұзылуы қаржыландырудың жетіспеушілігімен қатар айтарлықтай айыппұлдар мен өсімақыларға әкелуі мүмкін.

Шарттық талаптарды сақтау аудиттің маңызды мәселесі болып табылады, өйткені ол шоғырландырылған қаржылық есептемені әзірлеу кезінде пайдаланылатын үздіксіз қызмет туралы болжамға, сондай-ақ қаржылық жағдай туралы шоғырландырылған есепте қарыздар мен облигациялар бойынша міндеттемелерді жіктеуге үлкен әсер етеді.

Кредиттік келісімдер шеңберінде шарттық талаптарды сақтау туралы ақпарат шоғырландырылған қаржылық есептеменің 28-Ескертпесінде ашылған.

Біз несиелік келісімдердің шарттарын талдадық және қаржылық және қаржылық емес шарттарды қарастырдық.

Біз есептеулерде қолданылатын деректерді шоғырландырылған қаржылық есептемемен салыстырдық.

Біз есептеулердің математикалық дәлдігін қаржылық көрсеткіштер бойынша тексердік.

Біз басшылықтың алдағы 12 айда қандай да бір шарттардың бұзылуы және бұзушылықтың қызметтің үздіксіздігі принципіне ықтимал әсері болуы мүмкін деген қауіп-қатерін талдадық. Біз 2024 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша шарт талаптарын сақтауға қатысты кредиторлардан алынған мәліметтерді талдадық.

Біз сондай-ақ шоғырландырылған қаржылық есептілікте ашылған ақпаратты талдадық.

Топтың 2024 жылға арналған Жылдық есебіне енгізілген өзге ақпарат

Өзге ақпарат 2024 жылға арналған жылдық есепте көрсетілетін ақпаратты қамтиды, бірақ шоғырландырылған қаржылық есептілік пен ол туралы біздің аудиторлық есебімізді қамтымайды. Басшылық өзге ақпаратқа жауапты. Топтың 2024 жылға арналған жылдық есебі осы аудиторлық есеп беру күнінен кейін бізге қолжетімді болады деп күтілуде.

Шоғырландырылған қаржылық есептілік бойынша біздің аудиторлық пікіріміз өзге ақпаратты қамтымайды және біз бұл ақпарат бойынша сенімділік қорытындысын білдірмейміз.

Шоғырландырылған қаржылық есептіліктің аудитіне байланысты біздің жауапкершілігіміз жоғарыда аталған өзге ақпаратты бізге берілген кезде қарап шығу және өзге ақпарат пен шоғырландырылған қаржылық есептілік арасында немесе аудит барысында алған біліміміздің арасында елеулі сәйкессіздіктердің бар-жоғын және басқа ықтимал елеулі бұрмаланулардың бар-жоғын қарастыру болып табылады.

Шоғырландырылған қаржылық есептілікке қатысты басшылықтың және корпоративтік басқару үшін жауапты тұлғалардың жауапкершілігі

Басшылық осы шоғырландырылған қаржылық есептілікті дайындауға және оның ХҚЕС сәйкес шынайы ұсынылуына, сонымен қатар басшылықтың пікірінше алаяқтық немесе қателесуден болатын айтарлықтай бұрмалаушылықтары болмайтын шоғырландырылған қаржылық есептілікті дайындауға қажет болатын ішкі бақылау жүйесіне жауапты.

Шоғырландырылған қаржылық есептілікті дайындау барысында басшылық Топтың өз қызметін үздіксіз жалғастыру қабілетін бағалауға, қызмет үздіксіздігіне байланысты деректерді тиісті жағдайларда ашып көрсетуге және қызмет үздіксіздігі жорамалы негізінде есептілікті дайындауға, жағдайларды немесе оның тарату немесе қызметін тоқтатудан басқа қандай да бір нақты баламасы болмаған жағдайларды қоспағанда.

Корпоративтік басқару үшін жауапты тұлғалар Топтың шоғырландырылған қаржылық есептілігін дайындауын бақылауға жауапты.

Аудитордың шоғырландырылған қаржылық есептіліктің аудиті үшін жауапкершілігі

Біздің мақсатымыз ықылассыз әрекеттер немесе қателесу салдарынан шоғырландырылған қаржылық есептілікте елеулі бұрмалаушылықтардың жоқтығына орынды сенімділік алу және біздің пікірімізді қосатын аудиторлық есеп шығару болып табылады. Орынды сенімділік – сенімділіктің жоғары дәрежесі болып табылады, бірақ ол Халықаралық аудит стандарттарына сәйкес жүргізілген аудит барысында елеулі бұрмалаушылықтар бар болған жағдайда олардың әрдайым анықталуының кепілдігі болып табылмайды. Бұрмалаушылықтар ықылассыз әрекеттердің немесе қателесудің нәтижесінде туындауы мүмкін. Егер бұрмалаушылықтар пайдаланушылардың қаржылық есептілік негізінде қабылдайтын экономикалық шешімдеріне жекеше немесе бірлесіп әсер ете алса, елеулі бұрмалаушылықтар болып есептеледі.

Халықаралық аудит стандарттарына сәйкес жүргізілетін аудит аясында біз кәсіби пайымдау қолданамыз және бүкіл аудит барысында кәсіби күмәншілдік сақтаймыз. Бұған қоса, біз келесілерді орындаймыз:

- ықылассыз әрекеттер немесе қателесу салдарынан шоғырландырылған қаржылық есептіліктің елеулі бұрмалану тәуекелдерін анықтаймыз және бағалаймыз; осы тәуекелдерге жауап ретінде аудиторлық рәсімдерді әзірлейміз және жүргіземіз; біздің пікірімізді білдіруге негіз болуы үшін жеткілікті және тиісті болып табылатын аудиторлық дәлелдерді аламыз. Ықылассыз әрекеттер салдарынан елеулі бұрмаланудың табылмау тәуекелі қателесу салдарынан болатын елеулі бұрмаланудың табылмау тәуекелінен жоғары, себебі ықылассыз әрекеттерге сөз байласу, жалғандық, әдейі қалдырып кету, ақпаратты бұрмалап ұсыну немесе ішкі бақылау жүйесін айланып өту арқылы әрекеттер жасау кіруі мүмкін;
- жағдайларға сәйкес аудиторлық рәсімдер әзірлей мақсатында аудит үшін маңызы бар ішкі бақылау жүйесін зерделейміз, бірақ Топтың ішкі бақылау жүйесінің тиімділігі жайында пікір білдіру мақсатында емес;

- қолданылатын есеп саясатының тиісті сипатын және басшылық есептеген бағалау мәндерінің негізділігін және ақпараттың тиісті ашылуын бағалаймыз;
- басшылық қызмет үздіксіздігі жорамалын қолдануының заңдылығы туралы тұжырым жасаймыз, ал алынған аудиторлық дәлелдемелер негізінде – Топтың өз қызметін үздіксіз жалғастыра алатынына елеулі күдік тудырта алатын оқиғаларға немесе жағдайларға байланысты елеулі белгісіздіктің бар немесе жоқ екендігі жайлы тұжырым жасаймыз. Егер біз елеулі белгісіздіктің бар екені туралы тұжырымға келсек, біз аудиторлық есебімізді шоғырландырылған қаржылық есептіліктегі тиісті ақпарат ашуға назар аудартуымыз керек, немесе ақпарат тиісті түрде ашылмаған болса, пікірімізде ескертпе жасаймыз. Біздің тұжырымдарымыз аудиторлық есебіміздің күніне дейін алынған аудиторлық дәлелерге негізделген. Алайды, келешек оқиғалар немесе жағдайлар Топтың өз қызметін үздіксіз жалғастыру қабілетінен айырылуына әкелуі мүмкін;
- шоғырландырылған қаржылық есептіліктің жалпы ұсынылуын, оның құрылымын және масмұнын, соның ішінде ақпараттың ашылуын, сондай-ақ қаржылық есептілікте оның негізі болатын операциялар мен оқиғалардың шынайы көрсетілуінің қамтамасыз етілуін бағалаймыз;
- шоғырландырылған қаржылық есептілік туралы пікірді білдіру үшін, Топ ішіндегі ұйымдардың қаржы ақпаратына немесе олардың қызметіне қатысты жеткілікті тиісті аудиторлық дәлелдерді аламыз. Біз Топтың аудитін басқару, бақылау және жүргізу үшін жауап береміз. Біз өз аудиторлық пікірімізге толықтай жауапты болып қаламыз.

Біз корпоративтік басқару үшін жауапты тұлғалармен ақпараттық әрекеттесуді жүзеге асырып, оларды аудиттің жоспарланған көлемі мен мерзімдері жөніндегі, сондай-ақ аудит барысында анықталған елеулі ескертулер, соның ішінде біз аудит барысында анықтайтын ішкі бақылау жүйесінің елеулі кемшіліктері туралы хабардар етеміз.

Біз сондай-ақ корпоративтік басқару үшін жауапты тұлғаларға тәуекелсіздікке қатысты барлық тиісті әдеп талаптарын сақтағанымыз көрсетілген және бұл тұлғаларға аудитордың тәуелсіздігіне өсер етеді деп негізді санауға болатын барлық өзара қарым-қатынастар мен өзге мәселелер туралы, ал қажет болған жағдайларда – тиісті сақтық шаралары жөнінде хабарлағанымыз туралы мәлімдемені ұсынамыз.

Біз корпоративтік басқаруға жауапты тұлғаларға хабарлаған мәселелерден ағымдағы кезең іші қаржылық есептіліктің аудиті үшін неғұрлым маңызды болған, демек, аудиттің негізгі мәселелері болып табылатын мәселелерді анықтаймыз. Біз бұл мәселелер туралы ақпаратты жария етуге заңмен немесе нормативтік актімен тыйым салынған немесе өте сирек жағдайларда бұндай ақпаратты хабарлаудың теріс салдары оны хабарлаудан болатын қоғамдық мыңызы бар пайдадан асып түсетінін негізді түрде болжауға болатындықтан, қандай да бір мәселе туралы ақпарат біздің есепте хабарланбауы тиіс деген тұжырымға келген жағдайларды қоспағанда, осы мәселелерді біздің есебімізде сипаттаймыз.

Аудит нәтижелері бойынша осы тәуелсіз аудитордың есептілігін шығаруға аудитті жүргізуге жауапты серіктес, – Айсулу Нарбаева.

ТОО "RSM Qazaqstan"

Айсулу Нарбаева
Аудитор / Бас директор
«RSM Qazaqstan» ЖШС

Аудитордың біліктілік куәлігі
1994 жылғы 21 қазандағы № 0000137

Қазақстан Республикасы Қаржы министрлігінің
Ішкі мемлекеттік аудит комитеті 2024 жылғы 30
сәуірде берген № 24017613 Қазақстан
Республикасының аумағында аудиторлық
қызметпен айналысуға мемлекеттік лицензия

050051, Қазақстан Республикасы, Алматы қ.
Достық даңғ., 210Б, 60-кеңсе

2025 жылғы 28 ақпан

ҚАРЖЫЛЫҚ ЖАҒДАЙ ТУРАЛЫ ШОҒЫРЛАНДЫРЫЛҒАН ЕСЕП

2024 жылғы 31 желтоқсандағы жай-күйі бойынша

Мың теңгемен	Ескертпе	2024 жылғы 31 желтоқсан	2023 жылғы 31 желтоқсан
Активтер			
Айналымнан тыс активтер			
Негізгі құралдар	6	939.418.331	870.122.684
Материалдық емес активтер		4.480.492	3.163.452
Ұзақ мерзімді активтер үшін берілген аванстар	6	11.155.704	2.823.470
Қауымдасқан компанияға инвестициялар	7	3.302.715	2.942.759
Басқа да қаржылық активтер, ұзақ мерзімді бөлігі	11	1.585.888	1.979.457
Байланысты тараптардан ұзақ мерзімді дебиторлық берешек	26	237.161	382.638
		960.180.291	881.414.460
Айналымдағы активтер			
Қорлар	8	2.913.351	3.289.266
Сауда дебиторлық берешек	9	31.324.031	34.314.906
Корпоративтік табыс салығы бойынша алдын ала төлем	25	1.677.043	1.834.225
Өтелетін ҚҚС және басқа да салықтар бойынша алдын ала төлем		141.787	234.527
Басқа да қаржылық активтер, қысқа мерзімді бөлігі	11	44.313.217	30.589.367
Пайдаланылуы шектелген ақша қаражаты	12	1.513.982	1.846.056
Ақша қаражаты және олардың баламалары	13	51.939.433	45.528.523
Басқа да ағымдағы активтер	10	3.062.970	2.733.677
		136.885.814	120.370.547
Активтердің жиыны		1.097.066.105	1.001.785.007

ҚАРЖЫЛЫҚ ЖАҒДАЙ ТУРАЛЫ ШОҒЫРЛАНДЫРЫЛҒАН ЕСЕП (жалғасы)

<i>Мың теңгемен</i>	Ескертпе	2024 жылғы 31 желтоқсан	2023 жылғы 31 желтоқсан
Капитал және міндеттемелер			
Капитал			
Акционерлік капитал	14	148.922.757	148.922.757
Меншікті сатып алынған акциялар	14	(930)	(930)
Активтерді қайта бағалау резерві	14	556.910.639	488.537.852
Бөлінбеген пайда		64.089.351	48.259.455
		769.921.817	685.719.134
Ұзақ мерзімді міндеттемелер			
Қарыздар, ұзақ мерзімді бөлігі	15	5.310.373	5.588.895
Облигациялар, ұзақ мерзімді бөлігі	16	149.650.031	149.521.918
Кейінге қалдырылған салық міндеттемелері	25	133.700.119	119.642.670
Ұзақ мерзімді кредиторлық берешек	17	—	2.163.124
Болашақ кезеңдердің кірістері, ұзақ мерзімді бөлігі		569.653	622.896
		289.230.176	277.539.503
Қысқа мерзімді міндеттемелер			
Қарыздар, қысқа мерзімді бөлігі	15	1.291.826	1.146.917
Облигациялар, қысқа мерзімді бөлігі	16	5.328.478	7.277.659
Сауда және басқа да кредиторлық берешек	17	17.573.658	19.721.022
Шарт бойынша міндеттемелер		2.006.832	1.185.059
Болашақ кезеңдердің кірістері, қысқа мерзімді бөлігі		53.243	53.243
Корпоративтік табыс салығынан басқа салықтар бойынша берешек	18	4.993.823	3.426.356
Корпоративтік табыс салығы бойынша берешек	25	17.405	—
Басқа да ағымдағы міндеттемелер	19	6.648.847	5.716.114
		37.914.112	38.526.370
Міндеттемелер жиыны		327.144.288	316.065.873
Капитал және міндеттемелер жиыны		1.097.066.105	1.001.785.007
Бір жай акцияның баланстық құны (теңгемен)	14	2.780	2.479

7-58 бет аралығындағы есеп саясаты мен түсіндірме ескертпелер осы шоғырландырылған қаржылық есептеменің ажырамас бөлігі болып табылады.

Басқарма төрағасы
Айтжанов Н.Е.

Бас бухгалтер
Мұқанова Д.Т.

ЖИЫНТЫҚ КІРІС ТУРАЛЫ ШОҒЫРЛАНДЫРЫЛҒАН ЕСЕП

2024 жылғы 31 желтоқсанда аяқталған жыл үшін

Мың теңгемен	Ескертпе	2024 жыл	2023 жыл
Сатып алушылармен жасалған шарттар бойынша түсім	20	319.905.932	252.136.383
Көрсетілген қызметтердің өзіндік құны	21	(228.253.901)	(181.403.604)
Жалпы пайда		91.652.031	70.732.779
Жалпы және әкімшілік шығыстар	22	(12.537.679)	(11.113.427)
Өткізу бойынша шығыстар		(548.612)	(490.990)
Негізгі құралдарды қайта бағалаудан болған залалды қалпына келтіруден түскен кіріс	6	1.413.168	-
Негізгі құралдарды қайта бағалаудан болған залал	6	(8.382.642)	-
Негізгі құралдардың құнсыздануынан болған залал	6	(102.718)	(462.516)
Операциялық пайда		71.493.548	58.665.846
Қаржылық кірістер	23	11.886.443	7.576.474
Қаржылық шығыстар	23	(12.303.025)	(13.709.414)
Оң бағамдық айырма, нетто	24	435.299	951.337
Қауымдасқан компанияның пайдасындағы үлесі	7	359.956	195.304
Басқа да кірістер		1.901.043	3.051.135
Басқа да шығыстар		(1.702.492)	(747.948)
Күтілетін кредиттік залалдарға резервті қалпына келтіру / (есептеу)	9,10, 11, 12,13	1.793.825	(2.384.102)
Салық салынғанға дейінгі пайда		73.864.597	53.598.632
Корпоративтік табыс салығы бойынша шығыстар	25	(14.367.550)	(10.202.243)
Жыл ішіндегі пайда		59.497.047	43.396.389
Басқа да жиынтық кіріс			
<i>Кейінгі кезеңдерде пайда немесе залал құрамына қайта жіктеуге жатпайтын басқа да жиынтық кіріс</i>			
Негізгі құралдарды қайта бағалаудан болған кіріс	4	86.594.411	-
Салықтың пайдаға әсері	25	(17.318.882)	-
Корпоративтік табыс салығын шегергендегі кейінгі кезеңдердегі пайда немесе залал құрамына қайта жіктеуге жатпайтын таза басқа да жиынтық кіріс		69.275.529	-
Корпоративтік табыс салығын шегергендегі жыл ішіндегі жиынтық кіріс жиыны		128.772.576	43.396.389
Акцияға есептегендегі пайда			
Бас компанияның жай акцияларын ұстаушыларға келетін базалық және бөлінген пайда (теңгемен)	14	216,12	165,50

7-58 бет аралығындағы есеп саясаты мен түсіндірме ескертпелер осы шоғырландырылған қаржылық есептеменің ажырамас бөлігі болып табылады

Басқарма төрағасы
Айтжанов Н.Е.

Бас бухгалтер
Мұқанова Д.Т.

АҚША ҚАРАЖАТТАРЫНЫҢ ҚОЗҒАЛЫСЫ ТУРАЛЫ ШОҒЫРЛАНДЫРЫЛҒАН ЕСЕП

2024 жылғы 31 желтоқсанда аяқталған жыл үшін

Мың теңгемен	Ескертпе	2024 жыл	2023 жыл
Операциялық қызмет			
Салық салынғанға дейінгі пайда		73.864.597	53.598.632
Салық салынғанға дейін пайданы таза ақша ағындарыме салыстырып тексеру үшін түзетулер			
Тозу және амортизация		51.287.943	51.409.922
Қаржылық шығыстар	23	12.303.025	13.709.414
Қаржылық кірістер	23	(11.886.443)	(7.576.474)
Оң бағамдық айырма, нетто		(435.299)	(951.337)
Күтілетін кредиттік залалдарға резервті (қалпына келтіру) / есептеу		(1.793.825)	2.384.102
Ескірген қорларға резервті есептеу		100.811	79.272
Негізгі құралдар мен материалдық емес активтердің шығуынан болған залалдар		170.781	249.114
Негізгі құралдарды қайта бағалаудан болған залалды қалпына келтіруден түскен кіріс	6	(1.413.168)	—
Негізгі құралдарды қайта бағалаудан болған залал	6	8.382.642	—
Негізгі құралдардың құнсыздануынан болған залал	6	102.718	462.516
Қауымдасқан компанияның пайдасындағы үлесі	7	(359.956)	(195.304)
Мемлекеттік субсидиядан түскен кіріс		(53.243)	(53.242)
Айналым капиталына түзетулер			
Қорлардың өзгеруі		259.360	(161.383)
Сауда дебиторлық берешегінің өзгеруі		4.631.194	(16.002.251)
Басқа да ағымдағы активтердегі өзгеріс		(352.863)	(1.258.905)
Өтелетін ҚҚС-ның және басқа да салықтар бойынша алдын ала төлемдің өзгеруі		92.740	636.731
Сауда және басқа да кредиторлық берешектегі өзгеріс		(440.572)	731.901
Шарт бойынша міндеттемелердің өзгеруі		821.773	(484.531)
Басқа да ағымдағы міндеттемелердің өзгеруі		—	(13.522)
Корпоративтік табыс салығынан басқа салықтар бойынша берешектердің өзгеруі		1.561.743	1.473.334
Басқа да кредиторлық берешектегі және есептелген міндеттемелердегі өзгеріс		1.315.631	545.587
Операциялық қызметтен алынған ақша ағындары		138.159.589	98.583.576
Қарыздар бойынша төленген проценттер	27	(439.802)	(738.058)
Төленген купондық сыйақы	27	(22.595.660)	(21.572.501)
Банк кепілдіктер бойынша комиссияны төлеу		(68.170)	(124.994)
Түскен пайыздар		8.697.133	7.595.069
Төленген корпоративтік табыс салығы		(17.393.614)	(16.478.545)
Операциялық қызметтен алынған таза ақша ағындары		106.359.476	67.264.547

АҚША ҚАРАЖАТТАРЫНЫҢ ҚОЗҒАЛЫСЫ ТУРАЛЫ ШОҒЫРЛАНДЫРЫЛҒАН ЕСЕП (жалғасы)

Мың теңгемен	Ескертпе	2024 жыл	2023 жыл
Инвестициялық қызмет			
Депозиттік шоттардан алу		10.394.938	7.287.964
Депозиттік шоттарды толықтыру		(5.068.073)	(5.061.468)
Пайдалануы шектелген ақша қаражаттарының өзгеруі		(43.614)	(898.893)
Негізгі құралдар мен материалдық емес активтерді сатудан түскен түсім		196.539	196.498
Негізгі құралдарды сатып алу		(44.013.565)	(54.705.720)
Материалдық емес активтерді сатып алу		(1.716.140)	(597.410)
Борыштық бағалы қағаздарды сатып алу	11	(87.479.063)	(148.467.501)
Борыштық бағалы қағаздарды өтеу	11	72.972.836	174.113.437
Эмитенттің DSFK облигацияларын сатып алуы	11	418.723	31.087
Казинвестбанк және Эксимбанк Қазақстан қаражатын ішінара қайтару		649.941	38.478
Басқада		—	(22.358)
Инвестициялық қызметте пайдаланылған таза ақша ағындары		(53.687.478)	(28.085.886)
Қаржылық қызмет			
Акцияларды сатудан түскен ақша қаражаттарының түсімі	14	—	22.665.883
Акциялар эмиссиясы бойынша шығындар	14	—	(542.680)
Облигацияларды шығару	27	—	16.867.598
Дивидендтерді төлеу	14	(44.569.893)	(50.379.931)
Қарыздарды өтеу	27	(1.037.042)	(9.973.990)
Қарыздар бойынша төленген комиссиялар		(538.514)	—
Қаржылық қызметте пайдаланылған таза ақша ағындары		(46.145.449)	(21.363.120)
Ақша қаражатындағы және олардың баламаларындағы таза өзгеру		6.526.549	17.815.541
Валюта бағамдарының өзгеруінің ақша қаражаттарына және олардың баламаларына әсері		(79.900)	(9.059)
Ақша қаражаттарына және олардың баламаларына күтілетін кредиттік залалдар үшін резервті (есептеудің) / қалпына келтірудің әсері		(35.739)	158.949
Ақша қаражаты және олардың баламалары 1 қаңтарға		45.528.523	27.563.092
Ақша қаражаты және олардың баламалары 31 желтоқсанға	13	51.939.433	45.528.523

Ақшалай емес операциялар:

2024 жылдың ішінде Топ облигациялар бойынша купондық сыйақы бойынша шығындарды 8.801.841 мың теңге сомасына негізгі құралдардың құнына капиталдандырды (6-Ескертпе).

7-58 бет аралығындағы есеп саясаты мен түсіндірме ескертпелер осы шоғырландырылған қаржылық есептеменің ажырамас бөлігі болып табылады

Басқарма төрағасы
Айтжанов Н.Е.

Бас бухгалтер
Мұқанова Д.Т.

КАПИТАЛДАҒЫ ӨЗГЕРІСТЕР ТУРАЛЫ ШОҒЫРЛАНДЫРЫЛҒАН ЕСЕП

2024 жылғы 31 желтоқсанда аяқталған жыл үшін

Мың теңгемен	Жарғылық капитал	Меншік сатып алынған акциялар	Активтерді қайта бағалау резерві	Бөлінбеген пайда	Жиыны
2023 жылғы 1 қаңтарға	126.799.554	(930)	489.297.133	37.469.407	653.565.164
Жыл ішіндегі пайда	-	-	-	43.396.389	43.396.389
Жиынтық кіріс жиыны	-	-	-	43.396.389	43.396.389
Акционерлік капиталды шығару (14-Ескертпе)	22.123.203	-	-	-	22.123.203
Дивидендтер (14-Ескертпе)	-	-	-	(33.365.622)	(33.365.622)
Активтерді қайта бағалау резервін ауыстыру (14-Ескертпе)	-	-	(759.281)	759.281	-
2023 жылғы 31 желтоқсанға	148.922.757	(930)	488.537.852	48.259.455	685.719.134
Жыл ішіндегі пайда	-	-	-	59.497.047	59.497.047
Пайдаға салынатын салықты шегергендегі негізгі құралдарды қайта бағалаудан болған кіріс (4-Ескертпе)	-	-	69.275.529	-	69.275.529
Жиынтық кіріс жиыны	-	-	69.275.529	59.497.047	128.772.576
Дивидендтер (14-Ескертпе)	-	-	-	(44.569.893)	(44.569.893)
Активтерді қайта бағалау резервін ауыстыру (14-Ескертпе)	-	-	(902.742)	902.742	-
2024 жылғы 31 желтоқсан	148.922.757	(930)	556.910.639	64.089.351	769.921.817

7-58 бет аралығындағы есеп саясаты мен түсіндірме ескертпелер осы шоғырландырылған қаржылық есептеменің ажырамас бөлігі болып табылады

Басқарма төрағасы
Айтжанов Н.Е.

Бас бухгалтер
Мұқанова Д.Т.

ШОҒЫРЛАНДЫРЫЛҒАН ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТЕМЕГЕ ЕСКЕРТПЕЛЕР

2024 жылғы 31 желтоқсанда аяқталған жыл үшін

1. ЖАЛПЫ АҚПАРАТ

«Электр желілерін басқару жөніндегі Қазақстан компаниясы» акционерлік қоғамы (бұдан әрі – «Компания» немесе «KEGOC») Қазақстан Республикасы Үкіметінің 1996 жылғы 28 қыркүйектегі №1188 Қаулысына сәйкес бұрынғы «Қазақстанэнерго» Ұлттық энергетика жүйесі активтерінің бір бөлігін беру арқылы құрылды.

2024 жылғы 31 желтоқсандағы жай-күй бойынша Компанияның негізгі акционері «Самұрық-Қазына» Ұлттық әл-ауқат қоры» АҚ (бұдан әрі – «Самұрық-Қазына») болып табылады (иелік үлесі 85%). Самұрық-Қазына Қазақстан Республикасы Үкіметінің бақылауында. Акциялардың қалған 15%-ы 2014 және 2023 жылдары «Қазақстан қор биржасы» АҚ (бұдан әрі – KASE) және Astana International Exchange – AIX (АХҚО биржасы) (бұдан әрі – AIX) ұйымдастырылған бағалы қағаздар нарықтарында орналастырылды.

KEGOC компаниясы Қазақстанда электр энергиясын жеткізу, ұлттық электр торабын пайдалану, техникалық диспетчерлендіру және электр энергиясын өндіру-тұтыну теңгерімін ұйымдастыру қызметтерін көрсететін ұлттық компания болып табылады. Мемлекет тағайындаған жүйелік оператор ретінде Компания орталықтандырылған оперативтік-диспетчерлік басқаруды жүзеге асырады, басқа мемлекеттердің энергия жүйелерімен қатарлас жұмысты қамтамасыз етеді, энергия жүйесінде теңгерімді қолдап отырады, жүйелік қызметтерді көрсетеді және электр энергиясының көтерме сауда нарығының субъектілерінен қосалқы қызметтерді сатып алады, сонымен қатар электр энергиясын ұлттық электр торабы (бұдан әрі – «ҰЭТ») арқылы жеткізіп, оған техникалық қызмет көрсетеді және пайдалануға дайын күйінде ұстап отырады. ҰЭТ қосалқы станциялардан, тарату құрылғыларынан, өңіраралық және (немесе) мемлекетаралық электр жеткізу желілерінен және кернеуі 220 киловольт және одан жоғары болатын электр станцияларының электр энергиясын жеткізетін электр жеткізу желілерінен тұрады.

2023 жылғы 19 сәуірде Мемлекет басшысы «Қазақстан Республикасының (бұдан әрі – ҚР) кейбір заңнамалық актілеріне әкімшілік реформа мәселелері бойынша өзгерістер мен толықтырулар енгізу туралы» Заңға қол қойды, оның ішінде 2023 жылғы 1 шілдеден бастап нысаналы модельді өзгерту бөлігінде «Электр энергетикасы туралы» Заңға (бұдан әрі – Заң) түзетулер енгізуді көздейді электр энергиясын Бірыңғай сатып алушы институтын (бұдан әрі – Бірыңғай сатып алушы) енгізу және электр энергиясының теңгерімдеуші нарығын (бұдан әрі – ЭТН) имитациялық нарықтан нақты уақыт режиміне ауыстыру арқылы электр энергиясының көтерме сауда нарығы.

Анықтама ретінде: Бірыңғай сатып алушы – электр энергиясының жоспарлы көлемдерін орталықтандырылған сатып алуды және орталықтандырылған сатуды жүзеге асыратын, уәкілетті орган айқындайтын, мемлекет жүз пайыз қатысатын заңды тұлға.

Көтерме сауда нарығының осы моделі кезінде Бірыңғай сатып алушы әр сағат бөлінісінде екі жақты шарттары бар электр энергиясының жаңартылатын көздерін (бұдан әрі – ЖЭК) қоспағанда, энергия өндіруші ұйымдардан (бұдан әрі – ЭӨҰ) электр энергиясының мәлімделген жоспарлы көлемдерін олардың шекті тарифтері шегінде орталықтандырылған сатып алуды жүргізеді, электр энергиясын барлық тұтынушылар үшін орташа баға бойынша және тапшылық кезінде өткізеді ҚР Бірыңғай электр энергетикалық жүйесіндегі (бұдан әрі – ҚР БЭЖ) электр энергиясының жоспарлы импортын жүзеге асырады.

Көтерме сауда нарығы субъектілерінен электр энергиясын орталықтандырылған сатып алуды Бірыңғай сатып алушы Заңда айқындалған басымдық тәртібімен жүзеге асырады.

Бірыңғай сатып алушының моделі электр энергиясын бөлудің «атаулылығын» болдырмайтындығына байланысты (станциядан - тұтынушыға) жүйелік операторда жасалған шарт негізінде шартты тұтынушыны қоспағанда, нарықтың барлық қатысушыларына техникалық қызмет көрсетуді және пайдаланушылық эзирлікте қолдауды қамтамасыз ететін ҰЭТ пайдалану бойынша жаңа қызмет енгізіледі.

Анықтама ретінде: шартты тұтынушы – «ЖЭК пайдалануды қолдау туралы» Қазақстан Республикасының Заңына сәйкес айқындалатын, онымен бірге адамдардың бір тобына кіретін ЭӨҰ-дан электр энергиясын, өнеркәсіп кешенін және білікті тұтынушыны сатып алатын көтерме тұтынушы.

Электр энергиясының көтерме сауда нарығына қатысушылардың электр энергиясын өндірудің – тұтынудың мәлімделген жоспарлы көлемінен ауытқуы арқылы теңгерімсіздіктерге жол берген кезде көтерме сауда нарығына қатысушы ЭТН-ге ауысады.

ШОҒЫРЛАНДЫРЫЛҒАН ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТЕМЕГЕ ЕСКЕРТПЕЛЕР (жалғасы)

1. ЖАЛПЫ АҚПАРАТ (жалғасы)

ЭТН-ге қатысушылардың қаржылық жауапкершілігін ЭТН-де қалыптасқан бағалар бойынша жіберілген теңгерімсіздіктер үшін төлемді атаулы бөлу арқылы көздейді, бұл тұтынушылардың ең жоғары сағаттарда электр энергиясын тұтынуының төмендеуіне әкелуі тиіс, сонымен қатар электр энергиясын қосымша генерациялау үшін көтерілген төлем арқылы ЭӨҰ-ны ынталандыруы тиіс. ЭТН-нің барлық субъектілері дербес немесе нарық провайдері арқылы теңгерімсіздіктерді қаржылық реттеу үшін ЭТН-нің есеп айырысу орталығымен шарттар жасайды.

Анықтама ретінде: ЭТН есеп айырысу орталығы – ЭТН-де теңгерімдеуші электр энергиясын және теріс теңгерімсіздіктерді орталықтандырылған сатып алу-сатуды жүзеге асыратын уәкілетті орган айқындаған ұйым.

Электр энергиясының көтерме сауда нарығында да, ЭТН-де де электр энергиясын өндіру мен тұтыну, импорттау және экспорттау көлемдерін физикалық реттеуді теңгерімдеуші нарық жүйесінде электр энергиясын өндіру-тұтынудың тәуліктік кестесін қалыптастыру және бекіту арқылы Жүйелік оператор жүргізеді.

Бұл жаңалық алдағы үш-бес жылға арналған электр энергиясының болжамды тапшылығы проблемасын шешуге және заңға тәуелді актілерге сәйкес Жүйелік оператор қалыптастыратын электр энергиясының көтерме сауда нарығы субъектілерінің тізбесіне енгізілген барлық қатысушылардың бәсекелестігі үшін тең жағдайлар жасауға бағытталған.

2024 жылғы 31 желтоқсандағы және 2023 жылғы 31 желтоқсандағы жай-күй бойынша Компания келесі еншілес ұйымға ие болды:

Компания	Қызмет	Қатысу үлесі	
		2024 жылғы 31 желтоқсан	2023 жылғы 31 желтоқсан
«Энергоинформ» АҚ	KEGOC қызметін ақпараттық қамтамасыз ету	100%	100%

Компания мен оның еншілес ұйымы бұдан әрі бірге «Топ» деп аталады.

Компанияның бас кеңсесі мына мекенжай бойынша тіркелген: Қазақстан Республикасы, Z00T2D0, Астана, қ. Тәуелсіздік даңғ., 59-ғимарат.

Топтың қоса беріліп отырған шоғырландырылған қаржылық есептемесін Компанияның Басқарма төрағасы мен бас бухгалтері 2025 жылғы 28 ақпанда бекітті.

ШОҒЫРЛАНДЫРЫЛҒАН ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТЕМЕГЕ ЕСКЕРТПЕЛЕР (жалғасы)

2. ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТЕМЕНІ ӘЗІРЛЕУ НЕГІЗДЕРІ

Топтың шоғырландырылған қаржылық есептемесі Халықаралық қаржылық есептеме стандарттары жөніндегі Кеңес (бұдан әрі – «ХҚЕС жөніндегі Кеңес») түзетулерімен Халықаралық қаржылық есептілік стандарттарына («ХҚЕС») сәйкес әзірленді.

Осы шоғырландырылған қаржылық есептеме бастапқы құн бойынша бағалау қағидатына сәйкес, қайта бағаланған құн бойынша көрсетілген негізгі құралдардың кейбір сыныптарын және осы шоғырландырылған қаржылық есептемеге арналған есепке алу саясатында және ескертпелерде көрсетілгендей әділ құн бойынша бағаланатын қаржы активтерін қоспағанда дайындалды. Шоғырландырылған қаржылық есептеме теңгемен ұсынылды, ал өзге көрсетілген жағдайларды қоспағанда, барлық сомалар бүтін мыңға дейін дөңгелектенді.

Топ қызметтің үздіксіздігі туралы болжамға сүйене отырып, шоғырландырылған қаржылық есептемені әзірледі.

Шоғырландыру негізі

Шоғырландырылған қаржылық есептеме 2024 жылғы 31 желтоқсандағы жай-күй бойынша Компанияның және оның еншілес ұйымының қаржылық есептемесін қамтиды. Егер Топ инвестициялар объектісіне қатысудан түсетін табыспен байланысты тәуекелдерге ұшыраса немесе осындай табысты алуға құқығы болса, сонымен қатар инвестициялар объектісіне қатысты өз өкілеттіктерін жүзеге асыру арқылы табысқа ықпал ету мүмкіндігі болған жағдайда бақылау жүзеге асырылады. Атап айтқанда Топ инвестициялар объектісін келесі шарттар орындалған жағдайда бақылайды:

- Топтың инвестициялар объектісіне қатысты өкілеттіктерінің болуы (яғни, инвестициялар объектісінің маңызды қызметін басқарудың ағымдағы мүмкіндігін қамтамасыз ететін қолданыстағы құқықтар);
- Топтың инвестиция объектісіне қатысудан түсетін ауыспалы табыспен байланысты тәуекелдерге ұшырағыштықтың немесе осындай табысты алу құқығының болуы;
- Топтың кіріс көлеміне әсер ету үшін өз өкілеттіктерін пайдалануға мүмкіндігінің болуы.

Әдетте, дауыс беру құқығының көпшілігі бақылаудың болуын анықтайды деп болжанады. Осындай жол беруді растау үшін және Топта Инвестициялар объектісіне қатысты дауыс беру құқығының немесе ұқсас құқықтардың көпшілігінен азы болған кезде Топ осы инвестициялар объектісіне қатысты өкілеттіктердің болуын бағалау кезінде барлық орынды фактілер мен мән-жайларды ескереді:

- инвестициялар объектісінде дауыс беру құқығы бар басқа тұлғалармен келісім(дер);
- басқа келісімдерге негізделген құқықтар;
- Топтың дауыс беру құқығы және ықтимал дауыс беру құқығы.

Егер фактілер мен мән-жайлар бақылаудың үш компонентінің біреуінің немесе бірнешеуінің өзгергені туралы куәландырса, Топ инвестициялар объектісіне қатысты бақылаудың болуын қайта талдайды. Еншілес ұйымды шоғырландыру Топ еншілес ұйымды бақылауды алған кезде басталады және Топ еншілес ұйымды бақылауды жоғалтқан кезде тоқтатылады. Сатып алынуы немесе шығарылуы бір жыл ішінде болған еншілес ұйымның активтері, міндеттемелері, кірістері мен шығыстары Топ бақылауды алған күннен бастап жиынтық кіріс туралы шоғырландырылған есепке енгізіледі және Топ еншілес ұйымды бақылауды жоғалтқан күнге дейін көрсетіледі.

Пайда немесе залал және басқа жиынтық кірістің (БЖК) әрбір құрауышы, тіпті егер бұл бақыланбайтын қатысу үлестерінің теріс сальдосына әкеп соқтырса да, Топтың бас компаниясының меншік иелеріне тиесілі және бақыланбайтын қатысу үлестеріне жатады. Қажет болған кезде еншілес ұйымдардың қаржылық есептемесі осындай компаниялардың есеп саясатын топтың есеп саясатына сәйкес келтіру үшін түзетіледі. Топ ішіндегі операцияларды жүзеге асыру нәтижесінде туындайтын барлық топішілік активтер мен міндеттемелер, капитал, кірістер, шығыстар және ақша ағындары шоғырландыру кезінде толығымен алып тасталады.

Бақылауды жоғалтпай еншілес ұйымдағы қатысу үлесін өзгерту капиталмен жүргізілген операция ретінде ескеріледі. Егер Топ еншілес ұйымды бақылауды жоғалтса, ол тиісті активтерді (оның ішінде гудвилді), міндеттемелерді, бақыланбайтын қатысу үлестерін және меншікті капиталдың өзге де компоненттерін тануды тоқтатады және пайда немесе залал құрамында пайда немесе залалды таниды. Қалған инвестициялар әділ құны бойынша танылады.

ШОҒЫРЛАНДЫРЫЛҒАН ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТЕМЕГЕ ЕСКЕРТПЕЛЕР (жалғасы)

3. ЕСЕП САЯСАТЫНЫҢ МАҢЫЗДЫ ЕРЕЖЕЛЕРІ ТУРАЛЫ АҚПАРАТ

Топ алғаш қолданған жаңа стандарттар, түсіндірулер және қолданыстағы стандарттар мен түсіндірулерге түзетулер

Топ алғаш рет 2024 жылдың 1 қаңтарынан басталатын немесе осы күннен кейінгі жылдық есепті кезеңдерге қатысты күшіне енетін кейбір стандарттар мен түзетулерді қолданды (егер басқаша көрсетілмесе). Топ шығарылған, бірақ әлі күшіне енген қандай да бір стандарттарды, түсіндірмелерді немесе түзетулерді мерзімінен бұрын қолданбаған.

ХҚЕС (IAS) 1 «Қаржылық есептілікті ұсыну» түзетулері – «Міндеттемелерді қысқа мерзімді немесе ұзақ мерзімді деп жіктеу» және «Ковенанттармен ұзақ мерзімді міндеттемелер»

2020 жылғы қаңтарда және 2022 жылғы қазанда ХҚЕС жөніндегі кеңес қысқа мерзімді немесе ұзақ мерзімді, оның ішінде шектеу шарттары (ковенанттары) бар ұзақ мерзімді міндеттемелер ретінде міндеттемелерді жіктеу жөніндегі талаптарды нақтылайтын ХҚЕС (IAS) 1 «Қаржылық есептілікті ұсыну» түзетулерін шығарды. Түзетулер мынаны көрсетеді:

- несиелік келісімнің нәтижесінде туындаған міндеттемені 12 айдан астам мерзімге кейінге қалдыру құқығы ұйымның болашақ шектеу шарттарын (ковенанттарын) орындауына байланысты болған жағдайда, бұл болашақ шарттар есепті күнгі жағдай бойынша орындалмаған кезде де болады;
- кейінге қалдырылуды пайдалану ықтималдығы туралы басшылықтың күтулері құқықтың болуына әсер етпейді; есепті күннен кейінгі кезеңде және қаржылық есептілік шыққанға дейінгі кезеңде міндеттеменің реттелуі орын алса да, ол әлі де есепті күнге ұзақ мерзімді ретінде жіктеледі;
- контрагенттің қалауы бойынша ұйымның меншікті үлестік құралдарын беру жолымен реттелуі мүмкін міндеттеменің (опционның) шарттары осы міндеттемені қысқа мерзімді немесе ұзақ мерзімді деп жіктеуге әсер етпейді, егер ХҚЕС (IAS) 32 «Қаржы құралдары: ұсыну» сәйкес ұйым опционды үлестік құрал ретінде жіктейді және оны міндеттемеден бөлек күрделі қаржы құралының үлестік құрамдас бөлігі ретінде таниды

Бұдан басқа, ұйымның есеп айырысуды кейінге қалдыру құқығы есепті күннен кейін 12 ай ішінде ковенанттардың сақталуына байланысты болған жағдайларда, түзетулермен ұйым кредиттік келісімнің нәтижесінде туындайтын және ұзақ мерзімді міндеттемелер ретінде жіктелген міндеттемелер туралы қосымша ақпаратты ашуы тиіс талап енгізіледі.

Бұл түзетулер Топтың шоғырландырылған қаржылық есептемесіне әсер еткен жоқ.

ХҚЕС (IAS) 7 және ХҚЕС (IFRS) 7 түзетулері – «Жеткізуді қаржыландыру туралы келісімдер»

2023 жылдың мамырында ХҚЕС Кеңесі жеткізілімдерді қаржыландыру туралы келісімдердің сипаттамаларын түсіндіру және осындай келісімдер туралы қосымша ақпаратты ашуды талап ету үшін ХҚЕС (IAS) 7 «Ақша қаражаттарының қозғалысы туралы есеп» және ХҚЕС (IFRS) 7 «Қаржы құралдары: ақпаратты ашу» түзетулерін шығарды. Түзетулердегі ақпаратты ашуға қойылатын талаптар қаржылық есептілікті пайдаланушыларға жеткізілімдерді қаржыландыру туралы келісімдердің ұйымның міндеттемелеріне, оның ақша ағындарына және өтімділік тәуекеліне әсерін түсінуге көмектесуге арналған.

Түзетулерге өтпелі ережелер ұйымдарға ұйым түзетулерді алғаш қолданатын жылдық есепті кезеңнің басталуына дейінгі есепті кезеңдерге қатысты белгілі бір салыстырмалы ақпаратты, сондай-ақ ұйым түзетулерді алғаш қолданатын жылдық есепті кезеңнің басында басқаша ашылуға жататын жыл басындағы белгілі бір ақпаратты ұсынбауға мүмкіндік береді. Түзетулер Топтың шоғырландырылған қаржылық есептемесіне әсер етпеді.

ХҚЕС (IFRS) 16 «Жалға алу» түзетулері – «Кері жалға беру сату операциясындағы жалдау міндеттемесі»

2022 жылдың қыркүйегінде ХҚЕС Кеңесі 16 ХҚЕС (IFRS) «Жалға алу» түзетулерін шығарды, оған сәйкес сатушы-жалға алушы жалдау төлемдерінің толық өзгермелі болуын көздейтін кері жалға сату мәмілесінен туындайтын жалдау міндеттемесін бағалау кезінде қойылатын талаптарды нақтылайды, сатылған активті пайдаланудың қалған құқығына қатысты пайданы немесе залалды мойындамайды

Бұл түзетулер Топтың шоғырландырылған қаржылық есептемесіне әсер еткен жоқ.

ШОҒЫРЛАНДЫРЫЛҒАН ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТЕМЕГЕ ЕСКЕРТПЕЛЕР (жалғасы)

3. ЕСЕП САЯСАТЫНЫҢ МАҢЫЗДЫ ЕРЕЖЕЛЕРІ ТУРАЛЫ АҚПАРАТ (жалғасы)

Жаңа және қайта қаралған ХҚЕС – шығарылған, бірақ әлі күшіне енбеген

Төменде Топтың шоғырландырылған қаржылық есептемесі шыққан күні шығарылған, бірақ әлі күшіне енбеген жаңа стандарттар, түзетулер мен түсініктемелер берілген. Топ осы стандарттарды, түзетулер мен түсініктемелерді, егер қолданылса, олар күшіне енген күннен бастап қолдануға ниетті.

- *ХҚЕС (IAS) 21 түзетулер – «Валюта айырбастау мүмкіндігінің болмауы» (2025 ж. 1 қаңтар)*
- *ХҚЕС (IFRS) 7 және ХҚЕС (IFRS) 9 түзетулер – «Қаржы құралдарының жіктелуі мен бағалауына түзетулер» (2026 ж. 1 қаңтар)*
- *«ХҚЕС қаржылық есептілік стандарттарын жыл сайын жетілдіру – 11 том» (2026 ж. 1 қаңтар):*
 - *ХҚЕС (IAS) 7 түзетулер – «Бастапқы құны бойынша есепке алу»;*
 - *ХҚЕС (IFRS) 9 түзетулер – «Жалдау міндеттемелерін тануды тоқтату»;*
 - *ХҚЕС (IFRS) 10 түзетулер – «Де-факто агентінің анықтамасы»;*
 - *ХҚЕС (IFRS) 7 енгізу жөніндегі нұсқаулыққа түзетулер – «Әділ құн мен мәміле бағасы арасындағы кейінге қалдырылған айырмашылық туралы ақпаратты ашу»;*
 - *ХҚЕС (IFRS) 7 түзетулер – «Мойындау тоқтатылған кездегі пайда немесе залал»;*
 - *ХҚЕС (IFRS) 1 түзетулер – «ХҚЕС-ті алғаш рет қолданатын ұйымның хеджирлеуін есепке алу»;*
 - *ХҚЕС (IFRS) 7 енгізу жөніндегі нұсқаулыққа түзетулер – «Кіріспе»;*
 - *ХҚЕС (IFRS) 7 енгізу жөніндегі нұсқаулыққа түзетулер – «Кредиттік тәуекел туралы ақпаратты ашу»;*
 - *ХҚЕС (IFRS) 9 түзетулер – «Мәміле бағасы».*
- *ХҚЕС (IFRS) 18 «Қаржылық есептілікте ақпаратты ұсыну және ашу» (2027 ж. 1 қаңтар)*
- *ХҚЕС (IFRS) 19 «Жария есеп беруге міндеттемесі жоқ еншілес ұйымдар: ақпаратты ашу» (2027 ж. 1 қаңтар).*

Осы түзетулер мен жаңа стандарттар қазіргі уақытта Топ өзінің шоғырландырылған қаржылық есептемесіне әсерін талдау процесінде тұрған ХҚЕС (IFRS) 18 қоспағанда, Топтың қаржылық есептемесіне айтарлықтай әсер етпейді деп күтілуде.

2024 жылдың сәуірінде ХҚЕС Кеңесі ХҚЕС (IFRS) 18 жаңа стандартын шығарды, ол ХҚЕС (IAS) 1 «Қаржылық есептілікті ұсыну» алмастырады. ХҚЕС (IFRS) 18 жаңа талаптарды белгілейді, олардың ішіндегі ең маңыздылары:

- Пайда немесе залал туралы есептегі кірістер мен шығыстардың баптарын қызмет түріне сәйкес санаттар бойынша жіктеу туралы: операциялық, инвестициялық, қаржылық. Ұйымдар сонымен қатар келесі аралық қорытындыларды ұсынуға міндетті:
 - операциялық пайда немесе залал;
 - қаржылық қызмет пен табыс салығын есепке алғанға дейінгі пайда немесе залал.
- Басшылық айқындаған тиімділік көрсеткіштері туралы ақпаратты қаржылық есептілікте ашу туралы, оның ішінде оларды пайда немесе залал туралы есепте неғұрлым салыстырмалы қорытындылармен және аралық қорытындылармен салыстыру туралы.
- Қаржылық есептіліктің негізгі нысандарында және ескертпелерде жиынтықталған және бөлшектелген ақпаратты ұсыну туралы.

Сондай-ақ, ХҚЕС (IFRS) 18 акша қаражаттарының қозғалысы туралы есепке қатысты жеке өзгерістерді және басқа да өзгерістерді қарастырады.

ХҚЕС (IFRS) 18 2027 жылдың 1 қаңтарынан басталатын немесе осы күннен кейінгі есепті кезеңдерде қолдану үшін міндетті болып табылады. Мерзімінен бұрын қолдануға рұқсат етіледі. Егер ұйым ХҚЕС (IFRS) 18 мерзімінен бұрын қолданса, ол бұл фактіні ашуы керек.

Бұл түзетулер Топтың шоғырландырылған қаржылық есептемесіне айтарлықтай әсер етпейді деп күтілуде.

ШОҒЫРЛАНДЫРЫЛҒАН ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТЕМЕГЕ ЕСКЕРТПЕЛЕР (жалғасы)

3. ЕСЕП САЯСАТЫНЫҢ МАҢЫЗДЫ ЕРЕЖЕЛЕРІ ТУРАЛЫ АҚПАРАТ (жалғасы)

Активтер мен міндеттемелерді айналымдық/қысқа мерзімді және айналымнан тыс/ұзақ мерзімді жіктеу

Қаржылық жағдай туралы шоғырландырылған есепте Топ активтер мен міндеттемелерді олардың ағымдағы/қысқа мерзімді және ағымдағы емес/ұзақ мерзімді жіктелуіне қарай ұсынады.

Актив айналым болып табылады, егер:

- ол іске асырылуы керек немесе әдеттегі операциялық цикл шеңберінде сатуға немесе тұтынуға арналған;
- ол негізінен сауда мақсаттарына арналған;
- оны есептік кезең аяқталғаннан кейін 12 (он екі) ай ішінде іске асыру көзделеді; немесе
- есептік кезең аяқталғаннан кейін кемінде 12 (он екі) ай ішінде оны айырбастауға немесе міндеттемелерді өтеу үшін пайдалануға шектеулер болған жағдайларды қоспағанда, ол ақша қаражатын немесе оның баламаларын білдіреді.

Барлық басқа активтер айналымнан тыс ретінде жіктеледі.

Міндеттеме қысқа мерзімді болып табылады, егер:

- оны әдеттегі операциялық цикл аясында өтесе;
- ол негізінен сауда мақсаттары үшін ұсталса;
- ол есептік кезең аяқталғаннан кейін 12 (он екі) ай ішінде өтелуге жататын болса; немесе
- компанияда есептік кезең аяқталғаннан кейін кемінде 12 (он екі) ай ішінде міндеттемені өтеуді кейінге қалдыруға сөзсіз құқығы болмаса.

Топ барлық басқа міндеттемелерді ұзақ мерзімді ретінде жіктейді.

Кейінге қалдырылған салық активтері мен міндеттемелері айналымнан тыс/ұзақ мерзімді активтер мен міндеттемелер ретінде жіктеледі.

Әділ құнды бағалау

Топ әрбір есептік күнге әділ құны бойынша бағаланатын қаржы активтері және олардың әділ құны олардың қалдық құнынан айтарлықтай ерекшеленетін кезде әділ құны бойынша қаржылық емес активтер (ҰЭТ активтері) сияқты қаржы құралдарын бағалайды. Амортизацияланған құн бойынша бағаланатын қаржы құралдарының әділ құны туралы ақпарат 27-Ескертпеде ашылады.

Әділ құнды бағалау күніне нарыққа қатысушылар арасында әдеттегі тәртіппен жасалатын мәміле шеңберінде активті сатқаны үшін алынатын немесе міндеттемені бергені үшін төленетін баға болып табылады. Әділ құнды бағалау активті сату немесе міндеттемені беру бойынша мәміле жасалатынын болжайды:

- немесе осы актив немесе міндеттеме үшін негізгі нарықта;
- немесе негізгі нарық болмаған жағдайда, осы актив немесе міндеттеме үшін неғұрлым қолайлы нарықта.

ШОҒЫРЛАНДЫРЫЛҒАН ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТЕМЕГЕ ЕСКЕРТПЕЛЕР (жалғасы)

3. ЕСЕП САЯСАТЫНЫҢ МАҢЫЗДЫ ЕРЕЖЕЛЕРІ ТУРАЛЫ АҚПАРАТ (жалғасы)

Әділ құнды бағалау (жалғасы)

Топтың негізгі немесе ең қолайлы нарыққа қолжетімділігі болуы тиіс. Активтің немесе міндеттеменің әділ құны нарыққа қатысушылар активтің немесе міндеттеменің бағасын айқындау кезінде пайдаланатын жол берулерді пайдалана отырып бағаланады, бұл ретте нарыққа қатысушылар өздерінің үздік мүдделерінде әрекет етеді деп болжанады.

Қаржылық емес активтің әділ құнын бағалау нарыққа қатысушының немесе активті ең жақсы және неғұрлым тиімді түрде пайдалану арқылы, не оны осы активті ең жақсы және неғұрлым тиімді түрде пайдаланатын нарықтың басқа қатысушысына сату нәтижесінде экономикалық пайдаларды генерациялау мүмкіндігін ескереді.

Топ қалыптасқан жағдайларда қолайлы болып табылатын және әділ құнды бағалау үшін жеткілікті деректер қолжетімді болатын, бұл ретте орынды бақыланатын бастапқы деректерді барынша пайдалана отырып және бақыланбайтын бастапқы деректерді барынша аз пайдалана отырып, осындай бағалау әдістемелерін пайдаланады.

Әділ құны қаржылық есептемеде бағаланатын немесе ашылатын барлық активтер мен міндеттемелер әділ құнды тұтастай бағалау үшін елеулі болып табылатын ең төменгі деңгейдің бастапқы деректері негізінде әділ құн көздерінің төменде сипатталған иерархиясы шеңберінде жіктеледі:

- 1-деңгей – бірдей активтер немесе міндеттемелер бойынша белсенді нарықтағы бағалардың нарықтық белгіленімдері (қандай да бір түзетулерсіз).
- 2-деңгей – әділ құнды бағалау үшін маңызды иерархияның неғұрлым төмен деңгейіне жататын бастапқы деректер нарықта тікелей немесе жанама байқалатын бағалау модельдері.
- 3-деңгей – әділ құнды бағалау үшін маңызды иерархияның неғұрлым төмен деңгейіне жататын бастапқы деректер нарықта байқалмайтын бағалау модельдері.

Мерзімді негізде қаржылық есептемеде қайта бағаланатын активтер мен міндеттемелер жағдайында Топ әрбір есептік кезеңнің соңына сыныптаманы қайта талдай отырып (тұтас алғанда әділ құнды бағалау үшін елеулі болып табылатын ең төменгі деңгейдің бастапқы деректері негізінде) оларды иерархия көздерінің деңгейлері арасында ауыстыру қажеттілігін айқындайды.

Топтың қаржылық басшылығы ҰЭТ активтерінің және сату үшін қолда бар бағасы белгіленбеген қаржы активтерінің әділ құнын мерзімді бағалау үшін де, қолданылатын жерде активтердің әділ құнын біржолғы бағалау үшін де саясат пен рәсімдерді айқындайды.

ҰЭТ активтерінің құнын бағалау үшін сыртқы бағалаушылар тартылады. Сыртқы бағалаушыларды тарту туралы шешімді қаржы басшылығы қабылдайды. Іріктеу критерийлері ретінде нарықты білу, салалық тәжірибе, бедел және кәсіби стандарттарға сәйкестік қолданылады. Сыртқы бағалаушылармен талқылағаннан кейін қаржы басшылығы әр жағдайда қандай бағалау әдістері мен бастапқы деректерді пайдалану қажет екендігі туралы шешім қабылдайды.

ШОҒЫРЛАНДЫРЫЛҒАН ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТЕМЕГЕ ЕСКЕРТПЕЛЕР (жалғасы)

3. ЕСЕП САЯСАТЫНЫҢ МАҢЫЗДЫ ЕРЕЖЕЛЕРІ ТУРАЛЫ АҚПАРАТ (жалғасы)

Әділ құнды бағалау (жалғасы)

Әрбір есептік күнге қаржы басшылығы Топтың есеп саясатына сәйкес қайта талдау және қайта бағалау қажет активтер мен міндеттемелер құнының өзгерістерін талдайды. Осындай талдау шеңберінде қаржы басшылығы соңғы бағалау кезінде қолданылған негізгі бастапқы деректерді бағалау кезінде пайдаланылатын ақпаратты шарттармен және өзге де тиісті құжаттармен салыстыру арқылы тексереді.

Топтың қаржылық басшылығы мен сыртқы бағалаушылары сонымен қатар есеп саясатына сәйкес негізгі құралдардың қайта бағаланатын сыныбы бойынша әрбір активтің әділ құнының өзгерістерін өзгерістердің негізділігін айқындау мақсатында тиісті сыртқы көздермен салыстырады. Қаржылық басшылық және сыртқы бағалаушылар бағалау кезінде қолданылған негізгі болжамдарды талқылайды.

Әділ құн туралы ақпаратты ашу мақсаттары үшін Топ активтер мен міндеттемелерді олардың сипаты, оларға тән сипаттамалар мен тәуекелдер, сонымен қатар жоғарыда көрсетілгендей әділ құн көздерінің иерархиясында қолданылатын деңгей негізінде жіктейді.

Шетел валютасындағы операциялар

Топтың шоғырландырылған қаржылық есептемесі теңгемен ұсынылды. Теңге сонымен қатар Топ компанияларының функционалды валютасы болып табылады. Топтың әрбір компаниясы өзінің функционалдық валютасын айқындайды және әрбір компанияның қаржылық есептілігіне енгізілген баптар осы функционалдық валютада бағаланады.

Шетел валютасындағы операцияларды Топ компаниялары бастапқыда операция тану критерийлерін қанағаттандыратын күні қолданылатын спот-бағам бойынша олардың функционалдық валютасында ескереді.

Шетел валютасында көрсетілген монетарлық активтер мен міндеттемелер есептік күні қолданыстағы функционалдық валютаның спот-бағамы бойынша қайта есептеледі.

Монетарлық баптарды өтеу немесе қайта есептеу кезінде туындайтын барлық бағамдық айырмалар жиынтық кіріс туралы шоғырландырылған есепке енгізіледі.

Тарихи құн негізінде шетел валютасымен бағаланатын монетарлық емес баптар бастапқы мәмілелер жасалған күні қолданыста болған бағамдар бойынша қайта есептеледі.

Әділ құны бойынша шетел валютасымен бағаланатын монетарлық емес баптар әділ құнды айқындау күніне қолданыста болған бағамдар бойынша қайта есептеледі. Монетарлық емес баптарды қайта есептеу кезінде туындайтын кірістер немесе шығыстар баптың әділ құнының өзгеруі нәтижесінде кірістерді немесе шығыстарды тану қағидаттарына сәйкес ескеріледі (яғни, әділ құнының өзгеруінен түскен кірістері немесе шығыстары өзге жиынтық табыстың немесе пайданың немесе залалдың құрамында танылатын баптар бойынша бағамдық айырмалар да тиісінше өзге жиынтық табыстың немесе пайданың немесе залалдың құрамында танылады).

Топ елеулі мәмілелер жүргізген шетел валюталарының айырбастау бағамдары былайша берілген:

	2024 жылғы 31 желтоқсан	2023 жылғы 31 желтоқсан
<i>Жыл соңындағы айырбас бағамы (теңгеге)</i>		
1 АҚШ доллары	525,11	454,56
1 еуро	546,74	502,24
1 ресей рублі	4,88	5,06
<i>Жыл ішіндегі орташа айырбас бағамы (теңгеге)</i>		
	2024 жыл	2023 жыл
1 АҚШ доллары	469,44	456,31
1 еуро	507,86	493,33
1 ресей рублі	5,08	5,40

ШОҒЫРЛАНДЫРЫЛҒАН ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТЕМЕГЕ ЕСКЕРТПЕЛЕР (жалғасы)

3. ЕСЕП САЯСАТЫНЫҢ МАҢЫЗДЫ ЕРЕЖЕЛЕРІ ТУРАЛЫ АҚПАРАТ (жалғасы)

Негізгі құралдар

ҰЭТ активтерін қоспағанда, негізгі құралдар жинақталған амортизацияны және олар болған жағдайда құнсызданудан болған жинақталған шығындарды шегере отырып, бастапқы құны бойынша ескеріледі. Мұндай құн негізгі құралдардың бөліктерін ауыстыру құнын және ұзақ мерзімді құрылыс жобалары жағдайында, егер оларды капиталдандыру өлшемдері орындалса, қарыздар бойынша шығындарды қамтиды.

Негізгі құралдардың маңызды компоненттерін белгілі бір уақыт аралығында ауыстыру қажет болған кезде Топ осындай компоненттерді оларға сәйкес келетін жеке пайдалы пайдалану мерзімдері бар жеке активтер ретінде таниды және оларды тиісті түрде амортизациялайды. Сол сияқты, негізгі техникалық қарап-тексеруді жүргізу кезінде оған байланысты шығындар, егер танудың барлық критерийлері орындалса, жабдықты ауыстыру ретінде негізгі құралдардың баланстық құнында танылады. Жөндеуге және техникалық қызмет көрсетуге арналған барлық өзге шығындар оларды шеккен кездегі пайданың немесе залалдың құрамында танылады.

ҰЭТ активтері жинақталған амортизация мен қайта бағалау күнінен кейін танылған құнсызданудан болған шығындар шегеріле отырып, әділ құн бойынша бағаланады. Қайта бағалау қайта бағаланған активтің әділ құны оның баланстық құнынан айтарлықтай ерекшеленбейтініне сенімділікті қамтамасыз ету үшін жеткілікті жиілікпен жүзеге асырылады.

Қайта бағалаудан болған құн өсімі БЖК құрамында көрсетіледі және пайда немесе залал құрамында бұрын жүргізілген қайта бағалаудың салдарынан танылған осы активті қайта бағалаудан болған шығынды қалпына келтіретін бөлігін қоспағанда, капитал құрамына кіретін активтерді қайта бағалау резерві ұлғайтылады. Қайта бағалаудан болған залал, қайта бағалау резервінің құрамында бұрын танылған сол актив бойынша оң қайта бағалауды тікелей азайтатын бөлігін қоспағанда, жиынтық кіріс туралы шоғырландырылған есепте танылады. Актив шығып қалған жағдайда қайта бағалау резервінің осы активке тікелей қатысты бөлігі активтерді қайта бағалау резервінен бөлінбеген пайданың құрамына ауыстырылады.

Амортизация активтерді пайдалы қолдануды бағалау мерзімі ішінде желілік әдіспен келесідей есептеледі:

Ғимараттар	60 жыл
ҰЭТ активтері	
Құрылыстар, машиналар және ҰЭТ жабдықтары	8-100 жыл
Көлік және өзге де негізгі құралдар	
Өзге де машиналар мен жабдықтар және көлік құралдары	2-50 жыл
Өзге де топтарға енгізілмеген басқа да негізгі құралдар	2-20 жыл

Жер амортизацияланбайды.

Негізгі құралдардың пайдалы пайдалану мерзімдері мен тарату құны әрбір жылдық есептік кезеңнің соңында талданады және қажет болған жағдайда түзетіледі.

Егер болжамдар алдыңғы болжамдардан өзгеше болған жағдайда, өзгерістер *«Есеп саясаты, бухгалтерлік бағалаулардағы өзгерістер және қателер»* ХБЕС (IAS) 8-ге сәйкес бухгалтерлік бағалаудағы өзгерістер ретінде ескеріледі. Осы бухгалтерлік бағалау негізгі құралдардың қалдық құнына және жиынтық кіріс туралы шоғырландырылған есепте танылатын негізгі құралдардың тозу сомасына елеулі әсер етуі мүмкін.

Негізгі құралдар объектісін тану ол істен шыққан кезде немесе оны пайдаланудан немесе істен шығудан болашақ экономикалық пайда алу күтілмеген кезде тоқтатылады. Активті тануды тоқтату кезінде туындайтын кез келген кірістер немесе залалдар (таза түсімдер мен істен шығудан және активтің баланстық құны арасындағы айырма ретінде есептелген) активті тану тоқтатылған есептік жылы пайданың немесе залалдың құрамына енгізіледі.

ШОҒЫРЛАНДЫРЫЛҒАН ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТЕМЕГЕ ЕСКЕРТПЕЛЕР (жалғасы)

3. ЕСЕП САЯСАТЫНЫҢ МАҢЫЗДЫ ЕРЕЖЕЛЕРІ ТУРАЛЫ АҚПАРАТ (жалғасы)

Материалдық емес активтер

Материалдық емес активтер бастапқы тану кезінде бастапқы құны бойынша бағаланады. Материалдық емес активтер бастапқы танылғаннан кейін жинақталған амортизация мен құнсызданудан болған жинақталған шығындар шегеріле отырып, бастапқы құны бойынша ескеріледі. Өнімдерді әзірлеуге арналған капиталдандырылған шығындарды қоспағанда, Топ ішінде өндірілген материалдық емес активтер капиталдандырылмайды және тиісті шығыс ол туындаған есептік кезеңде пайдалар мен шығындарда көрсетіледі.

Топтың материалдық емес активтеріне негізінен компьютерлік бағдарламалық жасақтама және лицензиялар кіреді. Материалдық емес активтер 2-ден 20 жылға дейінгі активтерді пайдалы пайдаланудың бағалау мерзімі ішінде желілік әдіспен амортизацияланады.

Қаржылық емес активтердің құнсыздануы

Әрбір есептік күні Топ активтің ықтимал құнсыздану белгілерінің бар-жоғын айқындайды. Егер мұндай белгілер орын алса немесе активтің құнсыздануына жыл сайын тексеру жүргізу талап етілсе, Топ активтің өтелетін құнын бағалауды жүргізеді. Активтің немесе ақша ағындарын генерациялайтын бөлімшенің (ААГБ) өтелетін құны – бұл мынадай шамалардың ішіндегі ең үлкені: сатуға жұмсалған шығындарды шегергендегі активтің әділ құны (ААГБ) және активті пайдаланудан түскен құндылық (ААГБ). Өтелетін құн, негізінен, басқа активтер немесе активтер топтары генерациялайтын ағындардан тәуелсіз ақша қаражатының ағындарын актив генерациялайтын жағдайларды қоспағанда, жеке актив үшін айқындалады. Егер активтің немесе ақша ағындарын генерациялайтын бөлімшенің баланстық құны оның өтелетін құнынан асып кетсе, актив құнсызданған болып есептеледі және өтелетін құнға дейін есептен шығарылады.

Пайдаланудан құндылықты бағалау кезінде болашақ ақша ағындары ақшаның уақытша құнының ағымдағы нарықтық бағасын және активке тән тәуекелдерді көрсететін салық салуға дейінгі дисконттау мөлшерлемесі бойынша дисконтталады. Сатуға арналған шығындарды шегергендегі әділ құнды айқындау кезінде тиісті бағалау моделі қолданылады. Бұл есептеулер бағалау коэффициенттерімен, акциялар нарығында еркін айналыстағы баға белгіленімдерімен немесе әділ құнның өзге де қолжетімді көрсеткіштерімен расталады.

Топ жекелеген активтер жататын топтың әрбір ААГБ үшін жеке дайындалатын пайдаланудан алынған құндылыққа сүйене отырып, құнсыздану сомасын айқындайды. Бұл жоспарлар мен болжамды есептеулер әдетте 5 (бес) жылға жасалады. Негұрлым ұзақ кезеңдер үшін бесінші жылдан кейін болжанатын болашақ ақша ағындарына қатысты қолданылатын ұзақ мерзімді өсу қарқыны есептеледі.

Үздіксіз қызметтің құнсыздануынан болған залалдар (қорлардың құнсыздануын қоса алғанда) құнсызданған активтің функциясына сәйкес келетін шығыстар санаттарының құрамындағы жиынтық кіріс туралы шоғырландырылған есепте, оларға қатысты қайта бағалау өзге жиынтық кірісте танылған ҰЭТ-тың бұрын қайта бағаланған активтерін қоспағанда танылады. Мұндай активтердің құнсыздануы бұрын танылған қайта бағалау сомасы шегінде өзге жиынтық табыста танылады. Әрбір есептік күн үшін Топ активтің құнсыздануынан бұрын танылған шығындар енді жоқ немесе азайған деген белгілердің бар-жоғын анықтайды. Егер мұндай белгі болса, топ активтің немесе ААГБ өтелетін құнын есептейді. Құнсызданудан болған бұрын танылған шығындар, егер активтің өтелетін құнын айқындау үшін пайдаланылған бағалауда өзгеріс орын алған жағдайда ғана құнсызданудан болған залалды соңғы тану уақытынан бастап қалпына келтіріледі. Қалпына келтіру активтің баланстық құны оның өтелетін құнынан аспайтындай, сондай-ақ егер өткен жылдары құнсызданудан залал танылмаса, осы актив танылатын амортизацияны шегергендегі баланстық құннан аспайтындай етіп шектеледі. Мұндай құнды қалпына келтіру актив артық бағаланған құн бойынша танылған жағдайларды қоспағанда, пайда мен залал ретінде танылады. Мұндай жағдайларда құнның қалпына келуі қайта бағалаудан құнның өсуі ретінде ескеріледі.

ШОҒЫРЛАНДЫРЫЛҒАН ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТЕМЕГЕ ЕСКЕРТПЕЛЕР (жалғасы)

3. ЕСЕП САЯСАТЫНЫҢ МАҢЫЗДЫ ЕРЕЖЕЛЕРІ ТУРАЛЫ АҚПАРАТ (жалғасы)

Қауымдасқан компанияға инвестициялар

Қауымдасқан компания – бұл Топ оған қатысты елеулі ықпалға ие компания, Елеулі ықпал - бұл инвестиция объектісінің қаржылық және операциялық саясатына қатысты шешімдер қабылдауға қатысуға өкілеттік, бірақ мұндай саясатқа қатысты бақылау немесе бірлескен бақылау емес. Елеулі ықпалдың немесе бірлескен бақылаудың болуын анықтау кезінде ескерілетін факторлар. Еншілес компанияларға бақылаудың болуын анықтау кезінде ескерілетін факторларға ұқсас.

Топтың оның қауымдасқан компаниясына салған инвестициялары үлестік қатысу әдісі бойынша есепке алынады. Үлестік қатысу әдісіне сәйкес қауымдасқан компанияға инвестиция бастапқыда бастапқы құны бойынша танылады. Инвестицияның теңгерімдік құны сатып алу күнінен кейін туындайтын қауымдасқан компанияның таза активтерінің өзгерістеріндегі топтың үлесін тану салдарынан кейіннен ұлғаяды немесе азаяды. Қауымдасқан компанияға жататын Гудвилл инвестицияның теңгерімдік құнына қосылады және амортизацияланбайды, сонымен қатар құнсыздану мәніне жеке тексеруге ұшырамайды.

Жиынтық кіріс туралы шоғырландырылған есеп қауымдасқан компания қызметінің қаржылық нәтижелеріндегі Топтың үлесін көрсетеді. Егер қауымдасқан компанияның капиталында тікелей танылған өзгеріс орын алған болса, Топ осындай өзгерістің өз үлесін таниды және капиталдағы өзгерістер туралы шоғырландырылған есепте қолданылатын кезде осы фактіні ашады. Топтың қауымдасқан компаниямен операциялары бойынша туындайтын іске асырылмаған пайда мен шығындар Топтың қауымдасқан компанияға қатысу үлесі бар дәрежеде алып тасталды.

Қауымдасқан компанияның пайдасындағы Топтың үлесі жиынтық кіріс туралы шоғырландырылған есепте тікелей ұсынылған. Ол қауымдасқан компанияның акционерлеріне келетін пайданы білдіреді, сондықтан салық салуды және қауымдасқан компанияның еншілес компанияларындағы бақыланбайтын қатысу үлесін есепке алғаннан кейінгі пайда ретінде айқындалады.

Қауымдасқан компанияның қаржылық есептемесі Топтың қаржылық есептемесі сияқты есептік кезең үшін жасалады. Қажет болған жағдайда оған есеп саясатын Топтың есеп саясатына сәйкес келтіру мақсатында түзетулер енгізіледі.

Үлестік қатысу әдісін қолданғаннан кейін Топ қауымдасқан компанияға өзінің инвестициясы бойынша құнсызданудан болатын қосымша залалды тану қажеттілігін айқындайды. Әрбір есептік күні Топ қауымдасқан компанияға инвестициялардың құнсыздануының объективті куәліктерінің болуын белгілейді. Мұндай куәліктер болған жағдайда, Топ құнсыздану сомасын қауымдасқан компанияның өтелетін құны мен оның баланстық құны арасындағы айырма ретінде есептейді және бұл соманы «Қауымдасқан компанияның пайдасындағы үлес» бабы бойынша пайдалар мен шығындарда таниды.

Қауымдасқан компанияға елеулі ықпалын жоғалтқан жағдайда Топ қалған инвестицияларды әділ құны бойынша бағалайды және таниды. Қауымдасқан компанияның елеулі ықпалын жоғалтқан кездегі баланстық құны мен қалған инвестициялардың әділ құны мен шығудан түскен түсімдер арасындағы айырма пайданың немесе залалдың құрамында танылады.

ШОҒЫРЛАНДЫРЫЛҒАН ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТЕМЕГЕ ЕСКЕРТПЕЛЕР (жалғасы)

3. ЕСЕП САЯСАТЫНЫҢ МАҢЫЗДЫ ЕРЕЖЕЛЕРІ ТУРАЛЫ АҚПАРАТ (жалғасы)

Қаржы құралдары – бастапқы тану және кейінгі бағалау

Бір ұйымда қаржы активінің және басқа ұйымда қаржылық міндеттеменің немесе үлестік құралдың туындауына әкеп соғатын кез келген шарт қаржы құралы болып табылады.

Қаржылық активтер

Бастапқы тану және бағалау

Бастапқы тану кезінде қаржы активтері кейіннен амортизацияланған құны бойынша, басқа жиынтық кіріс (БЖК) арқылы әділ құны бойынша және пайда немесе залал арқылы әділ құны бойынша бағаланатын ретінде жіктеледі.

Бастапқы тану кезінде қаржы активтерін жіктеу қаржы активі бойынша шартта көзделген ақша ағындарының сипаттамаларына және Топ осы активтерді басқару үшін қолданатын бизнес-модельге байланысты болады. Қаржыландырудың маңызды құрамдауышы жоқ немесе оған қатысты Топ практикалық сипаттағы оңайлатуды қолданған Сауда дебиторлық берешекті қоспағанда, Топ бастапқыда пайда немесе залал арқылы әділ құны бойынша бағаланбайтын қаржы активтері жағдайында ұлғайған әділ құн бойынша мәміле бойынша шығындар сомасына қаржы активтерін бағалайды. Қаржыландырудың маңызды компонентін қамтымайтын немесе оған қатысты Топ практикалық сипаттағы жеңілдетуді қолданған Сауда дебиторлық берешегі *Түсімді тану* бөлімінде сипатталғандай мәміле бағасы бойынша бағаланады.

Қаржылық активті амортизацияланған құны бойынша немесе басқа жиынтық кіріс арқылы әділ құны бойынша жіктеуге және бағалауға мүмкіндік беру үшін осы активтің шарттық талаптары борыштың негізгі сомасының өтелмеген бөлігіне «тек қана борыштың және пайыздардың негізгі сомасының есебіне төлемдер» болып табылатын ақша ағындарын алуды негіздеуі қажет. Мұндай бағалау «ақша ағындары» сынағы (SPPI-тесті) деп аталады және әр құрал деңгейінде жүзеге асырылады. Ақша ағындары «ақша ағындары» өлшеміне сай келмейтін қаржы активтері бизнес-модельге қарамастан пайда немесе залал арқылы әділ құн бойынша бағаланатын активтер ретінде жіктеледі.

Топ қаржылық активтерді басқару үшін пайдаланатын бизнес-модель Топтың ақша ағындарын құру мақсатында өзінің қаржылық активтерін қалай басқаратынын сипаттайды. Бизнес-модель ақша ағындары шартта көзделген ақша ағындарын алудың, қаржы активтерін сатудың немесе екеуінің де салдары болатынын анықтайды. Амортизацияланған құны бойынша бағаланатындар ретінде жіктелетін қаржы активтері шартта көзделген ақша ағындарын алу үшін қаржы активтерін ұстап қалу мақсаты болып табылатын бизнес-модель шеңберінде ұсталады, ал өзге жиынтық кіріс арқылы әділ құны бойынша бағаланатындар ретінде жіктелетін қаржы активтері мақсатына ақша ағындары арқылы қол жеткізілетін бизнес-модель шеңберінде шартта көзделген ақша ағындарын алу, сонымен қатар қаржы активтерін сату арқылы ұсталады.

Заңнамада белгіленген мерзімде немесе белгілі бір нарықта (стандартты талаптарда сауда жасау) қабылданған ережелерге сәйкес активтерді жеткізуді талап ететін қаржы активтерін сатып алудың немесе сатудың барлық операциялары мәміле жасалған күні, яғни Топ активті сатып алу немесе сату міндеттемесін өзіне қабылдаған күні танылады.

Кейінгі бағалау

Кейіннен бағалау мақсаттары үшін қаржы активтері төрт санатқа жіктеледі:

- амортизацияланған құны бойынша бағаланатын қаржы активтері (борыштық құралдар);
- жинақталған пайда мен залалдарды кейіннен қайта сыныптай отырып, басқа жиынтық кіріс арқылы әділ құны бойынша бағаланатын қаржы активтері (борыштық құралдар);
- тану тоқтатылған кезде жинақталған пайда мен залалдарды кейіннен қайта жіктеместен, басқа жиынтық кіріс арқылы әділ құны бойынша бағаланатын ретінде ұйымның қалауы бойынша жіктелген қаржы активтері (үлестік құралдар);
- пайда немесе залал арқылы әділ құны бойынша бағаланатын қаржы активтері

ШОҒЫРЛАНДЫРЫЛҒАН ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТЕМЕГЕ ЕСКЕРТПЕЛЕР (жалғасы)

3. ЕСЕП САЯСАТЫНЫҢ МАҢЫЗДЫ ЕРЕЖЕЛЕРІ ТУРАЛЫ АҚПАРАТ (жалғасы)

Қаржы құралдары – бастапқы тану және кейінгі бағалау (жалғасы)

Қаржылық активтер (жалғасы)

Амортизацияланған құны бойынша бағаланатын қаржы активтері (борыштық құралдар)

Амортизацияланған құны бойынша бағаланатын қаржы активтері кейіннен тиімді пайыздық мөлшерлеме әдісін пайдалана отырып бағаланады және оларға құнсыздануға қатысты талаптар қолданылады. Пайда немесе залал активті тану, оны түрлендіру немесе құнсыздану тоқтатылған жағдайда пайданың немесе залалдың құрамында танылады. Топ амортизацияланған құны бойынша бағаланатын қаржы активтерінің санатына сауда және өзге де дебиторлық берешек пен өзге де қаржы активтерін жатқызады.

Пайда немесе залал арқылы әділ құны бойынша бағаланатын қаржы активтері

Пайда немесе залал арқылы әділ құн бойынша бағаланатын қаржы активтері әділ құн бойынша қаржылық жағдай туралы шоғырландырылған есепте ескеріледі, ал олардың әділ құнының таза өзгерістері жиынтық кіріс туралы шоғырландырылған есепте танылады. Осы санатқа Топ өз қалауы бойынша пайда немесе залал арқылы әділ құны бойынша жіктеген құралдар жатады.

Тануды тоқтату

Қаржылық актив (немесе – қолданылатын жерде – қаржылық активтің бөлігі немесе ұқсас қаржылық активтер тобының бөлігі) танылуын тоқтатады (яғни Топтың қаржылық жағдай туралы шоғырландырылған есебінен шығарылады), егер:

- активтен ақша ағындарын алу құқығының қолданылу мерзімі аяқталса; немесе
- Топ активтен ақша ағындарын алуға өз құқықтарын берсе не «транзиттік» келісім бойынша толық көлемде және елеулі кідіріссіз алынатын ақша ағындарын үшінші тарапқа төлеу жөнінде өзіне міндеттеме алса; және немесе (а) Топ активтен түсетін барлық тәуекелдер мен пайданы іс жүзінде берсе, немесе (б) Топ бермейтін болса, бірақ активтен түсетін барлық тәуекелдер мен пайданы өзінде сақтамайды, бірақ осы активке бақылауды берді.

Егер Топ активтен ақша ағындарын алу құқығын берсе немесе транзиттік келісім жасаса, ол меншік құқығымен байланысты тәуекелдер мен пайданы сақтағанын және егер болса, қандай көлемде бағалайтынын бағалайды. Егер Топ активтен түсетін барлық тәуекелдер мен пайданы тапсырмаса, бірақ өзінде сақтамаса, сонымен қатар активті бақылауды тапсырмаса, Топ берілген активті оған қатысуын жалғастыратын дәрежеде тануды жалғастырады. Бұл жағдайда Топ тиісті міндеттемені де таниды. Берілген актив пен тиісті міндеттеме Топ сақтаған құқықтар мен міндеттемелерді көрсететін негізде бағаланады.

Берілген актив бойынша кепілдік нысанын қабылдайтын жалғасып жатқан қатысу мынадай шамалардың ең азы бойынша бағаланады: активтің бастапқы баланстық құны немесе оны төлеу Топтан талап етілуі мүмкін өтеудің ең жоғары сомасы.

Күтілетін кредиттік залалдарды тану

Топ, егер кредиттік шығын бастапқы тану сәтінен бастап елеулі ұлғайған болса, бүкіл мерзім ішінде күтілетін кредиттік залалдарға тең сомада амортизацияланған құны бойынша бағаланатын қаржы активтері бойынша күтілетін кредиттік залалдарға бағалау резервін таниды.

Қаржы активтерінің құнсыздануы туралы толық ақпаратты ашу да мынадай ескертпелерде ұсынылған:

- елеулі жол берулер туралы ақпаратты ашу (4-Ескертпе);
- пайда немесе залал арқылы әділ құны бойынша бағаланатын активтерді қоспағанда, сауда дебиторлық берешек және ақша қаражаты мен олардың баламаларын қоса алғанда, өзге де ағымдағы және қаржылық активтер (9,10,11,12,13-Ескертпелер);

ШОҒЫРЛАНДЫРЫЛҒАН ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТЕМЕГЕ ЕСКЕРТПЕЛЕР (жалғасы)

3. ЕСЕП САЯСАТЫНЫҢ МАҢЫЗДЫ ЕРЕЖЕЛЕРІ ТУРАЛЫ АҚПАРАТ (жалғасы)

Қаржы құралдары – бастапқы тану және кейінгі бағалау (жалғасы)

Қаржылық активтер (жалғасы)

Күтілетін кредиттік залалдарды тану (жалғасы)

Топ пайда немесе залал арқылы әділ құны бойынша емес бағаланатын барлық борыштық құралдарға қатысты күтілетін кредиттік залалдарға (ККЗ) арналған бағалау резервін таниды. ККЗ шартқа сәйкес тиесілі ақша ағындары мен Топ алуды күтетін барлық ақша ағындары арасындағы бастапқы тиімді пайыздық мөлшерлемені немесе оның шамамен алынған мәнін пайдалана отырып дисконтталған айырма негізінде есептеледі. Болжалды ақша ағындары ұсталатын қамтамасыз етуді сатудан немесе шарттық талаптардың ажырамас бөлігі болып табылатын кредиттік сапаны арттырудың басқа да тетіктерінен түсетін ақша ағындарын қамтиды.

ККЗ екі сатыда танылады. Бастапқы танылған сәттен бастап кредиттік тәуекел айтарлықтай ұлғаймаған қаржы құралдары жағдайында келесі 12 ай ішінде болуы мүмкін дефолттар салдарынан туындауы мүмкін кредиттік залалдарға қатысты шығындарға бағалау резерві құрылады (12 айлық күтілетін кредиттік залалдар). Бастапқы тану сәтінен бастап кредиттік тәуекел елеулі ұлғайған қаржы құралдары үшін дефолттың басталу мерзімдеріне қарамастан осы қаржы құралының қалған қолданылу мерзімі ішінде күтілетін кредиттік залалдарға қатысты шығындарға бағалау резерві құрылады (бүкіл мерзімге күтілетін кредиттік залалдар).

Сауда дебиторлық берешекке және басқа да қаржы активтеріне қатысты топ ККЗ-ны есептеу кезінде оңайлатылған тәсілді қолданады. Демек, Топ кредиттік тәуекелдің өзгеруін қадағаламайды, оның орнына әрбір есептік күні барлық мерзім ішінде күтілетін кредиттік залалдарға тең сомада шығындарға арналған бағалау резервін таниды. Топ борышкерлерге және мерзімі өткен күндерге тән болжамды факторларды ескере отырып түзетілген кредиттік шығындардың пайда болуының бұрынғы тәжірибесіне сүйене отырып, бағалау резервтерінің матрицасын қолданды.

Егер шартта көзделген төлемдер 90 күнге кешіктірілсе, Топ қаржы активі бойынша дефолт болды деп есептейді. Алайда, белгілі бір жағдайларда Топ, егер ішкі немесе сыртқы ақпарат Топ ұстап отырған кредиттік сапаны арттыру механизмдерін есепке алмай, шартта көзделген қалған төлемдердің барлық сомасын Топтың алуы екіталай екенін көрсетсе, қаржы активі бойынша дефолт болды деген қорытындыға келуі мүмкін. Егер Топта шартта көзделген ақша ағындарын өтеуге қатысты негізделген күтулер болмаса, қаржылық актив есептен шығарылады.

Қаржылық міндеттемелер

Бастапқы тану және бағалау

Қаржылық міндеттемелер бастапқы тану кезінде тиісінше пайда немесе залал, кредиттер және қарыз алу арқылы әділ құн бойынша қайта бағаланатын қаржылық міндеттемелер немесе тиімді хеджирлеу кезінде хеджирлеу құралдары ретінде айқындалған туынды құралдар ретінде жіктеледі.

Қаржылық міндеттемелер бастапқыда қарыздар, шығарылған облигациялар және кредиторлық берешек жағдайында олармен тікелей байланысты мәміле бойынша шығындар шегеріле отырып, әділ құн бойынша танылады. Егер мәміле бойынша шығындар олар жататын қарыздарды бастапқы тануға дейін туындаса, мұндай мәміле бойынша шығындар қаржы активтері ретінде танылады. Қарыз бастапқы танылған кезде, онымен тікелей байланысты мәміле бойынша шығындар қарыз құнын төмендеті отырып, қаржылық міндеттемелерге аударылады.

Топтың қаржылық міндеттемелері сауда және басқа да кредиторлық берешекті, қарыздарды және шығарылған облигацияларды қамтиды.

ШОҒЫРЛАНДЫРЫЛҒАН ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТЕМЕГЕ ЕСКЕРТПЕЛЕР (жалғасы)

3. ЕСЕП САЯСАТЫНЫҢ МАҢЫЗДЫ ЕРЕЖЕЛЕРІ ТУРАЛЫ АҚПАРАТ (жалғасы)

Қаржы құралдары – бастапқы тану және кейінгі бағалау (жалғасы)

Қаржылық міндеттемелер (жалғасы)

Кейінгі бағалау

Қаржылық міндеттемелерді кейіннен бағалау олардың мынадай түрде жіктелуіне байланысты болады:

Қарыздар және шығарылған облигациялар

Бастапқы танылғаннан кейін пайыздық қарыздар мен шығарылған облигациялар тиімді пайыздық мөлшерлеме әдісін қолдана отырып, амортизацияланған құны бойынша бағаланады. Осындай қаржылық міндеттемелер бойынша кірістер мен шығыстар оларды тану тоқтатылған кезде, сонымен қатар тиімді пайыздық мөлшерлемені пайдалана отырып амортизацияны есептеу шамасына қарай пайдалар мен шығындарда танылады.

Амортизацияланған құн сатып алу кезіндегі дисконттарды немесе сыйақыларды, сонымен қатар тиімді пайыздық мөлшерлеменің ажырамас бөлігі болып табылатын комиссиялық немесе шығындарды ескере отырып есептеледі. Тиімді пайыздық мөлшерлеменің амортизациясы жиынтық кіріс туралы шоғырландырылған есепте қаржылық шығыстардың құрамына енгізіледі.

Сауда және басқа да кредиторлық берешек

Сауда және басқа да кредиторлық берешек бастапқыда әділ құн бойынша көрсетіледі және кейіннен тиімді пайыздық мөлшерлемені пайдалана отырып амортизацияланған құн бойынша бағаланады.

Тануды тоқтату

Егер міндеттеме өтелсе, күші жойылса немесе оның қолданылу мерзімі өтіп кетсе, қаржылық міндеттемені тану тоқтатылады. Егер қолда бар қаржылық міндеттеме сол кредитордың алдындағы айтарлықтай ерекшеленетін талаптармен басқа міндеттеменен ауыстырылса немесе қолда бар міндеттеменің шарттары айтарлықтай өзгерсе, мұндай ауыстыру немесе өзгерістер бастапқы міндеттемені тануды тоқтату және жаңа міндеттемені тануды бастау ретінде ескеріледі, ал олардың баланстық құнындағы айырма жиынтық кіріс туралы шоғырландырылған есепте танылады.

Қаржы құралдарын өзара есепке алу

Қаржылық активтер мен қаржылық міндеттемелер өзара есепке алынады, ал нетто-сума қаржылық жағдай туралы шоғырландырылған есепте танылған сомаларды өзара есепке алуға қазіргі кезде жүзеге асырылатын заңды құқық болған кезде және нетто-негізде есеп айырысуды жүргізу не активтерді сату және осымен бір мезгілде міндеттемелерді өтеу ниеті болған кезде ғана ұсынылады.

Қорлар

Қорлар ФИФО әдісі бойынша есепке алынады.

Қорлар екі шаманың ең азы бойынша бағаланады: сатып алу құны және сатудың таза құны.

Өткізудің таза құны өндірісті аяқтауға арналған болжамды шығыстар мен сатуға арналған бағаланған шығындар шегеріле отырып, әдеттегі қызмет барысында сатудың болжамды бағасы ретінде айқындалады.

Ақша қаражаты және олардың баламалары

Қаржылық жағдай туралы шоғырландырылған есептегі ақша қаражаттары және олардың баламалары банктердегі және кассадағы ақша қаражатын, кері РЕПО операцияларындағы ақша қаражатын және бастапқы өтеу мерзімі 3 (үш) айға дейінгі немесе одан кем қысқа мерзімді депозиттерді қамтиды.

Ақша қаражаттарының қозғалысы туралы шоғырландырылған есептің мақсаттары үшін ақша қаражаттары және олардың баламалары жоғарыда көрсетілген анықтамаға сәйкес өтелмеген банктік овердрафттарды шегергендегі ақша қаражатынан, қысқа мерзімді депозиттерден және кері РЕПО операцияларындағы ақша қаражатынан тұрады.

ШОҒЫРЛАНДЫРЫЛҒАН ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТЕМЕГЕ ЕСКЕРТПЕЛЕР (жалғасы)

3. ЕСЕП САЯСАТЫНЫҢ МАҢЫЗДЫ ЕРЕЖЕЛЕРІ ТУРАЛЫ АҚПАРАТ (жалғасы)

Пайдаланылуы шектелген ақша қаражаты

Егер ақша қаражаты есептік күннен бастап 12 (он екі) айға дейінгі кезеңде пайдалануда қандай да бір түрде шектелсе, мұндай ақша қаражаты қысқа мерзімді активтер ретінде жіктеледі және шоғырландырылған қаржылық есептемеге ескертпелерде тиісті түрде ашылады. Егер ақша қаражаты есептік күннен бастап 12 (он екі) айдан астам кезеңде пайдалануға шектелген болса, мұндай ақша қаражаты ұзақ мерзімді активтердің құрамында көрсетіледі.

Резервтер

Егер Топтың өткен оқиғаның нәтижесінде туындаған ағымдағы міндеттемесі (заңды немесе практикадан туындайтын) болса, осы міндеттемені өтеу үшін талап етілетін экономикалық пайданың кетуі ықтимал болса және осындай міндеттеме сомасының сенімді бағасы алынуы мүмкін болса, резервтер танылады. Егер Топ резервтердің белгілі бір бөлігін немесе барлық бөлігін өтеуді алуды болжаса, мысалы, сақтандыру шарты бойынша, өтеу жеке актив ретінде танылады, бірақ өтемді алу күмән тудырмаған жағдайда ғана. Резервке жататын шығыс өтем шегеріле отырып, жиынтық кіріс туралы шоғырландырылған есепте көрсетіледі.

Түсімді тану

Егер Топтың экономикалық пайда алуы ықтимал деп бағаланса және егер түсім төлемді жүзеге асыру уақытына қарамастан сенімді бағалануы мүмкін болса, түсім танылады. Түсім шартта айқындалған төлем талаптарын ескере отырып және салықтарды немесе баждарды шегере отырып, алынған немесе алынуы тиіс сыйақының әділ құны бойынша бағаланады. Топ оның принципал немесе агент ретінде әрекет ететінін анықтау мақсатында белгілі бір өлшемдерге сәйкес түсім алуды көздейтін өзі жасасатын шарттарды талдайды. Топ барлық осындай шарттар бойынша принципал ретінде әрекет етеді деген қорытындыға келді.

Топ тұтынушыларға уәде етілген қызметтерді беруді өтеу мөлшерінде көрсету үшін кірісті таниды, бұл Топ, оның үміттері бойынша, көрсетілген тауарлар мен қызметтердің орнына алуға құқылы болады.

Топ түсімді таныған кезде мынадай қадамдарды жүзеге асырады:

- 1) тұтынушымен шартты сәйкестендіру;
- 2) шарт шеңберінде орындалуға жататын міндеттемені сәйкестендіру;
- 3) мәміле бағасын айқындау;
- 4) мәміле бағасын шарт шеңберінде орындалуға жататын жекелеген міндеттер арасында бөлу;
- 5) шарт шеңберінде орындалуы тиіс міндеттерді орындау сәтінде (немесе шамасы бойынша) түсімді тану болып табылады.

Көрсетілген қызметтерден түскен кірістер қызметтердің көрсетілуіне қарай танылады. Топ электр энергиясын өндірушілерден көтерме және ірі тұтынушыларға дейін жеткізу жөніндегі, ұлттық электр торабын пайдалану жөніндегі, электр энергиясын желіге босатуды және тұтынуды техникалық диспетчерлендіру жөніндегі, электр энергиясын өндіру мен тұтынуды теңгерімдеуді ұйымдастыру жөніндегі қызметтерді, сонымен қатар шектес мемлекеттердің энергия жүйелерімен электр энергиясы ағындарының шарттық шамаларын қамтамасыз ету жөніндегі қызметтерді және өзге де қызметтерді көрсетуден кіріс алады.

Электр энергиясын жеткізу, ұлттық электр торабын пайдалану, техникалық диспетчерлендіру және электр энергиясын өндіруді-тұтынуды теңгерімдеуді ұйымдастыру жөніндегі қызметтер бойынша кірісті есептеуге арналған тарифтерді Қазақстан Республикасы Ұлттық экономика министрлігінің Табиғи монополияларды реттеу комитеті (бұдан әрі – Комитет) бекітеді.

Шектес мемлекеттердің энергия жүйелерімен электр энергиясы ағындарының шарттық шамаларын қамтамасыз ету жөніндегі қызметтер бойынша кірістер Қазақстан Республикасының Үкіметі мен Ресей Федерациясының Үкіметі арасындағы *«Қазақстан Республикасы мен Ресей Федерациясының Біртұтас энергетикалық жүйелерінің қатарлас жұмысын қамтамасыз ету жөніндегі шаралар туралы»* келісім негізінде жасалған шарттардың талаптарына сәйкес танылады.

Электр энергиясын сатудан түскен кірістер бақылауды сатып алушыға бергенде белгілі бір уақытта танылады.

ШОҒЫРЛАНДЫРЫЛҒАН ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТЕМЕГЕ ЕСКЕРТПЕЛЕР (жалғасы)

3. ЕСЕП САЯСАТЫНЫҢ МАҢЫЗДЫ ЕРЕЖЕЛЕРІ ТУРАЛЫ АҚПАРАТ (жалғасы)

Сауда дебиторлық берешек

Дебиторлық берешек шартсыз өтем сомасы сатып алушы төлеуі тиісті болған кезде танылады (яғни, мұндай өтем төленетін сәттің басталуы уақыт өте келе ғана анықталады). Қаржы активтеріне қатысты есеп саясаты *Қаржы құралдары – бастапқы тану және кейінгі бағалау* бөлімінде қаралады.

Шарт бойынша міндеттемелер

Шарт бойынша міндеттемелер, егер сатып алушыдан төлем алынса немесе Топ тиісті тауарларды немесе көрсетілетін қызметтерді бермес бұрын төленуге жататын болса (бұрын не болғанына қарай) танылады. Шарт бойынша міндеттемелер Топ шарт бойынша өз міндеттерін орындаған кезде (яғни сатып алушыға тиісті тауарларға немесе қызметтерге бақылауды берген кезде) түсім ретінде танылады.

Пайыздық кіріс

Амортизацияланған құны бойынша ескерілетін барлық қаржы құралдары және әділ құны бойынша ескерілетін ретінде жіктелген пайыздық кіріс немесе шығыс тиімді пайыздық мөлшерлеме әдісін пайдалана отырып танылады, ол қаржы құралын пайдаланудың болжамды мерзімі ішінде немесе, егер орынды болса, күтілетін болашақ төлемдерді немесе ақша қаражатының түсуін нақты дисконттайды. қаржылық активтің немесе міндеттеменің таза баланстық құнына дейінгі кезең. Пайыздық кіріс жиынтық кіріс туралы шоғырландырылған есепке енгізіледі.

Қарыздар бойынша шығындар

Топтың немесе сатудың ниетіне сәйкес оны пайдалануға дайындау үшін міндетті түрде ұзақ уақыт кезеңін талап ететін активті сатып алуға, салуға немесе өндіруге тікелей байланысты қарыздар бойынша шығындар осындай активтің бастапқы құнының бөлігі ретінде капиталдандырылады. Қарыздар бойынша барлық өзге шығындар олар шеккен есептік кезеңдегі шығыстарға жатқызылады. Қарыздар бойынша шығындар сыйақы төлеуді және қарыз қаражатына байланысты Топ шеккен өзге де шығындарды қамтиды.

Жалға алу

Шарт жасасу кезінде Топ келісімнің жалдау болып табылатындығын немесе оның жалдау белгілері бар-жоғын бағалайды. Басқаша айтқанда, Топ шарттың белгілі бір уақыт аралығында сәйкестендірілген активтің пайдаланылуын бақылау құқығын өтемақыға айырбастауға беретіндігін анықтайды.

Қысқа мерзімді жалдау және құны төмен активтерді жалға алу

Топ қысқа мерзімді жалға алуға қатысты танудан босатуды өзінің техника мен жабдықты жалға алудың қысқа мерзімді шарттарына (яғни жалға алудың басталу күніне жалдау мерзімі 12 айдан аспайтын және базалық активті сатып алуға арналған опционды қамтымайтын шарттарға) қолданады. Топ құны төмен деп саналатын офистік жабдықты жалдау шарттарына құны төмен активтерді жалға алуға қатысты танудан босатуды да қолданады. Қысқа мерзімді жалдау және төмен құны бар активтерді жалдау бойынша жалдау төлемдері жалдау мерзімі ішінде желілік әдіспен шығыстар ретінде танылады.

Топ жалға беруші ретінде

Топтың активке иелік етумен байланысты барлық дерлік тәуекелдері мен пайдасы бар жалдау операциялық жалдау ретінде жіктеледі. Пайда болған жалдау кірісі жалдау мерзімі ішінде сызықтық әдіспен ескеріледі және өзінің операциялық сипатына байланысты жиынтық кіріс туралы есепте басқа кірістерге енгізіледі. Операциялық жалдау шартын жасау кезінде шеккен бастапқы тікелей шығындар жалға берілген активтің баланстық құнына енгізіледі және жалдау мерзімі ішінде жалдау кірісі сияқты негізде танылады. Шартты жалдау ақысы алынған кезеңдегі кірістің бөлігі ретінде танылады.

ШОҒЫРЛАНДЫРЫЛҒАН ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТЕМЕГЕ ЕСКЕРТПЕЛЕР (жалғасы)

3. ЕСЕП САЯСАТЫНЫҢ МАҢЫЗДЫ ЕРЕЖЕЛЕРІ ТУРАЛЫ АҚПАРАТ (жалғасы)

Зейнетақы міндеттемелері

Қазақстан Республикасының заңнамасына сәйкес, Топ жинақтаушы зейнетақы қорларына аударымдар ретінде қызметкерлердің жалақысының 10%-і мөлшерінде, бірақ айына 425.000 теңгеден (2023 жыл: 350.000 теңгеден) аспайтын төлемдерді жүзеге асырады. 2024 жылғы 1 қаңтардан бастап Топ қызметкерлердің ай сайынғы табысының 1,5%-і мөлшерінде, бірақ айына 63.750 теңгеден аспайтын жұмыс берушінің міндетті зейнетақы жарналарының төлеуін жүзеге асырады. Зейнетақы қорларына төлемдер қызметкерлердің жалақысынан ұсталады, ал жұмыс берушінің міндетті зейнетақы жарналары Топтың өз қаражаты есебінен төлінеді. Жоғарыда көрсетілген төлемдер туындаған сәтте жиынтық кіріс туралы шоғырландырылған есепте еңбекақы төлеуге байланысты басқа да аударымдармен бірге еңбекақы төлеу жөніндегі жалпы шығыстарға енгізіледі.

Топтың зейнетақы төлемдері бойынша қандай да бір басқа міндеттемелері жоқ.

Ағымдағы корпоративтік табыс салығы

Ағымдағы кезең мен алдыңғы кезеңдер үшін ағымдағы корпоративтік табыс салығы бойынша салық активтері мен міндеттемелер салық органдарынан өтелуі немесе салық органдарына төленуі болжанатын сома бойынша бағаланады. Осы соманы есептеу үшін қолданылатын салық мөлшерлермелері мен салық заңнамасы – бұл Топ өз қызметін жүзеге асыратын және салық салынатын пайда алатын елдерде есептік күнге қабылданған немесе нақты қабылданған мөлшерлемелер мен заңнама.

Тікелей капиталда танылған баптарға жататын ағымдағы корпоративтік табыс салығы жиынтық кіріс туралы шоғырландырылған есепте емес, капитал құрамында танылады. Басшылық салық декларацияларында көрсетілген позицияларды бағалауды мерзімді түде жүзеге асырады, оларға қатысты тиісті салық заңнамасы әртүрлі түсіндірілуі мүмкін және қажет болған жағдайда резервтер жасайды.

Кейінге қалдырылған салық

Кейінге қалдырылған салық есептік күнгі қаржылық есептеме мақсаттары үшін активтер мен міндеттемелердің салық базасы мен олардың баланстық құны арасындағы уақытша айырманы айқындау арқылы міндеттемелер әдісі бойынша есептеледі.

Кейінге қалдырылған салық міндеттемелері, мынадай жағдайлардан басқа, барлық салық салынатын уақытша айырмалар бойынша танылады:

- кейінге қалдырылған салық міндеттемесі бизнестің бірлестігі болып табылмайтын мәміле барысында гудвилді, активті немесе міндеттемені бастапқы тану нәтижесінде туындайды және операция жасалған кезде бухгалтерлік пайдаға да, салық салынатын пайдаға немесе залалға да әсер етпейді;
- еншілес ұйымдарға, қауымдасқан компанияларға салынатын инвестициялармен, сонымен қатар бірлескен қызметке қатысу үлестерімен байланысты салық салынатын уақытша айырмаларға қатысты, егер уақытша айырманың азаюы уақытында бөлуді бақылауға болатын болса және жақын болашақта уақытша айырманың төмендеуінің елеулі ықтималдығы бар.

Кейінге қалдырылған салық активтері барлық шегерілетін уақыт айырмалары, пайдаланылмаған салық жеңілдіктері және пайдаланылмаған салық шығындары бойынша танылады, бұл салық салынатын кірістің айтарлықтай ықтималдығы бар, оған қарсы шегерілетін уақытша айырмашылықтар, пайдаланылмаған салық жеңілдіктері және пайдаланылмаған салық шығындары есептелуі мүмкін, мына жағдайларды қоспағанда:

- шегерілетін уақытша айырмаға жататын кейінге қалдырылған салық активі бизнесті біріктіру салдарынан туындамаған және операция жасалған кезде бухгалтерлік пайдаға да, салық салынатын пайдаға немесе залалға да әсер етпейтін активті немесе міндеттемені бастапқы тану нәтижесінде туындайды;
- еншілес ұйымдарға, қауымдасқан компанияларға инвестициялармен, сонымен қатар бірлескен қызметке қатысу үлестерімен байланысты шегерілетін уақытша айырмаларға қатысты кейінге қалдырылған салық активтері уақытша айырмалардың таяу болашақта пайдаланылатындығының және оған қарсы болуы мүмкін салық салынатын пайда болуының елеулі ықтималдығы бар дәрежеде ғана танылады және уақытша айырмашылықтар қолданылды.

ШОҒЫРЛАНДЫРЫЛҒАН ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТЕМЕГЕ ЕСКЕРТПЕЛЕР (жалғасы)

3. ЕСЕП САЯСАТЫНЫҢ МАҢЫЗДЫ ЕРЕЖЕЛЕРІ ТУРАЛЫ АҚПАРАТ (жалғасы)

Кейінге қалдырылған салық (жалғасы)

Кейінге қалдырылған салық активтерінің баланстық құны әрбір есептік күнге қайта қаралады және кейінге қалдырылған салық активтерінің барлығын немесе бір бөлігін пайдалануға мүмкіндік беретін жеткілікті салық салынатын пайдаға қол жеткізу екіталай деп бағаланатын дәрежеде төмендетіледі.

Танылмаған кейінге қалдырылған салық активтері әрбір есептік күнге қайта қаралады және болашақ салық салынатын пайда кейінге қалдырылған салық активтерін пайдалануға мүмкіндік беретіндігінің ықтималдығы пайда болатын дәрежеде танылады.

Кейінге қалдырылған салық активтері мен міндеттемелері актив іске асырылатын және міндеттеме есептік күнгі жағдай бойынша қабылданған немесе іс жүзінде қабылданған салық мөлшерлемелері (және салық заңнамасы) негізінде өтелетін есептік жылы қолданылатын салық мөлшерлемелері бойынша бағаланады.

Пайданың немесе залалдың құрамында танылмаған баптарға жататын кейінге қалдырылған салық та пайданың немесе залалдың құрамында танылмайды. Кейінге қалдырылған салықтардың баптары олардың негізінде жатқан операцияларға сәйкес не өзге жиынтық табыстың құрамында не тікелей капиталда танылады.

Кейінге қалдырылған салық активтері мен кейінге қалдырылған салық міндеттемелері, егер ағымдағы салық активтері мен міндеттемелерін есепке алудың заңды түрде бекітілген құқығы болса және кейінге қалдырылған салықтар сол салық салынатын компанияға және салық органына қатысты болса, бір-біріне қарсы есептеледі.

Дивидендтер

Дивидендтер міндеттемелер ретінде танылады және егер олар есептік күнді қоса алғанға дейін жарияланған жағдайда ғана есептік күнге капитал сомасынан шегеріледі. Дивидендтер, егер олар есептік күнге дейін ұсынылса, сонымен қатар есептік күннен кейін, бірақ шығаруға шоғырландырылған қаржылық есептеме бекітілген күнге дейін ұсынылса немесе жарияланса, есептемеде ашылады.

Шартты міндеттемелер мен шартты активтер

Шартты міндеттемелер шоғырландырылған қаржылық есептемеде танылмайды, бұл ретте оларды өтеуге байланысты ресурстардың шығуы екіталай болып табылған жағдайларды қоспағанда, олар туралы ақпарат шоғырландырылған қаржылық есептемеде ашылады.

Шартты активтер шоғырландырылған қаржылық есептемеде танылмайды, бұл ретте олар туралы ақпарат шоғырландырылған қаржылық есептемеде олармен байланысты экономикалық пайда алу ықтимал болып табылған жағдайларда ашылады.

4. ЕЛЕУЛІ ЕСЕПТІК ПАЙЫМДАУЛАР, БАҒАЛАУ МӘНДЕРІ ЖӘНЕ ЖОРАМАЛДАР

Топтың шоғырландырылған қаржылық есептемесін әзірлеу оның басшылығынан түсім, шығыстар, активтер мен міндеттемелер сомасының есептілігіне, сонымен қатар шартты міндеттемелер мен активтер туралы ақпаратты ашуға әсер ететін есептік кезеңнің соңында пайымдаулар шығаруды және бағалау мәндері мен жол берулерді айқындауды талап етеді. Алайда, осы жол берулерге және бағалау мәндеріне қатысты белгісіздік болашақта оларға қатысты осындай жол берулер мен бағалаулар қабылданатын активтің немесе міндеттеменің баланстық құнына елеулі түзетулерді талап етуі мүмкін нәтижелерге алып келуі мүмкін.

Бағалау мәндері және жорамалдар

Келесі қаржы жылы ішінде активтер мен міндеттемелердің баланстық құнын елеулі түзетулерге себеп болуы мүмкін есептік күнгі бағалаулардағы болашақ туралы негізгі жол берулер мен белгісіздіктің өзге де негізгі көздері төменде қаралады. Топтың жорамалдары мен бағалау мәндері шоғырландырылған қаржылық есептемені дайындау сәтінде болған бастапқы деректерге негізделген. Алайда, ағымдағы жағдайлар мен болашаққа қатысты жорамалдар нарықтық өзгерістерге немесе Топтың бақылауынан тыс жағдайларға байланысты өзгеруі мүмкін. Мұндай өзгерістер болжамдарда олар орын алған кезде көрсетіледі.

ШОҒЫРЛАНДЫРЫЛҒАН ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТЕМЕГЕ ЕСКЕРТПЕЛЕР (жалғасы)

4. ЕЛЕУЛІ ЕСЕПТІК ПАЙЫМДАУЛАР, БАҒАЛАУ МӘНДЕРІ ЖӘНЕ ЖОРАМАЛДАР (жалғасы)

Негізгі құралдардың әділ құны

Топ 2024 жылғы 1 желтоқсандағы жай-күй бойынша ҰЭТ активтеріне қайта бағалау жүргізді. Топ ҰЭТ әділ құнын бағалау үшін «Grant Thornton Appraisal» ЖШС аккредиттелген тәуелсіз бағалаушыны тартты.

ҰЭТ-тың қайта бағаланған активтері активке тән табиғатқа, сипаттамаға және тәуекелдерге негізделе отырып, ХҚЕС (IFRS) 13-ке сәйкес активтердің бір класын білдіреді. ҰЭТ активтерінің әділ құнын айқындау үшін бастапқы деректер әділ құн иерархиясындағы 3-ші деңгейге жатады (бақыланбайтын бастапқы деректер).

ҰЭТ активтерінің әділ құны шығындық әдіспен айқындалды. Шығындық әдіс активтер жоғары мамандандырылған және тарихи активтер ешқашан сатылмағандықтан қолданылды. Шығындық әдіс шеңберінде алмастыру құнын немесе өсімін молайту құнын айқындау әдісі қолданылды, ол бойынша жинақталған тозудың барлық түрлерін шегере отырып, негізгі құралдарды алмастырудың толық құнын есептеу жүргізілді.

Ауыстырудың есептелген ағымдағы құны кейіннен ақша ағындарын дисконттау моделі негізінде айқындалған өтелетін құнмен салыстырылды. Ақша ағындары Топтың бекіткен бюджетінен келесі 5 (бес) жылға алынады. Топтың кірістерін болжау кезінде Комитет бекіткен 2025-2026 жылдарға арналған реттеліп көрсетілетін қызметтерге тарифтер ескерілді. Жүргізілген талдау нәтижелері бойынша негізгі құралдардың өтелетін құны оны ауыстырудың ағымдағы құнынан асып түсті.

Бағалау нәтижесінде ҰЭТ активтерінің әділ құны бағалау күніне (2024 жылғы 1 желтоқсан) 788.050.996 мың теңгені құрады. 17.318.882 мың теңге сомасында тиісті кейінге қалдырылған салық шығыстарын ескере отырып, 2024 жылғы басқа жиынтық кірістің құрамында 86.594.411 мың теңге сомасында ҰЭТ активтерінің артық бағаланған құнының ұлғаюы көрсетілді. Бұрын арзандатылған кейбір активтер құнының ұлғаюы 1.413.168 мың теңге сомасында жиынтық кіріс туралы шоғырландырылған есепте, сонымен қатар 8.382.642 мың теңге сомасында кейбір активтер құнының азаюымен көрсетілді.

2024 жылы әділ құнды бағалау кезінде мынадай негізгі жорамалдар қолданылды:

Дисконттау мөлшерлемесі (WACC)	15,14%
Ұзақ мерзімді өсу қарқыны	5,56%
Негізгі активтің орташа қалдық қызмет ету мерзімі	40 жыл

Егер дисконттау мөлшерлемесі 17,14%-ға дейін өссе, немесе ұзақ мерзімді өсу қарқыны 2,41%-ға дейін төмендесе, Топ құнсыздануды тани бастайды.

Негізгі құралдардың пайдалы қызмет ету мерзімі

Топ негізгі құралдардың қалған пайдалы қызмет мерзімін кем дегенде әрбір қаржы жылының соңына бағалайды және егер күтулер алдыңғы бағалаулардан өзгеше болса, өзгерістер «Есеп саясаты, есептік бағалаулардағы өзгерістер және қателер» ХҚЕС 8 (IAS) сәйкес есептік бағалаулардағы өзгерістер ретінде ескеріледі.

ШОҒЫРЛАНДЫРЫЛҒАН ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТЕМЕГЕ ЕСКЕРТПЕЛЕР (жалғасы)

4. ЕЛЕУЛІ ЕСЕПТІК ПАЙЫМДАУЛАР, БАҒАЛАУ МӘНДЕРІ ЖӘНЕ ЖОРАМАЛДАР (жалғасы)

Салықтар

Күрделі салық заңнамасын, сонымен қатар болашақ салық салынатын пайданы алудың сомалары мен мерзімдерін түсіндіруге қатысты белгісіздік бар. Топтың халықаралық операцияларының едәуір алуан түрлілігін, сонымен қатар шарттық қатынастардың ұзақ мерзімді сипаты мен күрделілігін ескере отырып, нақты нәтижелер мен қабылданған жол берулер арасында туындайтын айырма немесе осындай жол берулердің болашақтағы өзгерістері есептемеде көрсетілген шығыстар сомасының болашақтағы түзетулеріне немесе табыс салығы бойынша үнемдеуге әкелуі мүмкін. Негізделген жорамалдарды негізге ала отырып, Топ салықтық тексерулердің ықтимал салдарларына резервтер жасайды. Мұндай резервтердің шамасы әр түрлі факторларға, мысалы, алдыңғы тексерулердің нәтижелері және Топ пен тиісті салық органының салық заңнамасын әр түрлі түсіндірулеріне байланысты. Интерпретациядағы ұқсас айырмашылықтар топтың қызметі мен операцияларының сипатына байланысты көптеген сұрақтар бойынша туындауы мүмкін.

Топ салық заңнамасына байланысты сот ісін жүргізудің пайда болуын және одан кейінгі ақша қаражаттарының кетуін екіталай деп бағалайтындықтан, шартты міндеттеме танылмады.

Қаржы құралдарының әділ құны

Қаржылық жағдай туралы шоғырландырылған есепте танылған қаржы активтері мен қаржылық міндеттемелердің әділ құнын осы белсенді нарықтардың негізінде айқындау мүмкін болмаған жағдайларда, ол дисконтталған ақша ағындарының моделін қоса алғанда, бағалау әдістерін пайдалана отырып айқындалады. Осы модельдер үшін бастапқы деректер ретінде мүмкіндігінше бақыланатын нарықтардан ақпарат пайдаланылады, алайда бұл іс жүзінде жүзеге асырылуы мүмкін болмаған жағдайларда әділ құнды белгілеу үшін пайымдаудың белгілі бір үлесі талап етіледі. Пайымдау өтімділік тәуекелі, кредиттік тәуекел және құбылмалылық сияқты бастапқы деректерді есепке алуды қамтиды. Осы факторларға қатысты жол берулердегі өзгерістер шоғырландырылған қаржылық есептемеде көрсетілген қаржы құралдарының әділ құнына әсер етуі мүмкін.

DSFK облигациялары

2017 жылғы 28 желтоқсанда Қазақстан Республикасы Үкіметінің 2017 жылғы 7 қарашадағы шешіміне сәйкес Топ «RBK банк» АҚ-да (бұдан әрі – «RBK банк») орналастырылған қаражатпен сатып алуды төлей отырып, «DSFK арнайы қаржы компаниясы» ЖШС облигацияларын (бұдан әрі – «DSFK облигациялары») сатып алды. RBK банкке облигацияларды сатып алғанға дейін орналастырылған депозиттердің номиналды сомасы 1.498.249 мың теңгені құрады. DSFK облигацияларының жылдық купондық мөлшерлемесі 0,01% және өтеу мерзімі 15 жыл. Облигациялар «Қазақмыс корпорациясы» ЖШС-ның 411.883 мың теңге сомасына қаржылық кепілдігімен қамтамасыз етілген. Кепілдік Топтың сұрауы бойынша пайдаланылуы мүмкін, бірақ облигациялар шығарылған күннен бастап бес жылдан ерте емес. DSFK облигациялары пайда немесе залал арқылы әділ құны бойынша есепке алынды.

2023 жыл ішінде Топ кепілдік бойынша төлем жасауды талап етіп, «Қазақмыс корпорациясы» ЖШС-ға бірнеше рет өтініш білдірді. «Қазақмыс корпорациясы» ЖШС тарапынан міндеттеменің орындалмауына байланысты топ сотқа талап арызбен өтініш білдірді. Сот талқылауы нәтижесінде сот «Қазақмыс корпорациясы» ЖШС-нан «KEGOC» АҚ пайдасына кепілдік бойынша 411.883 мың теңге мөлшерінде берешек сомасын өндіріп алу туралы шешім қабылдады. 2024 жылғы 3 қаңтарда «Қазақмыс корпорациясы» ЖШС сот шешіміне сәйкес кепілдік бойынша 411.883 мың теңге мөлшерінде берешекті толығымен өтеді.

Топ басшылығы 2024 жылғы 31 желтоқсандағы жай-күй бойынша DSFK облигацияларының әділ құны нөлге тең деп есептейді, өйткені оларды сенімді бағалау мүмкіндігі жоқ. Облигациялардың қалған сомасы «DSFK арнайы қаржы компаниясы» ЖШС-нан қаражат түскен сайын қалпына келтірілетін болады.

ШОҒЫРЛАНДЫРЫЛҒАН ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТЕМЕГЕ ЕСКЕРТПЕЛЕР (жалғасы)

4. ЕЛЕУЛІ ЕСЕПТІК ПАЙЫМДАУЛАР, БАҒАЛАУ МӘНДЕРІ ЖӘНЕ ЖОРАМАЛДАР (жалғасы)

Дебиторлық берешек бойынша күтілетін кредиттік залалдарға арналған бағалау резерві

Топ дебиторлық берешек бойынша ККЗ есептеу үшін бағалау резервтерінің матрицасын пайдаланады. Бағалау резервтерінің мөлшерлемелері шығындардың туындауының ұқсас сипаттамалары бар (яғни географиялық өңір, өнім түрі, сатып алушылардың типі мен рейтингі, аккредитивтер және кредиттік тәуекелдерді сақтандырудың басқа да нысандары арқылы қамтамасыз ету бойынша) әртүрлі клиенттік сегменттердің топтары үшін төлемнің мерзімі өткен күндерінің санына байланысты белгіленеді.

Бастапқыда бағалау резервтерінің матрицасы өткен кезеңдерде дефолттардың пайда болуының бақыланатын деректеріне негізделген. Топ болжамды ақпаратты ескере отырып, несиелік шығындардың бұрынғы тәжірибесін түзету үшін матрицаны жаңартады. Әрбір есептік күні алдыңғы кезеңдердегі дефолт деңгейі туралы бақыланатын деректер жаңартылады және болжамды бағалардың өзгерістері талданады.

Дефолттың тарихи бақыланатын деңгейлері, болжамды экономикалық жағдайлар мен ККЗ арасындағы байланысты бағалау айтарлықтай есептелген бағалау болып табылады. ККЗ мөлшері жағдайлардың өзгеруіне және болжамды экономикалық жағдайларға сезімтал. Кредиттік шығындардың пайда болуының бұрынғы тәжірибесі Топ және экономикалық жағдайлардың болжамы болашақта сатып алушының нақты дефолты үшін көрсеткішті болмауы мүмкін.

5. ОПЕРАЦИЯЛЫҚ СЕГМЕНТТЕР БОЙЫНША АҚПАРАТ

Географиялық ақпарат

Тұтынушының тіркелген елінің негізінде тұтынушылардың географиялық орналасуы жөніндегі ақпарат мынадай түрде берілген:

Мың теңгемен	2024 жыл	2023 жыл
Қазақстандық тұтынушылардан түскен түсім	286.422.944	227.433.874
Ресейлік тұтынушылардан түскен түсім	31.201.820	23.202.509
Қырғызстандық тұтынушылардан түскен түсім	1.695.085	1.073.047
Өзбекстандық тұтынушылардан түскен түсім	586.083	426.953
Жиынтық кіріс туралы шоғырландырылған есепке сай түсімнің жиыны	319.905.932	252.136.383

Басшылық ХҚЕС-қа сәйкес салық салынғанға дейінгі кіріс пен пайданы талдайды.

2024 жылғы 31 желтоқсанда аяқталған жыл үшін Топтың, «Самұрық-Энерго» тобының бір тұтынушысынан, оның бірлескен кәсіпорындарын қоса алғанда, түскен түсім 33.865.875 мың теңгені құрады және электр энергиясын жеткізу мен ілеспе қолдау көрсету бойынша түсімді, электр желілік активтерге қызмет көрсету бойынша қызметтерді қамтиды (2023 жылғы 31 желтоқсанда аяқталған жыл үшін: 26.511.129 мың теңге)

Басқару мақсаттары үшін Топтың барлық қызметі бір операциялық сегмент болып табылады.

ШОҒЫРЛАНДЫРЫЛҒАН ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТЕМЕГЕ ЕСКЕРТПЕЛЕР (жалғасы)

6. НЕГІЗГІ ҚҰРАЛДАР МЕН ҰЗАҚ МЕРЗІМДІ АКТИВТЕР ҮШІН БЕРІЛГЕН АВАНСТАР

<i>Мың теңгемен</i>			ҰЭТ	Көлік және өзге де негізгі құралдар	Аяқталмаған құрылыс	Барлығы
	Жер	Ғимараттар	активтері			
Бастапқы құны						
2023 жылғы 1 қаңтарға	1.973.225	20.480.769	1.571.605.523	51.529.119	87.155.146	1.732.743.782
Түсімдер	219	48.760	17.480	3.592.853	58.727.568	62.386.880
Аударымдар	–	364.580	32.121.877	1.189.905	(33.676.362)	–
Материалдық емес активтерге аудару	–	–	–	–	(7.808)	(7.808)
Шығулар	(590)	(5.989)	(2.105.439)	(681.852)	(54.090)	(2.847.960)
2023 жылғы 31 желтоқсанға	1.972.854	20.888.120	1.601.639.441	55.630.025	112.144.454	1.792.274.894
Түсімдер	21.100	70.066	–	4.581.322	36.351.150	41.023.638
Аударымдар	32.440	2.828.909	78.648.242	8.219.583	(89.729.174)	–
Қайта бағалаудан құнның өсуі (БЖК)	–	–	96.794.438	–	–	96.794.438
Қайта бағалау (пайда немесе залал арқылы)	–	–	(8.244.996)	–	–	(8.244.996)
Материалдық емес активтерге аудару	–	–	–	–	(428.125)	(428.125)
Шығулар	–	(145.024)	(1.879.461)	(1.069.173)	(5.692)	(3.099.350)
2024 жылғы 31 желтоқсанға	2.026.394	23.642.071	1.766.957.664	67.361.757	58.332.613	1.918.320.499
Жинақталған тозым және құнсыздану						
2023 жылғы 1 қаңтарға	–	(5.394.035)	(838.140.999)	(29.818.605)	(260.226)	(873.613.865)
Жыл ішіндегі аударымдар	–	(509.108)	(46.523.132)	(3.482.128)	–	(50.514.368)
Аударымдар	–	464	2.708	(3.172)	–	–
Құнсыздану	–	–	(151.117)	–	(311.399)	(462.516)
Шығулар	–	3.775	1.723.265	658.608	52.891	2.438.539
2023 жылғы 31 желтоқсанға	–	(5.898.904)	(883.089.275)	(32.645.297)	(518.734)	(922.152.210)
Жыл ішіндегі аударымдар	–	(509.070)	(46.290.394)	(3.667.603)	–	(50.467.067)
Аударымдар	–	4.350	54	(4.404)	–	–
Қайта бағалаудан құнның өсуі (БЖК)	–	–	(10.200.027)	–	–	(10.200.027)
Қайта бағалау (пайда немесе залал арқылы)	–	–	1.275.522	–	–	1.275.522
Материалдық емес активтерге аудару	–	–	–	–	5.054	5.054
Құнсыздану	–	–	–	–	(102.718)	(102.718)
Шығулар	–	138.069	1.543.755	1.051.795	5.659	2.739.278
2024 жылғы 31 желтоқсанға	–	(6.265.555)	(936.760.365)	(35.265.509)	(610.739)	(978.902.168)
Қалдық құны						
2023 жылғы 1 қаңтарға	1.973.225	15.086.734	733.464.524	21.710.514	86.894.920	859.129.917
2023 жылғы 31 желтоқсанға	1.972.854	14.989.216	718.550.166	22.984.728	111.625.720	870.122.684
2024 жылғы 31 желтоқсанға	2.026.394	17.376.516	830.197.299	32.096.248	57.721.874	939.418.331

ШОҒЫРЛАНДЫРЫЛҒАН ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТЕМЕГЕ ЕСКЕРТПЕЛЕР (жалғасы)

6. НЕГІЗГІ ҚҰРАЛДАР МЕН ҰЗАҚ МЕРЗІМДІ АКТИВТЕР ҮШІН БЕРІЛГЕН АВАНСТАР (жалғасы)

ҰЭТ активтерінің баланстық құны, егер олар жинақталған тозуды шегергендегі бастапқы құны бойынша ескерілсе, мынадай түрде ұсынылады:

Мың теңгемен	2024 жылғы 31 желтоқсан	2023 жылғы 31 желтоқсан
Бастапқы құны	558.160.059	480.216.379
Жинақталған тозу	(170.927.041)	(158.755.435)
Қалдық құны	387.233.018	321.460.944

2024 жылғы 31 желтоқсандағы және 2023 жылғы 31 желтоқсандағы жай-күй бойынша толық амортизацияланған, бірақ пайдаланудағы негізгі құралдардың бастапқы құны тиісінше 19.408.148 мың теңгені және 21.196.360 мың теңгені құрады.

Шығарылған облигациялар бойынша шығындарды капиталдандыру

2024 жылғы 31 желтоқсанда аяқталған жыл ішінде Топ инвестициялық кірісті шегергенде 8.801.841 мың теңгені құрайтын сомасында облигациялар бойынша купондық сыйақы бойынша шығындарды капиталдандырды (2023 жыл: 8.013.366 мың теңге) (16-Ескертпе)

Аяқталмаған құрылыс

Аяқталмаған құрылыс «Қазақстан БЭЖ-і Оңтүстік аймағының электр желісін күшейту. Электр желілік объектілерді салу» жобасын және басқа инвестициялық жобаларды іске асыру бойынша жабдық және құрылыс-монтаждау жұмыстарымен ұсынылған.

Ұзақ мерзімді активтер үшін берілген аванстар

2024 жылғы 31 желтоқсандағы жай-күй бойынша ұзақ мерзімді активтер үшін берілген аванстар негізінен «Қазақстан БЭЖ-і Оңтүстік аймағының электр желісін күшейту. Электр желілік объектілерді салу» жобасы және басқа инвестициялық жобалар бойынша өнім берушілерге құрылыс жұмыстары мен қызметтері үшін берілген аванстармен ұсынылған.

7. ҚАУЫМДАСҚАН КОМПАНИЯҒА ИНВЕСТИЦИЯЛАР

Топтың «Батыс Транзит» АҚ компаниясының капиталында 20% қатысу үлесі бар. «Батыс Транзит» АҚ (бұдан әрі – «Батыс Транзит») қызметінің негізгі орны және тіркелген ел Қазақстан Республикасы болып табылады. Батыс Транзиттің қызметінің негізгі түрлері Солтүстік Қазақстанды Ақтөбе облысымен жалғаушы өңіраралық электр жеткізу желілерін пайдалану және Атырау қаласы көше жарықтандыру желілерін салу және пайдалану болып табылады. Батыс Транзит облигациялары Қазақстан қор биржасында шығарылды. Төменде келтірілген кесте Батыс Транзит туралы жинақталған қаржылық ақпаратты қамтиды:

Мың теңгемен	2024 жылғы 31 желтоқсан	2023 жылғы 31 желтоқсан
Айналымдағы активтер	31.661.508	26.598.279
Айналымнан тыс активтер	20.506.781	20.590.070
Қысқа мерзімді міндеттемелер	(7.119.834)	(6.271.121)
Ұзақ мерзімді міндеттемелер	(28.534.883)	(26.203.433)
Таза активтер	16.513.572	14.713.795

Мың теңгемен	2024 жылғы 31 желтоқсан	2023 жылғы 31 желтоқсан
Топтың таза активтердегі үлесі	3.302.715	2.942.759
Инвестицияның баланстық құны	3.302.715	2.942.759

ШОҒЫРЛАНДЫРЫЛҒАН ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТЕМЕГЕ ЕСКЕРТПЕЛЕР (жалғасы)

7. ҚАУЫМДАСҚАН КОМПАНИЯҒА ИНВЕСТИЦИЯЛАР (жалғасы)

Мың теңгемен	2024 жыл	2023 жыл
Кірістер	18.088.604	18.050.874
Таза пайда	1.799.778	976.520
Топтың жыл ішіндегі пайдасындағы үлесі	359.956	195.304

2024 жылғы 31 желтоқсандағы және 2023 жылғы 31 желтоқсандағы жай-күй бойынша қауымдасқан компанияда болашақта күрделі салымдарды жүзеге асыру бойынша шартты міндеттемелер немесе міндеттемелер болған жоқ.

8. ҚОРЛАР

Мың теңгемен	2024 жылғы 31 желтоқсан	2023 жылғы 31 желтоқсан
Шикізат және басқа да материалдар	1.650.292	1.677.486
Қосалқы бөлшектер	1.399.375	1.551.497
Жанар-жағармай материалдары	143.058	135.314
Басқа да қорлар	295.828	400.591
Минус: ескірген қорларға резерв	(575.202)	(475.622)
	2.913.351	3.289.266

Ескірген қорларға резерв бойынша қозғалыс былайша берілген:

Мың теңгемен	2024 жыл	2023 жыл
1 қаңтарға	475.622	409.207
Есептеу	266.753	184.989
Қалпына келтіру	(165.942)	(105.717)
Есептен шығару	(1.231)	(12.857)
31 желтоқсанға	575.202	475.622

9. САУДА ДЕБИТОРЛЫҚ БЕРЕШЕК

Мың теңгемен	2024 жылғы 31 желтоқсан	2023 жылғы 31 желтоқсан
Сауда дебиторлық берешек	34.920.816	39.293.514
Минус: күтілетін кредиттік залалдар мен құнсыздануға арналған резерв	(3.596.785)	(4.978.608)
	31.324.031	34.314.906

Күтілетін кредиттік залалдарға арналған резервтің қозғалысы былайша берілген:

Мың теңгемен	2024 жыл	2023 жыл
1 қаңтарға	4.978.608	2.613.649
Есептеу	2.945.656	3.389.456
Қалпына келтіру	(4.319.079)	(994.121)
Есептен шығару	(8.400)	(30.376)
31 желтоқсанға	3.596.785	4.978.608

2024 жылғы 31 желтоқсандағы жай-күй бойынша сауда дебиторлық берешек «Өзбекстанның Ұлттық электр желілері» АҚ тұтынушысынан 1.828.696 мың теңгені (2023 жылғы 31 желтоқсан: 1.632.185 мың теңге) сомасында дебиторлық берешекті қамтыды.

2024 жылғы 31 желтоқсандағы жай-күй бойынша «Өзбекстанның Ұлттық электр желілері» АҚ берешегі бойынша күтілетін кредиттік залалдарға арналған резерв 1.828.696 мың теңгені (2023 жылғы 31 желтоқсан: 1.583.360 мың теңге) құрады.

ШОҒЫРЛАНДЫРЫЛҒАН ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТЕМЕГЕ ЕСКЕРТПЕЛЕР (жалғасы)

9. САУДА ДЕБИТОРЛЫҚ БЕРЕШЕК (жалғасы)

Төменде бағалау резервтерінің матрицасын пайдалана отырып, сауда дебиторлық берешегі бойынша Топтың кредиттік тәуекелге ұшырауы туралы ақпарат берілген:

Мың теңгемен	Барлығы	Ағымдағы	Сауда дебиторлық берешек			
			Төлемдерді кешіктіру			
			30-90 күн	91-180 күн	181-270 күн	271 күннен астам
2024 жылғы 31 желтоқсан						
Күтілетін кредиттік залалдардың пайызы	10,30%	0,51%	9,65%	30,64%	63,61%	97,23%
Дефолт кезінде есептелген жалпы баланстық құн	34.920.816	30.188.375	1.076.179	64.640	513.769	3.077.853
Күтілетін кредиттік залалдар	(3.596.785)	(153.786)	(103.894)	(19.807)	(326.807)	(2.992.491)
	31.324.031	30.034.589	972.285	44.833	186.962	85.362
2023 жылғы 31 желтоқсан						
Күтілетін кредиттік залалдардың пайызы	12,67%	0,97%	17,32%	60,98%	80,09%	98,66%
Дефолт кезінде есептелген жалпы баланстық құн	39.293.514	31.322.960	3.498.241	679.302	465.547	3.327.464
Күтілетін кредиттік залалдар	(4.978.608)	(302.426)	(606.068)	(414.264)	(372.853)	(3.282.997)
	34.314.906	31.020.534	2.892.173	265.038	92.694	44.467

Сауда дебиторлық берешек келесі валюталарда көрсетілген:

Мың теңгемен	2024 жылғы 31 желтоқсан	2023 жылғы 31 желтоқсан
Теңге	31.232.881	34.233.827
АҚШ доллары	91.150	81.079
	31.324.031	34.314.906

10. БАСҚА ДА АҒЫМДАҒЫ АКТИВТЕР

Мың теңгемен	2024 жылғы 31 желтоқсан	2023 жылғы 31 желтоқсан
Қорларды жеткізгені және қызметтер көрсеткені үшін төленген аванстар	2.332.142	2.253.444
Негізгі құралдар мен аяқталмаған құрылыс үшін байланысты тараптардың басқа да дебиторлық берешегі	398.524	399.974
Болашақ кезеңдердің шығыстары	310.378	126.055
Басқасы	841.648	863.179
Минус: күтілетін кредиттік залалдар мен құнсыздануға арналған резерв	(819.722)	(908.975)
	3.062.970	2.733.677

Басқа да ағымдағы активтердің күтілетін кредиттік залалдары және құнсыздануы бойынша резервтегі өзгерістер мынадай түрде ұсынылған:

Мың теңгемен	2024 жыл	2023 жыл
1 қаңтарға	908.975	741.392
Есептеу	130.450	297.137
Қалпына келтіру	(75.225)	(125.573)
Есептен шығару	(144.478)	(3.981)
31 желтоқсанға	819.722	908.975

ШОҒЫРЛАНДЫРЫЛҒАН ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТЕМЕГЕ ЕСКЕРТПЕЛЕР (жалғасы)

11. БАСҚА ДА ҚАРЖЫЛЫҚ АКТИВТЕР

Мың теңгемен	2024 жылғы 31 желтоқсан	2023 жылғы 31 желтоқсан
Амортизацияланған құны бойынша бағаланатын қаржылық активтер		
Самұрық-Қазына облигациялары	25.000.000	–
ҚР Ұлттық Банкінің ноталары	15.444.185	23.172.951
Эксимбанк Қазақстандағы қаражаттар	1.667.336	2.138.857
Қазақстан Даму банкі (ҚДБ) АҚ облигациялары	1.259.804	1.101.857
DeltaBank-тегі қаражаттар	1.230.000	1.230.000
Қазинвестбанктегі қаражаттар	1.186.673	1.198.169
Қазмұнайгаз ҰК (ҚМГ) АҚ облигациялары	1.024.832	877.600
Қарыздарға қатысты мәміле бойынша шығындар	561.056	–
Банктік депозиттер	49.228	5.080.317
Қазақстан Республикасы Қаржы министрлігінің Еурооблигациялары	–	1.920.172
Самұрық-Қазына облигациялары бойынша есептелген сыйақы	2.540.486	–
Қазмұнайгаз ҰК (ҚМГ) АҚ облигациялары бойынша есептелген сыйақы	9.838	8.517
Қазақстан Даму банкі (ҚДБ) АҚ облигациялары бойынша есептелген сыйақы	9.782	8.329
ҚР Қаржы министрлігінің Еурооблигациялары бойынша есептелген сыйақы	–	15.778
Минус: Эксимбанк Қазақстандағы қаражаттардың құнсыздануына арналған резерв	(1.667.336)	(2.138.857)
Минус: DeltaBank-тегі қаражаттардың құнсыздануына арналған резерв	(1.230.000)	(1.230.000)
Минус: Казинвестбанктегі қаражаттардың құнсыздануына резерв	(1.186.673)	(1.198.169)
Минус: басқа да қаржылық активтердің күтілетін кредиттік залалдарына резерв	(106)	(28.580)
	45.899.105	32.156.941
Пайда немесе залал арқылы әділ құны бойынша бағаланатын қаржылық активтер		
DSFK Арнайы қаржы компаниясының облигациялары	–	411.883
	–	411.883
Басқа да қаржылық активтер жиыны	45.899.105	32.568.824
Қысқа мерзімді басқа да қаржылық активтер	44.313.217	30.589.367
Ұзақ мерзімді басқа да қаржылық активтер	1.585.888	1.979.457
Басқа да қаржылық активтер жиыны	45.899.105	32.568.824

Басқа да қаржылық активтердің күтілетін кредиттік залалдары және құнсыздануы бойынша резервтегі өзгерістер мынадай түрде ұсынылған:

Мың теңгемен	2024 жыл	2023 жыл
1 қаңтарға	4.595.606	4.622.572
Есептеу	146	28.512
Қалпына келтіру	(511.637)	(55.478)
31 желтоқсанға	4.084.115	4.595.606

«Самұрық-Қазына» ҰӨҚ» АҚ (бұдан әрі – «Самұрық-Қазына») облигациялары

2024 жылы 7 наурызда Топ «Қазақстан қор биржасы» АҚ-дан «Самұрық-Қазына» ҰӨҚ» АҚ жалпы сомасы 15.000.000 мың теңгеге Қазақстан Республикасы Ұлттық Банкінің базалық мөлшерлемесінен минус 1,00% мөлшерінде өзгермелі жылдық мөлшерлеменен, айналым мерзімі 2025 жылғы 7 наурызға дейін купондық облигацияларын сатып алды. Облигациялар амортизацияланған құны бойынша ескерілетін ретінде жіктелді.

2024 жылы 23 мамырда Топ «Қазақстан қор биржасы» АҚ-дан «Самұрық-Қазына» ҰӨҚ» АҚ жалпы сомасы 10.000.000 мың теңгеге Қазақстан Республикасы Ұлттық Банкінің базалық мөлшерлемесінен минус 0,75% мөлшерінде өзгермелі жылдық мөлшерлеменен, айналым мерзімі 2025 жылғы 23 мамырға дейін купондық облигацияларын сатып алды. Облигациялар амортизацияланған құны бойынша ескерілетін ретінде жіктелді.

ШОҒЫРЛАНДЫРЫЛҒАН ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТЕМЕГЕ ЕСКЕРТПЕЛЕР (жалғасы)

11. БАСҚА ДА ҚАРЖЫЛЫҚ АКТИВТЕР (жалғасы)

Қазақстан Республикасы Ұлттық Банкінің ноталары

2024 жыл ішінде Топ «Қазақстан қор биржасы» АҚ-да жалпы сомасы 62.479.063 мың теңге Қазақстан Республикасы Ұлттық Банкінің қысқа мерзімді дисконттық ноталарын сатып алды (2023 жыл: 146.501.909 мың теңге). 2024 жылғы 31 желтоқсанда аяқталған жылы ҚР Ұлттық Банкінің дисконттық ноталарын өтеу сомасы 70.926.428 мың теңгені құрады (2023 жыл: 143.113.437 мың теңге). 2024 жылғы 31 желтоқсанда аяқталған жыл ішінде Топ 718.599 мың теңге сомасындағы қаржылық кірісті таныды (2023 жыл: 1.721.571 мың теңге) (23- Ескертпе).

«Қазақстан Даму Банкі» АҚ облигациялары

2023 жылғы 27, 29 маусымда және 3 шілдеде Топ «Қазақстан Даму Банкі» АҚ купондық халықаралық облигацияларын халықаралық нарықта тиісінше және жалпы сомасы 2.436.560 АҚШ долларына (1.098.525 мың теңгеге баламалы) жылдық 5,75% мөлшерлемен, айналым мерзімі 2025 жылғы 12 мамырға дейін сатып алды. Облигациялар амортизацияланған құн бойынша есепке алынғандар санатына жатқызылды.

Бастапқы тану кезінде 46.560 АҚШ доллары мөлшерінде сыйлықақы есептелді (20.840 мың теңгеге баламалы). 2024 жылдың 12 айында сыйлықақы амортизациясының сомасы 11.752 мың теңгені құрады (2023 жылдың 12 айында: 5.780 мың теңге).

«Қазмұнайгаз ҰК» АҚ облигациялары

2023 жылғы 27 және 28 маусымда Топ «ҚазМұнайГаз ҰК» АҚ купондық халықаралық облигацияларын халықаралық нарықта жалпы сомасы 1.920.000 АҚШ долларына (867.067 мың теңгеге баламалы) жылдық 4,75% мөлшерлемен, айналыс мерзімі 2027 жылғы 19 сәуірге дейін сатып алды. Облигациялар амортизацияланған құн бойынша есепке алынғандар санатына жатқызылды.

Бастапқы тану кезінде 80.000 АҚШ доллары мөлшерінде дисконт есептелді (35.792 мың теңгеге баламалы). 2024 жылдың 12 айында дисконт амортизациясының сомасы 9.915 мың теңгені құрады (2023 жылдың 12 айында: 4.905 мың теңге).

Банктік депозиттер

2024 жылғы 31 желтоқсандағы және 2023 жылғы 31 желтоқсандағы жай-күй бойынша банктік депозиттер сәйкесінше 37 мың теңге және тиісінше 21.224 мың теңге сомасына есептелген пайыздық кірісті қамтиды. Банктер туралы ақпарат кредиттік тәуекел бөліміндегі 27-Ескертпеде берілген.

«Эксимбанк Қазақстан» АҚ-дағы қаражаттар (бұдан әрі – «Эксимбанк Қазақстан»)

2018 жылғы 27 тамызда Қазақстан Республикасының Ұлттық Банкі Басқармасының Қаулысымен Қазақстанның Эскимбанкін жеке тұлғалардың депозиттерін қабылдау, банк шоттарын ашу бөлігінде лицензиядан айыру туралы шешім қабылданды. Осыған байланысты Топ басқа қаржы активтерінің құрамына Эскимбанктегі ақша қаражаты мен баламаларды жіктеуді жүзеге асырды және күтілетін кредиттік залалдарға 100% мөлшерінде резерв есептеді.

2024 жылғы ішінде Эскимбанк Қазақстанның Тарату комиссиясы 1.299 мың АҚШ доллары (төлем күніне 632.996 мың теңгеге баламалы) сомасына төлем жүргізді (2023 жылғы: 74,3 мың АҚШ доллары 33.424 мың теңгеге баламалы). Топ құнсыздану үшін резервтің тиісті қалпына келтіруін мойындады.

Қазинвестбанк

2024 жылдың 31 желтоқсанда аяқталған 12 айдың ішінде «Қазинвестбанк» АҚ Тарату комиссиясы 35,1 мың АҚШ доллары (төлем күніне 16.766 мың теңге) және 179 мың теңге сомасында төлем жасады (2023 жылдың 31 желтоқсанда аяқталған 12 айдың ішінде: 11,2 мың АҚШ доллары (төлем күніне 4.996 мың теңге) және 57 мың теңге).

DeltaBank

2024 және 2023 жылдардың 31 желтоқсанда аяқталған 12 айдың ішінде төлемдер жасалмады.

ШОҒЫРЛАНДЫРЫЛҒАН ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТЕМЕГЕ ЕСКЕРТПЕЛЕР (жалғасы)

11. БАСҚА ДА ҚАРЖЫЛЫҚ АКТИВТЕР (жалғасы)

Қазақстан Республикасы Қаржы министрлігінің Еурооблигациялары

2019 жылғы 26 сәуірде Топ жалпы сомасы 4.368 мың АҚШ долларына жылдық 3,875% мөлшерлемесі бойынша және 2024 жылғы қазанға дейінгі айналым мерзімімен 4.200.000 дана Қазақстан Республикасы Қаржы министрлігінің Еурооблигацияларын сатып алды. 2024 жылғы 18 қазанда Еурооблигациялардың айналыс мерзімінің аяқталуына байланысты Топ 4.281 мың АҚШ доллары сомасында төлем алды (төлем күніне 2.086.057 мың теңгеге баламалы). Бұл ретте 2024 жылда сыйлықақы амортизациясының сомасы 24,2 мың АҚШ долларын құрады (11.198 мың теңгеге баламалы).

«DSFK арнайы қаржы компаниясы» ЖШС облигациялары

2024 жылдың 3 қаңтарында «Қазақмыс корпорациясы» ЖШС 411.883 мың теңге көлемінде кепілдік төледі.

2024 және 2023 жылдардың 31 желтоқсанында аяқталған жылдар ішінде «DSFK арнайы қаржы компаниясы» ЖШС құны 6.840 мың теңге және тиісінше 31.087 мың теңге облигацияларды өтеді.

2024 және 2023 жылдардың ішінде Топ 6.840 мың теңге және тиісінше 65.238 мың теңге қаржы құралдарын қайта бағалаудан түскен табысты мойындады (23- Ескертпе).

Басқа да қаржы активтері мынадай валюталарда көрсетілді:

Мың теңгемен	Пайыздық мөлшерлеме	2024 жылғы 31 желтоқсан	2023 жылғы 31 желтоқсан
Теңге	13,5-15,05%	43.422.535	28.577.633
АҚШ доллары	3-5,75%	2.476.570	3.991.191
		45.899.105	32.568.824

12. ПАЙДАЛАНЫЛУЫ ШЕКТЕЛГЕН АҚША ҚАРАЖАТЫ

Мың теңгемен	2024 жылғы 31 желтоқсан	2023 жылғы 31 желтоқсан
Қорландыру шоттарындағы ақша қаражаты	942.507	898.893
Кепілдік міндеттемелер бойынша қайтаруға резервтегі ақша қаражаты	575.100	950.649
Минус: күтілетін кредиттік залалдарға резерв	(3.625)	(3.486)
	1.513.982	1.846.056

2024 және 2023 жылдар ішінде кепілдік міндеттемелер бойынша қайтаруға арналған резервтегі ақша қаражатына пайыздар есептелмеді.

2024-2023 жылдар ішінде Компания қызметкерлеріне ипотекалық кредит беруді қаржыландыру шеңберінде «Қазақстан Халық Банкі» АҚ-да қор жасау депозиті орналастырылды. Есептік кезеңнің соңында 2024 жылғы 31 желтоқсанда депозит сомасы 942.280 мың теңгені және есептелген сыйақы 227 мың теңгені құрады (2023 жылғы 31 желтоқсанда: 898.483 мың теңге және 410 мың теңге, сәйкесінше).

Пайдаланылуы шектелген ақша қаражаты бойынша күтілетін кредиттік залалдарға арналған резервтің қозғалысы мынадай түрде берілген:

Мың теңгемен	2024 жыл	2023 жыл
1 қаңтарға	3.486	371
Есептеу	824	3.552
Қалпына келтіру	(685)	(437)
31 желтоқсанға	3.625	3.486

2024 жылғы 31 желтоқсандағы және 2023 жылғы 31 желтоқсандағы жай-күй бойынша пайдаланылуы шектелген ақша қаражаты теңгемен көрсетілді.

ШОҒЫРЛАНДЫРЫЛҒАН ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТЕМЕГЕ ЕСКЕРТПЕЛЕР (жалғасы)

13. АҚША ҚАРАЖАТЫ ЖӘНЕ ОЛАРДЫҢ БАЛАМАЛАРЫ

Мың теңгемен	2024 жылғы 31 желтоқсан	2023 жылғы 31 желтоқсан
Теңгедегі қысқа мерзімді депозиттер	32.830.963	23.483.049
Кері РЕПО операцияларындағы ақша қаражаттары	11.070.788	20.056.276
Шетел валютасындағы қысқа мерзімді депозиттер	7.706.735	1.202.172
Банктердегі теңгедегі ағымдағы шоттар	386.540	753.716
Банктердегі шетел валютасындағы ағымдағы шоттар	1.976	55.054
Кассадағы теңгедегі қолма-қол ақша	2.786	2.870
Арнайы шоттардағы теңгедегі ақша	–	2
Минус: күтілетін кредиттік залалдарға резерв	(60.355)	(24.616)
	51.939.433	45.528.523

Топ әртараптандыру шеңберінде еркін өтімділіктің бір бөлігін ақша нарығының құралдары, мысалы, кері РЕПО сияқтыларды мемлекеттік бағалы қағаздарды кепілге қою арқылы орналастырды.

2024 жыл ішінде Топ теңгедегі қысқа мерзімді депозиттерді банктерде жылдық 12,35%-15,8%, сонымен қатар банктердің ағымдағы шоттарында жылдық 0,03% орналастырды.

2024 жыл ішінде Топ АҚШ долларындығы депозиттерді банктерде жылдық 2,5%-3% орналастырды.

Ақшалай қаражат және олардың баламалары бойынша күтілетін кредиттік залалдарға арналған резервтің қозғалысы мынадай түрде берілген:

Мың теңгемен	2024 жыл	2023 жыл
1 қаңтарға	24.616	183.565
Есептеу	79.572	109.953
Қалпына келтіру	(43.833)	(268.902)
31 желтоқсанға	60.355	24.616

2024 жылғы 31 желтоқсандағы және 2023 жылғы 31 желтоқсандағы жай-күй бойынша ақша қаражаттары мен олардың баламалары келесі валюталарда көрсетілген:

Мың теңгемен	2024 жылғы 31 желтоқсан	2023 жылғы 31 желтоқсан
Теңге	44.265.157	44.280.150
АҚШ доллары	4.694.604	1.248.354
Ресей рублі	2.979.672	19
	51.939.433	45.528.523

ШОҒЫРЛАНДЫРЫЛҒАН ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТЕМЕГЕ ЕСКЕРТПЕЛЕР (жалғасы)

14. КАПИТАЛ

2023 жыл ішінде SPO бағдарламасы шеңберінде «KEGOC» АҚ ұйымдастырылған бағалы қағаздар нарығында (KASE және AIX) 1.482 теңге бағасымен 15.294.118 дана қарапайым акцияларды қайталама орналастыруды жүзеге асырды. 2023 жылғы 9 қарашада акциялар үшін 22.665.883 мың теңге мөлшерінде төлем алынды. 2023 жылғы 31 желтоқсандағы жай-күй бойынша жарғылық капитал 542.680 мың теңге мөлшерінде акциялар шығаруға байланысты консультациялық қызметтердің құнын шегергеніп ұсынылды.

2024 және 2023 жылғы 31 желтоқсандағы жай-күй бойынша Компанияның акционерлік капиталы шығарылған 275.294.118 акцияны құрады, оның ішінде жалпы сомасы 148.922.757 мың теңге орналастырылған және толық төленген 275.292.728 акция.

Меншікті сатып алынған акциялар

2016 жылғы қарашада Топ 930 мың теңге жалпы сомасына ашық нарықта орналастырылған 1.390 дана акцияны сатып алды.

Активтерді қайта бағалау резерві

Активтерді қайта бағалау резерві Топтың ҰЭТ активтерін қайта бағалау нәтижесінде құнның өсуімен ұсынылған (6-Ескертпе). 2024 жылғы 31 желтоқсанда жыл ішінде ҰЭТ активтерінің шығып қалуы нәтижесінде активтерді қайта бағалау резервінен бөлінбеген пайдаға ауыстыру 902.742 мың теңгені құрады (2023 жылғы 31 желтоқсанда аяқталған жыл ішінде: 759.281 мың теңге).

Дивидендтер

2023 жылғы 12 қаңтарда Топ акционерлердің шешімі негізінде 2022 жылдың бірінші жартыжылдығы үшін 17.014.309 мың теңге сомасында дивидендтерді төленді.

2023 жылғы мамырда акционерлер 2022 жылғы екінші жартыжылдықтағы таза кірістің 100% -ін, сонымен қатар өткен кезеңдердің бөлінбеген пайдасының бір бөлігін бөлуді бекітті. Төлем сомасы Компанияның жай акцияларының барлық ұстаушыларына 13.153.330 мың теңгені құрады, бұл бір жай акцияға есептегенде 50,59 теңге. Дивидендтер 2023 жылғы 29 мамырда төленді.

2023 жылғы қыркүйекте акционерлер 2023 жылғы бірінші жартыжылдықтағы таза кірістің 87,81%-ін бөлуді бекітті. Төлем сомасы Компанияның жай акцияларының барлық ұстаушыларына 20.212.292 мың теңгені құрады, бұл бір жай акцияға есептегенде 77,74 теңге. 2023 жылғы 31 қазанда «KEGOC» АҚ барлық миноритарлық акционерлерге жалпы сомасы 2.021.132 мың теңге дивидендтер төледі. 2023 жылғы 7 және 12 желтоқсанда «KEGOC» АҚ Самұрық-Қазынаға дивидендтердің қалған бөлігін 18.191.160 мың теңге көлемінде төледі.

2024 жылғы мамырда акционерлер 2023 жылғы екінші жартыжылдығындағы дивидендтерді бөлуді бекітті. Төлем сомасы Компанияның жай акцияларының барлық ұстаушыларына 21.885.772 мың теңгені құрады, бұл бір жай акцияға есептегенде 79,50 теңге. Дивидендтер 2024 жылғы 30 мамырда төленді.

2024 жылғы қазанда акционерлер дивидендтер төлеу үшін 2024 жылғы бірінші жартыжылдығындағы таза пайданың 64,51%-ін бөлуді бекітті. Төлем сомасы Компанияның жай акцияларының барлық ұстаушыларына 22.684.121 мың теңгені құрады, бұл бір жай акцияға есептегенде 82,40 теңге. Дивидендтер 2024 жылғы 1 қарашада төленді.

Акцияға есептегендегі пайда

Акцияға базалық және бөлінген пайданың сомасы кезең ішіндегі таза пайданы кезең ішіндегі айналыстағы жай акциялардың орташа алынған санына бөлу арқылы есептелген. 2024 жылғы 31 желтоқсанда аяқталған жыл ішінде Топтың айналымдағы жай акцияларының орташа өлшенген саны 275.292.728 дана мөлшерінде болды (2023 жылғы 31 желтоқсанда аяқталған жыл бойынша: 262.219.400 дана). 2024 жылғы және 2023 жылғы 31 желтоқсанда аяқталған жыл бойынша базалық және бөлінген пайда сәйкесінше 216,12 теңгені және 165,50 теңгені құрады.

ШОҒЫРЛАНДЫРЫЛҒАН ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТЕМЕГЕ ЕСКЕРТПЕЛЕР (жалғасы)

14. КАПИТАЛ (жалғасы)

Акцияның баланстық құны

2010 жылғы 4 қазандағы «Қазақстан қор биржасы» АҚ (бұдан әрі – «ҚҚБ») Биржалық кеңесінің шешіміне сәйкес қаржылық есептемеде ҚҚБ бекіткен қағидаларға сәйкес есептелген есептік күнгі бір акцияға (жай және артықшылық берілген) арналған баланстық құн туралы деректер болуы тиіс.

<i>Мың теңгемен</i>	2024 жылғы 31 желтоқсан	2023 жылғы 31 желтоқсан
Активтердің жиыны	1.097.066.105	1.001.785.007
Минус: материалдық емес активтер	(4.480.492)	(3.163.452)
Минус: міндеттемелердің жиыны	(327.144.288)	(316.065.873)
Таза активтер	765.441.325	682.555.682
Жай акциялар саны	275.292.728	275.292.728
Акцияның баланстық құны, теңгемен	2.780	2.479

15. ҚАРЫЗДАР

<i>Мың теңгемен</i>	2024 жылғы 31 желтоқсан	2023 жылғы 31 желтоқсан
Халықаралық қайта құру және даму банкі («ХҚДБ»)	6.602.199	6.735.812
	6.602.199	6.735.812
12 ай ішінде өтелуі тиіс қарыздардың ағымдағы бөлігін шегергенде	(1.291.826)	(1.146.917)
	5.310.373	5.588.895

2024 жылғы 31 желтоқсандағы және 2023 жылғы 31 желтоқсандағы жай-күй бойынша қарыздар бойынша есептелген және төленбеген сыйақы тиісінше 118.733 мың теңгені және 131.596 мың теңгені құрады. 2024 жылғы 31 желтоқсандағы және 2023 жылғы 31 желтоқсандағы жай-күй бойынша қарыздарды ұйымдастыру жөніндегі комиссияның амортизацияланбаған бөлігі 8.497 мың теңге және 32.068 мың теңгені құрады.

2024 жылғы 31 желтоқсандағы және 2023 жылғы 31 желтоқсандағы жай-күй бойынша қарыздар АҚШ долларымен көрсетілді.

Ақша қаражаттарының қозғалысы туралы есеппен салыстыру үшін қарыздар бойынша қозғалыс 27-Ескертпеде келтірілген.

«Мойнақ ГЭС-інің қуат беру схемасы»

2009 жылы «Мойнақ ГЭС-інің қуат беру схемасы» жобасын жүзеге асыру үшін Топ ХҚДБ 25 (жиырма бес) жылға ұсынған 48.000 мың АҚШ доллары сомасына кредит желісін алды, оның алғашқы 5 (бес) жылы жеңілдікті кезең болып табылады. Кредит желісі Қазақстан Республикасы Үкіметінің кепілдігімен қамтамасыз етілген. Қарыз бойынша проценттер 2023 жылғы 15 қыркүйектен бастап СОФР-дың банкаралық алты айлық мөлшерлемесі және оған спрэд 1,28% қосқан бойынша есептеледі және жылына екі рет өтеледі. 2013 жылғы мамырда ХҚДБ-дан 3.274 мың АҚШ доллары мөлшеріндегі кредиттік желінің игерілмеген бөлігі осы жоба барысында келтірілген нақты шығындардың сомасы күтілгеннен аз болуына байланысты жойылды. 2024 жылғы 31 желтоқсандағы және 2023 жылғы 31 желтоқсандағы жай-күйі бойынша қарыз бойынша берешек қалдығы 12.363 мың АҚШ долларын (6.491.963 мың теңгеге баламалы) және 14.599 мың АҚШ долларын (6.636.284 мың теңгеге баламалы) құрайды.

ШОҒЫРЛАНДЫРЫЛҒАН ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТЕМЕГЕ ЕСКЕРТПЕЛЕР (жалғасы)

15. ҚАРЫЗДАР (жалғасы)

«Қазақстан БЭЖ оңтүстік аймағының электр желісін күшейту. Электр желілік объектілерді салу»

2024 жылдың шілдесінде «Қазақстан БЭЖ оңтүстік аймағының электр желісін күшейту. Электр желілік объектілерді салу» жобасын қаржыландыру мақсатында Топ пен Азия Даму Банкі арасында қарыз туралы кредиттік келісімге қол қойылды. Жобаға келесі нысандар кіреді:

- Шу-Жамбыл және Жамбыл-Шымкент қосалқы станцияларының арасында екі жаңа 500 кВ әуе желілерді салу;
- 500 кВ Шу және Жамбыл қосалқы станцияларын кеңейту және жаңарту;
- 500 кВ Шымкент қосалқы станциясын жаңарту.

Кредиттік келісімнің шарттарына сәйкес қарыздың сомасы 58.200.000 мың теңгені құрайды және екі траншты қамтиды: 39.400.000 мың теңгені және 18.800.000 мың теңгені. Бірінші транш үшін соңғы өтеу мерзімі 2037 жылғы қазан айы болып табылады, сәйкесінше екінші транш үшін – 2039 жылғы сәуір айы. Қарыз бойынша пайыздар TONIA мөлшерлемесіне белгіленген 3,00% маржа қосып есептелейді және жылына екі рет өтелейді. 2024 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша қарыз қаражаттары әлі тартылған жоқ.

2024 жыл ішінде Топ АДБ-ға қарызды ұйымдастырғаны үшін 451.378 мың теңге комиссияны төледі (2023 жыл ішінде: 22.358 мың теңге). Осы комиссия басқа да қаржылық активтердің құрамында көрсетілді (11-Ескертпе).

«Батыс Қазақстанның энергия жүйесін Қазақстан БЭЖ-імен біріктіру. Электр желілік объектілерді салу»

2024 жылдың желтоқсанында «Батыс Қазақстанның энергия жүйесін Қазақстан БЭЖ-імен біріктіру. Электр желілік объектілерді салу» жобасын қаржыландыру мақсатында Топ пен Еуропа Қайта Құру және Даму банкі (бұдан әрі – ЕҚДБ) арасында қарыз туралы кредиттік келісімге, сондай-ақ «Қазақстан Даму Банкі» АҚ-ында (бұдан әрі – ҚДБ) кредит желісін ашу туралы келісімге қол қойылды. Жобаға келесі нысандар кіреді:

- Қарабатан ТП мен Өлке ҚС арасында 500 кВ әуе желіні салу;
- 220 кВ Қарабатан ТП кеңейту;
- 500 кВ Өлке ҚС кеңейту.

Кредиттік келісімнің шарттарына сәйкес ЕҚДБ Топқа 133.330.000 мың теңгеге дейін сомасында қарызды беріп, сонымен қатар қосымша 15.000 мың еуроға дейін сомасында қарызды береді. Қарыздың соңғы өтеу мерзімі 2044 жылғы қараша айы болып табылады. Қарыз бойынша пайыздар қарыздың теңгедегі бөлігі үшін TONIA мөлшерлемесіне белгіленген 2,75% маржа қосып, ал қарыздың еуроғағы бөлігі үшін белгіленген 0,5% мөлшерлеме бойынша есептелейді және жылына екі рет өтелейді. 2024 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша қарыз қаражаты әлі тартылған жоқ.

2024 жыл ішінде Топ ЕҚДБ қарызды ұйымдастырғаны үшін 87.230 мың теңге комиссияны төледі. Осы комиссия басқа да қаржылық активтердің құрамында көрсетілді (11-Ескертпе).

ҚДБ кредит желісін ашу туралы келісімге сәйкес қарыздың сомасы 32.000.000 мың теңгені құрайды және екі лимитті қамтиды: 23.529.412 мың теңгені және 8.470.588 мың теңгені. Қарыздың соңғы өтеу мерзімі 2044 жыл болып табылады. Бюджеттік кредит қаражаты болған кезде пайыздар бірінші лимит шеңберінде 2,847% мөлшерлеме бойынша, ал екінші лимит шеңберінде 14,56% мөлшерлеме бойынша есептелейді. Бюджеттік кредит қаражаты болмаған кезде пайыздар қарыздың жалпы сомасы үшін TONIA compounded мөлшерлемесіне белгіленген 2,75% маржа қосып есептелейді. Пайыздар жылына екі рет өтелейді. 2024 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша қарыз қаражаты әлі тартылған жоқ.

ШОҒЫРЛАНДЫРЫЛҒАН ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТЕМЕГЕ ЕСКЕРТПЕЛЕР (жалғасы)

16. ОБЛИГАЦИЯЛАР

Мың теңгемен	2024 жылғы 31 желтоқсан	2023 жылғы 31 желтоқсан
Шығарылған облигациялардың номиналды құны	150.941.100	150.941.100
Есептелген купондық сыйақы	5.328.478	7.277.659
Минус: шығарылған облигациялар бойынша дисконт	(1.217.659)	(1.337.888)
Минус: мәміле бойынша шығындар	(73.410)	(81.294)
	154.978.509	156.799.577
12 ай ішінде өтеуге жататын облигациялардың ағымдағы бөлігін шегергенде	(5.328.478)	(7.277.659)
	149.650.031	149.521.918

«Нұрлы Жол» мемлекеттік бағдарламасы аясында Топ «500 кВ Семей – Ақтоғай – Талдықорған – Алма желісін салу» жобасын қаржыландыру мақсатында «Қазақстан қор биржасы» АҚ-да купондық облигациялардың екі траншын орналастыруды жүзеге асырды:

- (а) 2016 жылғы маусым мен тамыз аралығындағы кезеңде Топ Қазақстан Республикасындағы инфляция мөлшерлемесіне тең құбылмалы мөлшерлеменен 47.500.000 мың теңге сомасында купондық облигацияларды плюс өтеу мерзімі 2031 жылға дейінгі 2,9% маржаны орналастырды (тұтыну бағалары индексінің ең төменгі мөлшерлемесі 5% деңгейінде, ең жоғары мөлшерлемесі 16% деңгейінде белгіленген). Купондық мөлшерлеме 2023 жылғы 1 қаңтардан бастап 2023 жылғы 26 мамыр аралығында жылдық 14,9%-ті, 2023 жылғы 27 мамырдан бастап 2024 жылғы 26 мамыр аралығында жылдық 18,9%-ті, 2024 жылғы 27 мамырдан бастап 2024 жылғы 31 желтоқсан аралығында жылдық 12,0%-ті құрады. Осы транш шеңберіндегі барлық облигацияларды Бірыңғай Ұлттық зейнетақы қоры сатып алды. Облигациялар 111.945 мың теңге көлемінде дисконтпен орналастырылды.
- (б) 2017 жылғы тамызда Топ 36.300.300 мың теңге сомасына 11,5%-ке тең тіркелген мөлшерлеменен купондық облигациялардың екінші траншын орналастырды. Осы транш шеңберіндегі барлық облигацияларды Бірыңғай Ұлттық зейнетақы қоры және басқа да ұйымдар сатып алды.

«KEGOC» АҚ филиалдарының 220-500 кВ ӘЖ-лерін реконструкциялау», «Қазақстан БЭЖ Батыс аймағының электр желісін күшейту. Электр желілік объектілер салу» инвестициялық жобаларын іске асыру мақсатында:

– 2020 жылғы 28 мамырда номиналды құны 9.700.000 мың теңге табыстылығы жылдық 11% болатын, өтеу мерзімі 20235 жылға дейінгі «Қазақстан қор биржасы» АҚ (KASE) сауда алаңында KEGOC облигацияларын орналастыру өтті. Облигациялар 667.593 мың теңге сомасында дисконтпен орналастырылған. Сауда-саттық нәтижесінде тарту көлемі бойынша облигациялардың 89,6%-ін екінші деңгейдегі банктер, 9,9%-ін басқа институционалдық инвесторлар, 0,5%-ін басқа заңды тұлғалар сатып алды.

– 2021 жылғы 27 қаңтарда номиналды құны 8.869.672 мың теңге табыстылығы жылдық 11,62% болатын, өтеу мерзімі 2035 жылға дейінгі KASE сауда алаңында KEGOC облигациялары орналастырылды. Облигациялар 380.267 мың теңге сомасында дисконтпен орналастырылған, орналастыру күніне есептелген купондық сыйақы 159.900 мың теңгені құрады. Сауда-саттық нәтижесінде тарту көлемі бойынша облигациялардың 22,6%-ін брокерлік-дилерлік ұйымдар, 72,8%-ын басқа институционалдық инвесторлар, 4,6%-ін басқа заңды тұлғалар сатып алды.

– 2021 жылғы 21 қазанда KASE сауда алаңында номиналды құны 16.430.328 мың теңге табыстылығы жылдық 11,5% болатын, өтеу мерзімі 2035 жылға дейінгі «KEGOC» АҚ облигациялары орналастырылды. Облигациялар 562.427 мың теңге сомасында дисконтпен орналастырылған, орналастыру күніне есептелген купондық сыйақы 717.159 мың теңгені құрады. Сауда-саттық нәтижесінде тарту көлемі бойынша облигациялардың 86,7%-ын «Еуразиялық Даму Банкі» МҰ және банктер, 13,3%-ін басқа институционалдық инвесторлар сатып алды.

– 2022 жылғы 21 желтоқсанда «Қазақстан қор биржасы» АҚ (KASE) сауда алаңында номиналды құны 16.141.100 мың теңге табыстылығы TONIA мөлшерлемесіне 3% маржасы қосқан тең өтеу мерзімі 2037 жылға дейінгі KEGOC облигацияларын орналастыру өтті. Инвесторлардың негізгі санаттары тұрғысынан алғанда белсенді өтінімдердің жалпы көлемінің 50,4%-ы банктердің үлесіне, 49,6%-ы басқа институционалдық инвесторлардың үлесіне тиесілі болды.

– 2023 жылғы 30 наурызда номиналды құны 16.000.000 мың теңге табыстылығы TONIA мөлшерлемесіне 3% маржасы қосқан тең өтеу мерзімі 2037 жылға дейінгі «Қазақстан қор биржасы» АҚ (KASE) сауда алаңында KEGOC облигациялары орналастырылды. Инвесторлар «Қазақстанның Даму Банкі» АҚ және Еуропалық қайта құру және даму банкі (ЕҚДБ) болды.

2024 жылғы 31 желтоқсанда аяқталған жыл ішінде Топ инвестициялық кірісті шегергенде шығарылған облигациялар бойынша купондық сыйақы бойынша шығындарды 8.801.841 мың теңге мөлшерінде капиталдандырды (2023 жыл: 8.013.366 мың теңге) (23-Ескертпе).

Ақша қаражаттарының қозғалысы туралы есеппен салыстыру үшін облигациялар бойынша қозғалыс 27-Ескертпеде келтірілген.

ШОҒЫРЛАНДЫРЫЛҒАН ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТЕМЕГЕ ЕСКЕРТПЕЛЕР (жалғасы)

17. САУДА ЖӘНЕ БАСҚА ДА КРЕДИТОРЛЫҚ БЕРЕШЕК

Сауда және басқа да кредиторлық берешек мынадай түрде берілген:

Мың теңгемен	2024 жылғы 31 желтоқсан	2023 жылғы 31 желтоқсан
Негізгі құралдар мен аяқталмаған құрылыс үшін кредиторлық берешек	8.729.236	12.835.004
Сатып алынған электр энергиясы үшін кредиторлық берешек	5.279.978	6.627.773
Қорлар мен көрсетілген жұмыстар мен қызметтер үшін кредиторлық берешек	3.611.215	2.707.427
Минус: дисконт	(46.771)	(286.058)
	17.573.658	21.884.146
12 ай ішінде өтеуге жататын ағымдағы бөлігін шегергенде	(17.573.658)	(19.721.022)
	–	2.163.124

2024 жылғы 31 желтоқсандағы және 2023 жылғы 31 желтоқсандағы жай-күй бойынша сауда және басқа да кредиторлық берешек мынадай валюталарда көрсетілді:

Мың теңгемен	2024 жылғы 31 желтоқсан	2023 жылғы 31 желтоқсан
Теңге	12.418.699	15.281.107
Ресей рублі	5.152.990	6.542.361
АҚШ доллары	1.969	35.910
Еуро	–	24.768
	17.573.658	21.884.146

Негізгі құралдар мен аяқталмаған құрылыс үшін кредиторлық берешек «Karabatan utility solutions» ЖШС байланысты тарап алдындағы берешекті қамтиды, ол туралы толық ақпарат 26-Ескертпеде ашылған.

18. КОРПОРАТИВТІК ТАБЫС САЛЫҒЫНАН БАСҚА САЛЫҚТАР БОЙЫНША БЕРЕШЕК

Мың теңгемен	2024 жылғы 31 желтоқсан	2023 жылғы 31 желтоқсан
Төлеуге қосылған құн салығы	3.498.325	1.919.100
Зейнетақы аударымдары бойынша міндеттемелер	491.005	479.692
Жеке табыс салығы	390.405	425.774
Өлеуметтік салық	289.667	340.388
Өлеуметтік сақтандыру бойынша міндеттемелер	252.143	219.971
Мүлік салығы	57.870	19.920
Басқасы	14.408	21.511
	4.993.823	3.426.356

19. БАСҚА ДА АҒЫМДАҒЫ МІНДЕТТЕМЕЛЕР

Мың теңгемен	2024 жылғы 31 желтоқсан	2023 жылғы 31 желтоқсан
Қызметкерлер алдындағы міндеттемелер	5.692.934	4.580.092
Басқасы	955.913	1.136.022
	6.648.847	5.716.114

Қызметкерлер алдындағы міндеттемелер негізінен жалақы бойынша берешекті және пайдаланылмаған демалыстар бойынша есептелген резервті білдіреді.

ШОҒЫРЛАНДЫРЫЛҒАН ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТЕМЕГЕ ЕСКЕРТПЕЛЕР (жалғасы)

20. САТЫП АЛУШЫЛАРМЕН ЖАСАЛҒАН ШАРТТАР БОЙЫНША ТҮСІМ

Мың теңгемен	2024 жыл	2023 жыл
ҰЭТ-ты пайдалану бойынша қызметтер	148.951.320	65.012.533
Электр энергиясын жеткізу бойынша қызметтер	65.648.836	105.590.568
Теңгерімдеуші электр энергиясын сатудан түсетін кірістер	39.297.089	18.093.244
Техникалық диспетчерлендіру бойынша қызметтер	37.945.156	34.220.352
Электр энергиясын өндіру мен тұтынуды теңгерімдеуді ұйымдастыру бойынша қызметтер	12.838.323	16.549.298
Электр энергиясы ағындарының мемлекетаралық сальдосын өтеу мақсатында электр энергиясын сатудан түсетін кірістер	9.747.352	8.740.009
Технологиялық шығыстардың теңгерімсіздігін жабу үшін теңгерімдеуші электр энергиясын сатудан түсетін кірістер	2.995.993	1.078.678
Қуатты реттеу бойынша қызметтер	706.256	481.092
Басқасы	1.775.607	2.370.609
	319.905.932	252.136.383

МВт/сағ көлемдерінде	2024 жыл	2023 жыл
ҰЭТ-ты пайдалану бойынша қызметтер	74.930.144	35.984.011
Электр энергиясын жеткізу бойынша қызметтер	18.961.339	36.097.732
Теңгерімдеуші электр энергиясын сатудан түсетін кірістер	2.163.943	1.045.816
Техникалық диспетчерлендіру бойынша қызметтер	110.889.995	106.283.762
Электр энергиясын өндіру мен тұтынуды теңгерімдеуді ұйымдастыру бойынша қызметтер	210.290.280	205.414.931
Электр энергиясы ағындарының мемлекетаралық сальдосын өтеу мақсатында электр энергиясын сатудан түскен кірістер	1.477.045	1.342.338
Технологиялық шығыстардың теңгерімсіздігін жабу үшін теңгерімдеуші электр энергиясын сатудан түсетін кірістер	172.456	81.386
Қуатты реттеу бойынша қызметтер (МВт)	790	516

Мың теңгемен	2024 жыл	2023 жыл
Түсімді тану мерзімдері		
Тауар белгілі бір уақытта беріледі	52.040.434	27.911.931
Қызметтер уақыт кезеңі ішінде көрсетіледі	267.865.498	224.224.452
Сатып алушылармен жасалған шарттар бойынша түсімнің жиыны	319.905.932	252.136.383

Тұтынушыларға жеңілдіктер Қазақстан Республикасының Табиғи монополияларды реттеу жөніндегі комитетінің бұйрығымен бекітіледі.

2023 жылғы 1 шілденен бастап Бірыңғай сатып алушы моделін енгізумен және электр энергиясының теңгерімдеуші нарығын нақты уақыт режиміне ауыстырумен «KEGOC» АҚ-ның электр энергиясы ағындарының мемлекетаралық сальдосын өтеу мақсатында электр энергиясын сатып алу және сату шарттары бойынша шығыстар ҚР ЭТН-де теңгерімдеуші электр энергиясын сатып алу және сату шарттары бойынша баламалы кірістермен өтеліп, осы операциялар бойынша теріс қаржылық нәтижені болмауға шығарады.

ШОҒЫРЛАНДЫРЫЛҒАН ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТЕМЕГЕ ЕСКЕРТПЕЛЕР (жалғасы)

21. КӨРСЕТІЛГЕН ҚЫЗМЕТТЕРДІҢ ӨЗІНДІК ҚҰНЫ

Мың теңгемен	2024 жыл	2023 жыл
Электр энергиясының технологиялық шығысы	56.267.424	32.671.764
Тозу және амортизация	50.612.670	50.380.059
Электр энергиясы ағындарының мемлекетаралық сальдосын өтеу мақсатында электр энергиясын сатып алу бойынша шығыстар	36.055.078	31.317.122
Еңбекақы төлеу бойынша шығыстар және еңбекақы төлеуге байланысты өзге де аударымдар	35.190.766	30.807.594
ҚР ЭТН-де теңгерімдеуші электр энергиясын сатып алуға арналған шығыстар	12.989.363	4.750.406
Пайдалану және жөндеу шығындары	9.247.693	8.021.154
Салықтар	7.742.446	7.656.776
Қуаттың жүктемені көтеруге дайындығын қамтамасыз ету бойынша қызметтер	5.848.340	4.140.042
Технологиялық шығыстардың теңгерімсіздігін жабу үшін теңгерімдеуші электр энергиясын сатып алуға арналған шығыстар	3.544.986	2.514.023
Қорлар	1.947.748	1.611.784
Қорғау бойынша шығыстар	1.641.583	1.553.273
Басқасы	7.165.804	5.979.607
	228.253.901	181.403.604

22. ЖАЛПЫ ЖӘНЕ ӘКІМШІЛІК ШЫҒЫСТАР

Мың теңгемен	2024 жыл	2023 жыл
Еңбекақы төлеу бойынша шығыстар және еңбекақы төлеуге байланысты өзге де аударымдар	7.340.886	6.061.290
Тараптық ұйымдардың қызметтері	948.948	772.273
Техникалық қолдау шығындары	906.612	1.006.948
Тозу және амортизация	649.737	1.001.940
Сақтандыру бойынша шығыстар	181.092	112.193
Корпоративтік табыс салығынан басқа салықтар	170.280	244.435
Консультациялық қызметтер	149.153	231.769
Іссапар шығыстары	113.061	107.309
Ескірген қорларға резервті есептеу	100.811	79.272
Коммуналдық шығыстар	100.307	83.414
Директорлар кеңесін қамтамасыз етуге арналған шығыстар	96.277	63.780
Қорлар	85.563	67.925
Тренингтер	74.061	51.715
Басқасы	1.620.891	1.229.164
	12.537.679	11.113.427

ШОҒЫРЛАНДЫРЫЛҒАН ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТЕМЕГЕ ЕСКЕРТПЕЛЕР (жалғасы)

23. ҚАРЖЫЛЫҚ КІРІСТЕР / (ШЫҒЫСТАР)

Мың теңгемен	2024 жыл	2023 жыл
Қаржылық кірістер		
Депозиттер, ағымдағы шоттар және облигациялар бойынша пайыздық кіріс	7.517.587	6.439.423
Кері РЕПО операциялары бойынша кіріс	4.048.056	926.356
ҚР Ұлттық Банкінің ноталары бойынша кіріс (11-Ескертпе)	718.599	1.721.571
Ұзақ мерзімді байланысты тараптардың дебиторлық берешегі бойынша дисконттың амортизациясы (26-Ескертпе)	51.008	64.526
Басқа қаржылық активтер бойынша дисконттың амортизациясы	9.915	4.905
DSFK қаржы құралдарын қайта бағалаудан түскен кіріс	6.840	65.238
Басқасы	—	18.998
	12.352.005	9.241.017
Минус: белгілі бір талаптарға сай келетін негізгі құралдардың құнына капиталдандырылған пайыздар (6-Ескертпе)	(465.562)	(1.664.543)
	11.886.443	7.576.474
Қаржылық шығыстар		
Облигациялар бойынша купон (27-Ескертпе)	20.646.480	21.942.670
Қарыздар бойынша пайыздар (27-Ескертпе)	416.460	625.214
Дисконттау шығыстары	367.399	539.017
Банк кепілдіктері жөніндегі комиссия	61.086	123.284
Басқа да қаржылық активтер бойынша сыйлықақының амортизациясы	22.950	92.728
Басқасы	56.053	64.410
	21.570.428	23.387.323
Минус: белгілі бір талаптарға сай келетін негізгі құралдардың құнына капиталдандырылған пайыздар (6-Ескертпе)	(9.267.403)	(9.677.909)
	12.303.025	13.709.414

Дисконттау бойынша шығыстар, негізінен, «Karabatan utility solutions» ЖШС байланысты тарап алдындағы ұзақ мерзімді кредиторлық берешек бойынша дисконттың амортизациясымен ұсынылған (26-Ескертпе).

24. ОҢ БАҒАМДЫҚ АЙЫРМА, НЕТТО

2024 жылғы 31 желтоқсанда аяқталған кезең ішінде теңгенің айырбас бағамының өзгеріуі нәтижесінде Топ 435.299 мың теңге сомасында нетто оң бағамдық айырмашылықты мойындады (2023 жылғы 31 желтоқсанда аяқталған жыл ішінде: нетто оң бағамдық айырма 951.337 мың теңге).

ШОҒЫРЛАНДЫРЫЛҒАН ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТЕМЕГЕ ЕСКЕРТПЕЛЕР (жалғасы)

25. КОРПОРАТИВТІК ТАБЫС САЛЫҒЫ БОЙЫНША ШЫҒЫСТАР

Мың теңгемен	2024 жыл	2023 жыл
Ағымдағы корпоративтік табыс салығы		
Корпоративтік табыс салығы бойынша шығыстар	17.350.235	14.299.947
Өткен жылдың ағымдағы корпоративтік табыс салығына қатысты түзетулер	278.748	230.910
Кейінге қалдырылған салық		
Кейінге қалдырылған салық бойынша жеңілдік	(3.261.433)	(4.328.614)
Жиынтық кіріс туралы шоғырландырылған есепте көрсетілген корпоративтік табыс салығы бойынша шығыстар жиыны	14.367.550	10.202.243
Жыл ішінде басқа жиынтық кірістің құрамында танылған баптарға байланысты кейінге қалдырылған табыс салығы		
ҰЭТ активтерін қайта бағалаудан кейінге қалдырылған салық бойынша шығыстар	17.318.882	—

Қазақстан Республикасында 2024 және 2023 жылдары корпоративтік табыс салығының мөлшерлемесі 20%-ды құрады.

Төменде корпоративтік табыс салығы 20% мөлшерлемесінің және жиынтық кіріс туралы шоғырландырылған есепте ескерілген корпоративтік табыс салығының нақты сомасын салыстырып тексеру берілген:

Мың теңгемен	2024 жыл	2023 жыл
Жалғасып жатқан қызметтен салық салуға дейінгі пайда	73.864.597	53.598.632
20% ресми мөлшерлеме бойынша есептелген салық	14.772.919	10.719.726
Күтілетін кредиттік залалдарға резервті қалпына келтіру	(95.242)	(36.515)
Өткен жылдың ағымдағы корпоративтік табыс салығына қатысты түзетулер	278.748	230.910
Резидент еместердің күмәнді берешегі бойынша резервті (қалпына келтіру) / есептеу	(211.901)	255.029
Бағалы қағаздардан түскен сыйақы түріндегі кіріс	(541.891)	(628.876)
Сатылған бағалы қағаздар бойынша әділ құнның өзгеруінен түсетін кірістер	(155.363)	(171.360)
Қайырымдылық көмек	200.000	—
Басқа тұрақты айырмашылықтар	120.280	(166.671)
Пайда мен залалда көрсетілген корпоративтік табыс салығы бойынша шығыстар	14.367.550	10.202.243

Бұдан әрі 2024 жылғы 31 желтоқсандағы және 2023 жылғы 31 желтоқсандағы жай-күй бойынша кейінге қалдырылған салық активтері мен міндеттемелердің туындауына әкелетін негізгі уақытша айырмашылықтарға салықтық ықпал көрсетіледі:

Мың теңгемен	Қаржылық жағдай туралы шоғырландырылған есеп		Жиынтық кіріс туралы шоғырландырылған есеп	
	2024 жылғы 31 желтоқсан	2023 жылғы 31 желтоқсан	2024 жыл	2023 жыл
Дебиторлық берешек	398.588	462.861	(64.273)	220.975
Есептелген міндеттемелер	1.074.458	870.605	203.853	64.920
Негізгі құралдар және материалдық емес активтер	(135.173.165)	(120.976.136)	3.121.853	4.042.719
Кейінге қалдырылған салық бойынша жеңілдік	—	—	3.261.433	4.328.614
Кейінге қалдырылған таза салық міндеттемелері	(133.700.119)	(119.642.670)	—	—

ШОҒЫРЛАНДЫРЫЛҒАН ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТЕМЕГЕ ЕСКЕРТПЕЛЕР (жалғасы)**25. КОРПОРАТИВТІК ТАБЫС САЛЫҒЫ БОЙЫНША ШЫҒЫСТАР (жалғасы)**

31 желтоқсанда аяқталған жылдар ішінде кейінге қалдырылған салық міндеттемелеріндегі өзгерістер келесідей:

Мың теңгемен	2024 жыл	2023 жыл
1 қаңтарға	(119.642.670)	(123.971.284)
Пайда немесе залал құрамында танылған кейінге қалдырылған корпоративтік табыс салығы бойынша жеңілдік	3.261.433	4.328.614
БЖК құрамында танылған кейінге қалдырылған корпоративтік табыс салығы бойынша шығыстар (4-Ескертпе)	(17.318.882)	—
31 желтоқсанға	(133.700.119)	(119.642.670)

Топ ағымдағы салық активтері мен ағымдағы салық міндеттемелерін есепке алуға заңды түрде бекітілген құқығы болған жағдайларда ғана салық активтері мен салық міндеттемелерін есепке алуды жүргізеді, ал кейінге қалдырылған салық активтері мен кейінге қалдырылған салық міндеттемелері сол бір салық органы алатын табыс салығына жатады.

2024 жылғы 31 желтоқсандағы жай-күй бойынша корпоративтік табыс салығы бойынша алдын ала төлем 1.677.043 мың теңгені құрады (2023 жылғы 31 желтоқсанда: 1.834.225 мың теңге), еншілес компанияға қатысты корпоративтік табыс салығы бойынша берешек 17.405 мың теңгені құрады (2023 жылғы 31 желтоқсандағы жай-күй бойынша берешек болған жоқ).

26. БАЙЛАНЫСТЫ ТАРАПТАРМЕН ОПЕРАЦИЯЛАР

Байланысты тараптар Топтың негізгі басқарушы персоналын, Топтың негізгі басқарушы персоналына тікелей немесе жанама түрде қатысудың елеулі үлесі тиесілі ұйымдарды, сонымен қатар Үкімет бақылайтын өзге де кәсіпорындарды қамтиды. Байланысты тараптармен мәмілелер байланысты және үшінші тараптар үшін ұсынылатын тарифтер негізінде ұсынылған кейбір реттеліп көрсетілетін қызметтерді қоспағанда, нарықтық мөлшерлемелерге міндетті түрде сәйкес келмейтін тараптар арасында келісілген шарттарда жүзеге асырылды.

Байланысты тараптармен 2024 және 2023 жылдардағы операциялар мыналарды білдіреді:

Мың теңгемен		Самұрық- Қазына тобына кіретін еншілес компаниялар	Самұрық- Қазына қауымдас- тырылған компания- лары	Самұрық- Қазына бірлескен кәсіпорын- дары	Топтың қауымдасқан компания- лары
Қызметтерді сату	2024 жыл	52.292.574	12.895.322	3.014.719	571.610
	2023 жыл	44.805.694	8.299.225	3.043.371	542.910
Қызметтер мен тауарларды сатып алу	2024 жыл	1.424.326	2.685.759	—	—
	2023 жыл	14.170.530	1.767.385	—	30.206
Ұзақ мерзімді дебиторлық берешек бойынша дисконт амортизациясы	2024 жыл	51.009	—	—	—
	2023 жыл	64.525	—	—	—
Ұзақ мерзімді кредиторлық берешек бойынша дисконт амортизациясы	2024 жыл	239.287	—	—	—
	2023 жыл	411.253	—	—	—

ШОҒЫРЛАНДЫРЫЛҒАН ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТЕМЕГЕ ЕСКЕРТПЕЛЕР (жалғасы)

26. БАЙЛАНЫСТЫ ТАРАПТАРМЕН ОПЕРАЦИЯЛАР (жалғасы)

Байланысты тараптармен операциядан 31 желтоқсандағы жай-күй бойынша берешек мынадай:

Мың теңгемен		Самұрық- Қазына тобына кіретін еншілес компаниялар	Самұрық- Қазына қауымдас- тырылған компания- лары	Самұрық- Қазына бірлескен кәсіпорын- дары	Топтың қауымдасқан компания- лары
Қызметтерді сатқаны үшін қысқа мерзімді сауда дебиторлық берешек	2024 жыл	3.667.838	980.497	237.315	92.678
	2023 жыл	4.344.858	917.520	227.020	50.976
Негізгі құралдарды сату үшін басқа да дебиторлық берешек	2024 жыл	417.284	—	—	—
	2023 жыл	562.761	—	—	—
Мүліктік көшен үшін кредиторлық берешек	2024 жыл	2.312.165	—	—	—
	2023 жыл	4.431.817	—	—	—
Сатып алынған қызметтер үшін қысқа мерзімді сауда және басқа да кредиторлық берешек	2024 жыл	329.537	466.079	88.313	113
	2023 жыл	277.960	169.819	2.008	—

Түсім және өзіндік құн, сауда дебиторлық және кредиторлық берешек

Байланысты тараптарға көрсетілетін қызметтерді сату негізінен электр энергиясын жеткізу, техникалық диспетчерлендіру жөніндегі және электр энергиясын өндіру мен тұтынуды теңгерімдеуді ұйымдастыру жөніндегі көрсетілетін қызметтер, электр қуатының дайындығын ұстап тұру жөніндегі көрсетілетін қызметтер болып табылады. Байланысты тараптардан көрсетілетін қызметтерді сатып алу негізінен байланыс қызметтерін, энергетика саласындағы көрсетілетін қызметтерді, электр энергиясын сатып алуды, электр қуатының дайындығын ұстап тұру жөніндегі көрсетілетін қызметтерді сатып алуды, пошта қызметтерін және бағдарламалық жасақтама бойынша техникалық қолдауды қамтиды.

Басқа да дебиторлық берешек

2015 жылғы 30 қыркүйекте Топ 2.161.476 мың теңге үшін «Қазпочта» АҚ байланысты тарапқа Астана қаласында орналасқан жабдықтар кешені мен іргелес жер учаскелері бар ғимараттар мен құрылыстарды сатты. Сату шартына сәйкес «Қазпочта» АҚ 2027 жылғы маусымға дейін ай сайынғы тең төлемдермен берешекті төлейді. Тиісінше, Топ болашақ ақша ағындарын 10,37% дисконттау мөлшерлемесі бойынша дисконттады. 2024 жылғы 31 желтоқсандағы жай-күй бойынша «Қазпочта» АҚ-ның дебиторлық берешегі бойынша амортизацияланбаған дисконты 57.586 мың теңге болды (2023 жылғы 31 желтоқсанға: 108.594 мың теңге). 2024 жылғы 31 желтоқсандағы жай-күй бойынша дисконтты шегергендегі берешек сомасы 417.284 мың теңгені құрады, онда 237.161 мың теңге сомасы байланысты тараптардың ұзақ мерзімді дебиторлық берешегінің құрамына кірді (2023 жылғы 31 желтоқсандағы жай-күй бойынша дисконтты шегергендегі берешек сомасы 562.761 мың теңгені, байланысты тараптардан ұзақ мерзімді дебиторлық берешек сомасы 382.638 теңгені құрады). 2024 жыл ішінде Топ 51.009 мың теңге сомасындағы дисконт амортизациялануынан кірісті таныды (2023 жыл: 64.526 мың теңге) (23-Ескертпе).

2024 жылғы 31 желтоқсандағы жай-күй бойынша Топтың «Балқаш ЖЭС» АҚ негізгі құралдарын сатқаны үшін 220.494 мың теңге мөлшерінде (2023 жылғы 31 желтоқсанға: 220.494 мың теңге) дебиторлық берешегі болды. Сату шартына сәйкес «Балқаш ЖЭС» АҚ 2018 жылдың соңына дейін берешегін төлеуі тиіс болатын, алайда 2024 жылғы 31 желтоқсандағы жай-күй бойынша берешек өтелмеді. Балқаш ЖЭС құрылысының тоқтатылуына байланысты Топ басшылығы 2018 жылы күтілетін кредиттік залалдарға 100% мөлшерінде резерв есептеу туралы шешім қабылдады.

Байланысты тараптардың сауда дебиторлық берешегіне ККЗ жалпы сомасы 2024 жылғы 31 желтоқсанға 241.583 мың теңгені құрады. (2023 жылғы 31 желтоқсанға: 421.790 мың теңге).

ШОҒЫРЛАНДЫРЫЛҒАН ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТЕМЕГЕ ЕСКЕРТПЕЛЕР (жалғасы)

26. БАЙЛАНЫСТЫ ТАРАПТАРМЕН ОПЕРАЦИЯЛАР (жалғасы)

Мүліктік кешен үшін кредиторлық берешек

2020 жылдың қараша-желтоқсан айларында Топ байланысты тарап – «Karabatan utility solutions» ЖШС-дан 11.794.689 мың теңгеге мүліктік кешен сатып алды. Сатып алу-сату шартына сәйкес Топ 2025 жылдың 25 наурызына дейін берешекті жыл сайынғы тең төлемдермен төлейді. Тиісінше, Топ болашақ ақша ағындарын 10,25% сыйақының нарықтық мөлшерлемесі бойынша дисконттады. 2024 жылғы 31 желтоқсандағы жай-күй бойынша «Karabatan utility solutions» ЖШС кредиторлық берешегі бойынша амортизацияланбаған дисконт 46.771 мың теңгені құрады (2023 жылғы 31 желтоқсан: 286.058 мың теңге).

2024 жылғы 31 желтоқсандағы жай-күй бойынша дисконтты шегергендегі берешек сомасы 2.312.165 мың теңгені құрады, оның толық сомасы байланысты тараптардан қысқа мерзімді кредиторлық берешектің құрамына кірді. 2024 жылғы 31 желтоқсанда аяқталған жыл ішінде Топ 239.287 мың теңге сомасындағы кредиторлық берешек бойынша дисконт амортизациясынан болған шығыстарды таныды.

Басқасы

2024 жылғы 31 желтоқсандағы жай-күй бойынша ХҚДБ қарызы бойынша Қазақстан Республикасы Үкіметінің кепілдік сомасы 6.602.199 мың теңгені құрады (2023 жылғы 31 желтоқсанда: 6.758.169 мың теңге).

Негізгі басқарушы персоналдың сыйақысы негізінен есепті кезеңдегі еңбекақыдан және басқа да соған байланысты шығыстардан (салықтар, шегерімдер, ауру демалысы, еңбек демалысы, материалдық көмек және т.б.) тұрады және Директорлар кеңесі мен Басқарма мүшелеріне жыл сайынғы сыйақыны (өткен кезеңдегі операциялық қызмет нәтижелері бойынша есепті кезеңде төленетін біржолғы төлем) қамтиды.

2024 жылғы 31 желтоқсанда аяқталған жыл үшін кірістер мен шығыстар туралы шоғырландырылған есепте жалпы және әкімшілік шығыстарға енгізілген негізгі басқарушы персоналдың сыйақысының жалпы сомасы 2023 жылғы операциялық қызмет нәтижелері бойынша біржолғы жылдық сыйақыны қоса алғанда 650.354 мың теңгені құрайды (2023 жылғы 31 желтоқсанда аяқталған жыл үшін: 420.289 мың теңге, оның ішінде 2022 жылғы операциялық қызмет нәтижелері бойынша біржолғы жылдық сыйақы).

27. ҚАРЖЫЛЫҚ ТӘУЕКЕЛДЕРДІ БАСҚАРУДЫҢ МАҚСАТТАРЫ МЕН САЯСАТЫ

Топтың негізгі қаржылық міндеттемелеріне қарыздар, шығарылған облигациялар, сауда және басқа да кредиторлық берешектер жатады. Осы қаржылық міндеттемелердің негізгі мақсаты Топтың операцияларын қаржыландыру болып табылады. Топтың сауда және басқа да дебиторлық берешегі, ақшалай қаражаттары мен олардың баламалары, операциялық қызметі барысында тікелей туындайтын қысқа мерзімді депозиттері, сонымен қатар бағалы қағаздарға инвестициялары бар.

Топ пайыздық мөлшерлемелердің өзгеру тәуекеліне, валюталық тәуекелге, кредиттік тәуекелге және өтімділік тәуекеліне ұшырайды.

Пайыздық мөлшерлемелердің өзгеру тәуекелі

Пайыздық мөлшерлемелердің өзгеру тәуекелі – бұл нарықтық пайыздық мөлшерлемелердің өзгеруіне байланысты болашақ ақша ағындарының әділ құны қаржы құралы бойынша өзгеріп отыратын тәуекел. Топтың нарықтық проценттік мөлшерлемелердің өзгеру қаупіне ұшырауы, ең алдымен, өзгермелі проценттік мөлшерлемесі бар Топтың ұзақ мерзімді және қысқа мерзімді борыштық міндеттемелерін білдіреді (*15 және 16-Ескертпелер*).

ШОҒЫРЛАНДЫРЫЛҒАН ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТЕМЕГЕ ЕСКЕРТПЕЛЕР (жалғасы)

27. ҚАРЖЫЛЫҚ ТӘУЕКЕЛДЕРДІ БАСҚАРУДЫҢ МАҚСАТТАРЫ МЕН САЯСАТЫ (жалғасы)

Пайыздық мөлшерлемелердің өзгеру тәуекелі (жалғасы)

Топ қарыздар көрсетілген валютадағы пайыздық мөлшерлемелердің өзгеруін бақылау арқылы пайыздық мөлшерлеменің өзгеру қаупін шектейді. Барлық басқа параметрлер өзгермеген жағдайда өзгермелі пайыздық мөлшерлемен қарыздар Топ салық салғанға дейінгі пайдаға келесі әсер етеді:

Мың теңгемен	Базистік тармақтарда / пайызбен арттыру/ азайту*	Салық салынғанға дейінгі пайдаға әсері
2024 жылғы 31 желтоқсанда аяқталған жыл үшін		
Софр	382/(382)	(252.204)/252.204
Қазақстан Республикасындағы инфляция мөлшерлемесі	1%/0%	(831.270)/–
2023 жылғы 31 желтоқсанда аяқталған жыл үшін		
Софр	382/(382)	(258.162)/258.162
Қазақстан Республикасындағы инфляция мөлшерлемесі	1%/0%	(795.556)/–

* 1 базистік тармақ = 0,01%.

Пайыздық мөлшерлемелердің өзгеруіне сезімталдықты талдау шеңберіндегі базалық тармақтардағы өзгерістер туралы болжамдар қазіргі уақытта байқалатын нарықтық жағдайға негізделеді, ол өткен жылдармен салыстырғанда айтарлықтай үлкен құбылмалылықпен сипатталады.

Валюталық тәуекел

Валюталық тәуекел – бұл валюта бағамдарының өзгеруіне байланысты қаржы құралы бойынша болашақ ақша ағындарының әділ құны өзгертін тәуекел. Топ шетел валюталарының айырбас бағамдарының өзгеру тәуекеліне ұшырауы, ең алдымен, Топтың қаржылық қызметіне байланысты. Сонымен қатар, Топ айырбас бағамдарының өзгеру қаупіне ұшырауы операциялық қызметпен байланысты (кірістер мен шығыстар Топтың функционалдық валютасынан басқа валютада көрсетілген кезде).

Келесі кестерде барлық басқа параметрлер өзгермеген жағдайда АҚШ доллары мен еуроның айырбас бағамындағы мүмкін болатын өзгерістерге сезімталдықты талдау келтірілген. Топтың басқа валюталардың бағамдарының өзгеру қаупіне ұшырауы маңызды емес.

Мың теңгемен	Айырбас бағамының абсолютті түрде (теңге) артуы/төмендеуі	Валюта бағамының өсуі/ (төмендеуі)	Салық салынғанға дейінгі пайдаға әсері
2024 жылғы 31 желтоқсан			
АҚШ доллары	47,73/(38,54)	9,09%/(7,34%)	59.826/ (48.309)
Еуро	49,21/(32,53)	9%/(5,95%)	(–)/–
Рубль	0,10/(1,12)	2%/(22,95%)	(43.466)/ 498.776
2023 жылғы 31 желтоқсан			
АҚШ доллары	64,32/(64,32)	14,15%/(14,15%)	(205.330)/ 205.330
Еуро	65,04/(65,04)	12,95%/(12,95%)	(3.207)/ 3.207
Рубль	1,44/(1,44)	28,54%/(28,54%)	(1.867.184)/ 1.867.184

ШОҒЫРЛАНДЫРЫЛҒАН ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТЕМЕГЕ ЕСКЕРТПЕЛЕР (жалғасы)

27. ҚАРЖЫЛЫҚ ТӘУЕКЕЛДЕРДІ БАСҚАРУДЫҢ МАҚСАТТАРЫ МЕН САЯСАТЫ (жалғасы)

Кредиттік тәуекел

Кредиттік тәуекел – бұл Топтың қаржылық шығынға ұшырау қаупі, өйткені контрагенттер қаржы құралы немесе клиенттік келісімшарт бойынша өз міндеттемелерін орындамайды. Топ өзінің операциялық қызметімен, ең алдымен, сауда дебиторлық берешегіне (9-Ескертпе) және инвестициялық қызметке, соның ішінде банктердегі депозиттерге және борыштық бағалы қағаздарға инвестициялауға байланысты кредиттік тәуекелге ұшырайды (11, 12 және 13-Ескертпелер).

Сауда дебиторлық берешек

Сатып алушылармен байланысты несиелік тәуекелді басқаруды әрбір бизнес бөлімшесі сатып алушылармен байланысты несиелік тәуекелді басқаруға қатысты Топ белгілеген саясатқа, процедураларға және бақылау жүйесіне сәйкес жүзеге асырады. Құнсыздануды тану қажеттілігі күтілетін кредиттік залалдарды бағалау үшін бағалау резервтерінің матрицасын пайдалана отырып, әрбір есептік күн үшін талданады. Бағалау резервтерінің ставкалары шығындардың пайда болу сипаттамалары ұқсас әр түрлі клиенттік сегменттер топтары үшін төлемді кешіктіру күндерінің санына байланысты есептеледі (яғни өнім түрі бойынша және т.б.). Есептеулер ықтималдықты ескере отырып өлшенген нәтижелерді, ақшаның уақытша құнын және есепті күнге қол жетімді өткен оқиғалар, ағымдағы жағдайлар және болжамды болашақ экономикалық жағдайлар туралы негізделген және расталған ақпаратты көрсетеді.

Қаржы құралдары және ақшалай депозиттер

Банктер мен қаржы институттарындағы шоттардағы қаражаттың қалдықтарымен шартталған кредиттік тәуекелді басқаруды Топтың саясатына сәйкес Топтың Қазынашылығы жүзеге асырады. Артық қаражат тек бекітілген контрагенттердің шоттарына және әрбір контрагент үшін белгіленген кредиттік лимиттер шеңберінде инвестицияланады. Контрагенттер үшін белгіленген кредиттік лимиттерді Топтың Директорлар кеңесі жыл сайын талдайды және оны Топтың қаржы комитеті бекіткеннен кейін бір жыл ішінде өзгертуге болады. Лимиттер тәуекелдердің шоғырлануын азайту және осылайша контрагенттің ықтимал төлемге нәтижесінде туындайтын қаржылық шығындарды азайту мақсатында белгіленеді.

Топтың 2024 жылғы 31 желтоқсандағы және 2023 жылғы 31 желтоқсандағы қаржылық жағдай туралы шоғырландырылған есептің құрамдас бөліктері бойынша кредиттік тәуекелге барынша ұшырауы олардың баланстық құнымен көрсетіледі.

Келесі кестеде құрылған резервтерді шегергендері «Standard & Poor's», «Moody's» және «Fitch» агенттіктерінің кредиттік рейтингтерін пайдалана отырып, есепті күнге банктерде орналастырылған ақша қаражаттары, банк депозиттері бойынша сальдо көрсетіледі:

Мың теңгемен	Орналасқан жері	Рейтинг		2024 жылғы 31 желтоқсан	2023 жылғы 31 желтоқсан
		2024 жыл	2023 жыл		
«Қазақстандық тұрақтылық қоры» АҚ	Қазақстан	BBB/тұрақты	BBB-/тұрақты	7.878.315	13.078.167
«Forte Bank» АҚ	Қазақстан	Ba2/позитивті	BB-/тұрақты	7.256.094	10.642.826
«Банк Центр Кредит» АҚ	Қазақстан	BB/тұрақты	BB-/тұрақты	10.902.260	9.279.599
«Қазақстан Халық Банкі» АҚ	Қазақстан	BBB-/тұрақты	BB+/тұрақты	12.357.890	7.670.554
ҚР Қаржы министрлігі	Қазақстан	BBB/тұрақты	BBB-/тұрақты	3.192.473	6.978.109
«Jysan Bank» АҚ	Қазақстан	Ba3/позитивті	Ba3/позитивті	8.906.607	4.774.152
«Евразиялық Банк» АҚ	Қазақстан	Ba2/тұрақты	Ba3/позитивті	2	18
«Москоммерцбанк» КБ (АҚ)	Ресей	–	–	–	19
«Казпочта» АҚ	Қазақстан	BBB/тұрақты	–	3	–
«Банк Фридом Финанс Қазақстан»	Қазақстан	B+/тұрақты	–	3.006.107	–
				53.499.751	52.423.444

ШОҒЫРЛАНДЫРЫЛҒАН ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТЕМЕГЕ ЕСКЕРТПЕЛЕР (жалғасы)

27. ҚАРЖЫЛЫҚ ТӘУЕКЕЛДЕРДІ БАСҚАРУДЫҢ МАҚСАТТАРЫ МЕН САЯСАТЫ (жалғасы)

Өтімділік тәуекелі

Топ басшылығы өтімділікті басқару және қысқа мерзімді, орта мерзімді және ұзақ мерзімді қаржыландыру талаптарына сәйкес өтімділік тәуекелін басқарудың қажетті жүйесін құрды. Топ өтімділік тәуекелін барабар резервтерді, банктік қарыздарды және қол жетімді несие желілерін қолдау, ақшаның болжамды және нақты қозғалысын үнемі бақылау және қаржылық активтер мен міндеттемелерді өтеу мерзімдерін салыстыру арқылы басқарады.

Топ қарызды қайта қаржыландыруға қатысты тәуекелдің шоғырлануын бағалады және бұл төмен болады деген қорытындыға келді. Топ қаржыландырудың әр түрлі көздеріне қол жеткізе алады.

Келесі кестелерде Топтың қаржылық міндеттемелері бойынша келісімшарттық мерзімдері шарттық дисконтталмаған ақша ағындары негізінде көрсетіледі.

Мың теңгемен	Талап етілгенге дейін	1-ден 3 айға дейін	3 айдан 1 жылға дейін	1-ден 5 жылға дейін	5 жылдан астам	Барлығы
2024 жылғы 31 желтоқсанға						
Қарыздар	–	682.167	922.843	4.744.192	1.208.504	7.557.706
Облигациялар	–	4.845.457	14.614.944	77.857.318	239.842.784	337.160.503
Сауда және басқа да кредиторлық берешек	–	17.620.429	–	–	–	17.620.429
	–	23.148.053	15.537.787	82.601.510	241.051.288	362.338.638
2023 жылғы 31 желтоқсанға						
Қарыздар	–	617.564	898.891	4.947.843	1.604.485	8.068.783
Облигациялар	–	5.677.742	17.064.593	90.922.289	267.086.396	380.751.020
Сауда және басқа да кредиторлық берешек	–	17.452.328	2.358.938	2.358.938	–	22.170.204
	–	23.747.634	20.322.422	98.229.070	268.690.881	410.990.007

ШОҒЫРЛАНДЫРЫЛҒАН ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТЕМЕГЕ ЕСКЕРТПЕЛЕР (жалғасы)

27. ҚАРЖЫЛЫҚ ТӘУЕКЕЛДЕРДІ БАСҚАРУДЫҢ МАҚСАТТАРЫ МЕН САЯСАТЫ (жалғасы)

Капиталды басқару

Топтың капиталын басқарудың негізгі мақсаты Топтың қарыз бен капитал қатынасын оңтайландыру арқылы акционерлер үшін кірісті барынша арттырумен қатар қызметтің үздіксіздігі қағидатын ұстануды жалғастыра алатынын қамтамасыз ету болып табылады. Топ экономикалық жағдайдағы өзгерістерді ескере отырып, өз капиталын басқарады. Өз капиталын басқару немесе өзгерту үшін Топ акционерлерге дивидендтер төлеуді өзгерте алады, капиталды акционерлерге қайтара алады немесе жаңа акциялар шығара алады. Топ капиталды капиталға қарыздың коэффициентін қолдана отырып басқарады, бұл жалпы қарызға бөлінген қарыз міндеттеме плюс капитал. Топтың міндеті-коэффициентті 0,5-тен жоғары емес деңгейде ұстау. Қарыз барлық қарыздар мен облигацияларды қамтиды. Капитал барлық міндеттемелердің және барлық акционерлік капиталдың сомасына тең.

	2024 жылғы 31 желтоқсан	2023 жылғы 31 желтоқсан
Борыш/капитал	0,15	0,16
<i>Мың теңгемен</i>	<i>2024 жылғы 31 желтоқсан</i>	<i>2023 жылғы 31 желтоқсан</i>
Қарыздар мен облигациялардың ұзақ мерзімді бөлігі	154.960.404	155.110.813
Қарыздар мен облигациялардың қысқа мерзімді бөлігі	6.620.304	8.424.576
Борыш	161.580.708	163.535.389
Міндеттемелер жиынтығы	327.144.288	316.065.873
Капитал	769.921.817	685.719.134
Капитал және міндеттемелер жиыны	1.097.066.105	1.001.785.007

Топтың капитал құрылымына 14-Ескертпеде көрсетілгендей акционерлік капитал, резервтер және бөлінбеген пайда кіреді.

Әділ құн иерархиясы

Топ қаржы құралдарының әділ құнын анықтау және бағалау модельдері бойынша ол туралы ақпаратты ашу үшін келесі иерархияны пайдаланады:

- 1-деңгей: бірдей активтер немесе міндеттемелер бойынша белсенді нарықтағы бағалардың нарықтық белгіленімдері (қандай да бір түзетулерсіз).
- 2-деңгей: нарықта тікелей немесе жанама түрде көрінетін әділ құнға айтарлықтай әсер ететін барлық бастапқы деректер байқалатын басқа әдістер.
- 3-деңгей: бақыланатын нарықтық ақпаратқа негізделмеген, шағылысатын әділ құнға елеулі әсер ететін бастапқы деректерді пайдаланатын әдістер.

ШОҒЫРЛАНДЫРЫЛҒАН ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТЕМЕГЕ ЕСКЕРТПЕЛЕР (жалғасы)

27. ҚАРЖЫЛЫҚ ТӘУЕКЕЛДЕРДІ БАСҚАРУДЫҢ МАҚСАТТАРЫ МЕН САЯСАТЫ (жалғасы)

Әділ құн иерархиясы (жалғасы)

Төмендегі кестеде Топтың активтері мен міндеттемелерін әділ құн бойынша бағалау көздерінің иерархиясы келтірілген:

Әділ құны бойынша бағаланатын активтер

Мың теңгемен	2024 жылғы 31 желтоқсан	1-деңгей	2-деңгей	3-деңгей
Әділ құны бойынша ескерілетін негізгі құралдар				
ҰЭТ активтері (6-Ескертпе)	830.197.299	–	–	830.197.299

Мың теңгемен	2023 жылғы 31 желтоқсан	1-деңгей	2-деңгей	3-деңгей
Әділ құны бойынша ескерілетін негізгі құралдар және қаржылық активтер				
ҰЭТ активтері (6-Ескертпе)	718.550.166	–	–	718.550.166
«DSFK арнайы қаржы компаниясы» ЖШС облигациялары (11-Ескертпе)	411.883	–	–	411.883

Әділ құны ашылатын активтер

Мың теңгемен	2024 жылғы 31 желтоқсан	1-деңгей	2-деңгей	3-деңгей
Қаржылық активтер				
Басқа да қаржылық активтер (11-Ескертпе)	45.899.105	–	45.899.105	–

Мың теңгемен	2023 жылғы 31 желтоқсан	1-деңгей	2-деңгей	3-деңгей
Қаржылық активтер				
Басқа да қаржылық активтер (11-Ескертпе)	32.156.941	–	32.156.941	–

Әділ құны ашылатын міндеттемелер

Мың теңгемен	2024 жылғы 31 желтоқсан	1-деңгей	2-деңгей	3-деңгей
Қаржылық міндеттемелер				
Облигациялар (16-Ескертпе)	154.978.509	–	154.978.509	–
Қарыздар (15-Ескертпе)	6.602.199	–	6.602.199	–

Мың теңгемен	2023 жылғы 31 желтоқсан	1-деңгей	2-деңгей	3-деңгей
Қаржылық міндеттемелер				
Облигациялар (16-Ескертпе)	156.799.577	–	156.799.577	–
Қарыздар (15-Ескертпе)	6.735.812	–	6.735.812	–

2024 жылғы 31 желтоқсанда және 2023 жылғы 31 желтоқсанда аяқталған кезеңдерде қаржы құралдарының әділ құнының 1, 2 және 3 деңгейлері арасында ауысулар болған жоқ.

ШОҒЫРЛАНДЫРЫЛҒАН ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТЕМЕГЕ ЕСКЕРТПЕЛЕР (жалғасы)

27. ҚАРЖЫЛЫҚ ТӘУЕКЕЛДЕРДІ БАСҚАРУДЫҢ МАҚСАТТАРЫ МЕН САЯСАТЫ (жалғасы)

Қаржы құралдарының әділ құны

2024 жылғы 31 желтоқсанда және 2023 жылғы 31 желтоқсанда басшылық Топтың қаржы құралдарының сауда дебиторлық және кредиторлық берешегі, өзге де қаржы активтері, ақша қаражаттары және олардың баламалары, пайдалануда шектелген ақша қаражаттары сияқты әділ құны негізінен осы құралдарды өтеудің қысқа мерзімдеріне байланысты олардың баланстық құнына шамамен тең екенін анықтады. Топ шығарған қарыздар мен облигациялар амортизацияланған құны бойынша көрсетіледі, бұл олардың әділ құнына тең.

Қаржылық қызметке байланысты міндеттемелердің өзгеруі

Мың теңгемен	2024 жылғы 1 қаңтарға	Ақша ағындары	Есеп- телген пайыздар	Төленген пайыздар мен комис- сиялар	Валюта бағамда- рының өзгеруі	Басқасы	2024 жылғы 31 желтоқсан
Қарыздар	6.735.812	(1.037.042)	416.460	(439.802)	903.200	23.571	6.602.199
Облигациялар	156.799.577	–	20.646.480	(22.595.660)	–	128.112	154.978.509
Барлығы	163.535.389	(1.037.042)	21.062.940	(23.035.462)	903.200	151.683	161.580.708

Мың теңгемен	2023 жылғы 1 қаңтарға	Ақша ағындары	Есеп- телген пайыздар	Төленген пайыздар мен комис- сиялар	Валюта бағамда- рының өзгеруі	Басқасы	2023 жылғы 31 желтоқсан
Қарыздар	16.898.657	(9.973.990)	625.214	(760.416)	(64.393)	10.740	6.735.812
Облигациялар	139.453.044	16.867.598	21.942.670	(21.572.501)	–	108.766	156.799.577
Барлығы	156.351.701	6.893.608	22.567.884	(22.332.917)	(64.393)	119.506	163.535.389

«Басқалары» бағанында қаржылық міндеттемелер бойынша дисконттар мен сыйлықақылардың амортизациясы көрсетілген. Топ төленген пайыздарды операциялық қызметтен түсетін ақша ағындары ретінде жіктейді.

ШОҒЫРЛАНДЫРЫЛҒАН ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТЕМЕГЕ ЕСКЕРТПЕЛЕР (жалғасы)

28. ШАРТТЫ МІНДЕТТЕМЕЛЕР

Қызметті жүргізу шарттары

Қазақстанда экономикалық реформалар және нарықтық экономиканың талаптарына жауап беретін құқықтық, салықтық және әкімшілік инфрақұрылымды дамыту жалғасуда. Болашақта Қазақстан экономикасының тұрақтылығы осы реформалардың барысына, сондай-ақ экономика, қаржы және ақша-кредит саясаты саласында Үкімет қабылдайтын шаралардың тиімділігіне байланысты болады.

Салық салу

Қазақстан Салық заңнамасы және нормативтік-құқықтық актілер тұрақты өзгерістердің және әртүрлі түсіндірулердің нысанасы болып табылады. Түсімге, шығыстарға және қаржылық есептеменің өзге де баптарына ҚЕХС тәсілі бойынша пікірді қоса алғанда, жергілікті, өңірлік және республикалық салық органдары арасындағы пікірлерде алшақтық жағдайлары жиі кездеседі. Қазіргі уақытта қолданылып жүрген Қазақстан заңдары негізінде анықталған құқық бұзушылықтар үшін айыппұлдар мен өсімпұлдар жүйесі өте қатал. Нәтижесінде салықтар, айыппұлдар мен өсімпұлдар бойынша қосымша есептеулер сомасы 2024 жылғы 31 желтоқсанға есептелмеген шығыстарға жатқызылған сомадан асып кетуі мүмкін.

Басшылық 2024 жылғы 31 желтоқсандағы жай-күй бойынша қолданыстағы заңнаманы түсіндіру тиісті болып табылады және Топтың салық бойынша ұстанымы расталады деп санайды.

Кредиттік келісімдердің шарттары

15-Ескертпеде ашып көрсетілгендей, Топ АДБ, ЕҚДБ және ҚДБ-мен кредиттік келісімдер жасады. Топ пен кредиторлар арасындағы кредиттік келісімдерге сәйкес, Топ келесі ковенанттарды сақтауға міндетті:

- АДБ-мен кредиттік келісімге сәйкес:
 - борыштың меншікті капиталға қатынасы 1:1 аспайды (2024 жылғы 31 желтоқсанға – 0,21);
 - борыштың EBITDA қатынасы 3,8:1 аспайды (2024 жылғы 31 желтоқсанға – 1,24);
- ЕҚДБ-мен кредиттік келісімге сәйкес:
 - қаржылық борыштың EBITDA коэффициентіне қатынасы 4,3:1 аспайды (2024 жылғы 31 желтоқсанға – 1,24);
 - қаржылық борыштың меншікті капиталға қатынасы 1:1 аспайды (2024 жылғы 31 желтоқсанға – 0,21);
- ҚДБ-мен кредиттік келісімге сәйкес:
 - Total Debt/EBITDA қатынас коэффициенті 3,8 аспайды (2024 жылғы 31 желтоқсанға – 1,24).

Сондай-ақ, Топ облигациялар (16-Ескертпе) шығарды және жартыжылдық негізде есептелетін келесі ковенанттарды орындауға міндетті:

- Борыштың EBITDA қатынасы 3:1 аспайды; (2024 жылғы 31 желтоқсанға – 1,23);
- Борыштың Капиталға қатынасы 0,6:1 аспайды; (2024 жылғы 31 желтоқсанға – 0,21);
- өзін-өзі қаржыландыру коэффициенті кемінде 20% (2024 жылғы 31 желтоқсанға – 124%);
- қарызға қызмет көрсету коэффициенті кемінде 1,2 (2024 жылғы 31 желтоқсанға – 19,8);
- өтімділік кемінде 1:1 (2024 жылғы 31 желтоқсанға – 3,6);
- таза борыштың EBITDA қатынасы 4:1. (2024 жылғы 31 желтоқсанға – 0,5).

Сонымен қатар, Топ басшылығы облигациялар шығару шарттарында қарастырылған барлық ковенанттар сақталған деп санайды.

Сақтандыру

2024 жылғы 31 желтоқсандағы жай-күй бойынша Топ құны 532.122.872 мың теңге өндірістік активтерді сақтандырды. Сақтандыру жағдайы басталған кезде сақтандыру төлемі сақтандыру сомасы шегінде жүргізіледі. Топ қалған өндірістік активтерді сақтандырған жоқ. Сақтандырудың болмауы активтер құнының азаюын немесе міндеттемелердің туындауын білдірмейтіндіктен, осы шоғырландырылған қаржылық есептемеде мұндай активтердің бүлінуіне немесе жоғалуына байланысты күтпеген шығыстарға ешқандай резерв жасалмаған.

ШОҒЫРЛАНДЫРЫЛҒАН ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТЕМЕГЕ ЕСКЕРТПЕЛЕР (жалғасы)

28. ШАРТТЫ МІНДЕТТЕМЕЛЕР (жалғасы)

Шарттық міндеттемелер

220-500 кВ электр жеткізу желілерін реконструкциялау арқылы ұлттық электр торабы жұмысының сенімділігін қамтамасыз ету мақсатында, алдағы жылдары қол жеткізілген және Қазақстан БЭЖ Батыс аймағының тұтынушыларын электрмен жабдықтау сенімділігін арттыру үшін, сонымен қатар өндірістік активтерді жұмыс жағдайында ұстау үшін Топ күрделі инвестициялар жоспарын әзірледі.

Қазақстан Республикасының Табиғи монополиялар туралы заңнамасына сәйкес Қазақстан Республикасы Ұлттық экономика министрлігі Табиғи монополияларды реттеу комитетінің 2021 жылғы 11 наурыздағы №21-НҚ және Қазақстан Республикасы Энергетика министрлігінің 2021 жылғы 7 сәуірдегі №122 бірлескен бұйрығымен «KEGOC» АҚ бес жылдық (2021-2026) инвестициялық бағдарламасы жалпы сомасы 274.760.648 мың теңгеге бекітілген және 100% орындауға жатады. Алайда, «KEGOC» АҚ оған өзгерістер енгізіп, жекелеген іс-шаралардың құны мен өткізу мерзімін түзете алады. «KEGOC» АҚ бес жылдық инвестициялық бағдарламасы Қазақстан Республикасы Энергетика министрлігінің 2024 жылғы 7 қазандағы №358 және Қазақстан Республикасы Ұлттық экономика министрлігі Табиғи монополияларды реттеу комитетінің 2024 жылғы 11 қазандағы №94-НҚ бірлескен бұйрығымен түзетілді.

2024 жылғы 31 желтоқсандағы жай-күй бойынша инвестициялық жоспар шеңберінде Топпен жасалған шарттар бойынша күрделі сипаттағы шарттық міндеттемелердің сомасы 434.014.789 мың теңге болды (2023 жылғы 31 желтоқсанда: 95.751.033 мың теңге).

Сот талқылаулары

Қалыпты қызмет барысында Топ заңды талаптарға немесе сот процестеріне ұшырауы мүмкін. Басшылықтың пікірі бойынша, қазіргі уақытта «*Қызметті реттеу*» тармағында ашылған сот процестерін қоспағанда, Топтың қызметінің нәтижелеріне немесе қаржылық жағдайына елеулі әсер етуі мүмкін аяқталмаған сот процестері немесе талаптар жоқ.

ШОҒЫРЛАНДЫРЫЛҒАН ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТЕМЕГЕ ЕСКЕРТПЕЛЕР (жалғасы)

28. ШАРТТЫ МІНДЕТТЕМЕЛЕР (жалғасы)

Қызметті реттеу

Электр энергиясын жеткізу, ұлттық электр торабын пайдалану бойынша, электр энергиясын желіге босату мен тұтынуды техникалық диспетчерлендіру және электр энергиясын өндіру-тұтынуды теңгерімдеуді ұйымдастыру бойынша тарифтер

Қазақстан Республикасы Ұлттық экономика министрлігі Табиғи монополияларды реттеу комитетінің (бұдан әрі - ТМРК) 2021 жылғы 16 тамыздағы № 79-ОД бұйрығына сәйкес мынадай тарифтер бекітілді:

1) электр энергиясын жеткізу бойынша:

- 2021 жылғы 1 қазаннан бастап 2022 жылғы 30 қыркүйекке дейін – 2,797 теңге/кВтсағ (ҚҚС-сыз);
- 2022 жылғы 1 қазаннан бастап 2023 жылғы 30 маусымға дейін – 2,848 теңге/кВтсағ (ҚҚС-сыз).

2) электр энергиясын желіге босатуды және тұтынуды техникалық диспетчерлендіру бойынша:

- 2021 жылғы 1 қазаннан бастап 2022 жылғы 30 қыркүйекке дейін – 0,306 теңге/кВтсағ (ҚҚС-сыз);
- 2022 жылғы 1 қазаннан бастап 2023 жылғы 30 маусымға дейін – 0,314 теңге/кВтсағ (ҚҚС-сыз).

3) электр энергиясын өндіру-тұтынуды теңгерімдеуді ұйымдастыру бойынша:

- 2021 жылғы 1 қазаннан бастап 2022 жылғы 30 қыркүйекке дейін – 0,098 теңге/кВтсағ (ҚҚС-сыз);
- 2022 жылғы 1 қазаннан бастап 2023 жылғы 30 маусымға дейін – 0,102 теңге/кВтсағ (ҚҚС-сыз).

ҚР ТМРК 2022 жылғы 22 сәуірдегі №67-НҚ бұйрығымен 2022 жылғы 1 маусымнан бастап 2023 жылғы 31 мамырға дейін қолданысқа енгізіле отырып, «KEGOC» АҚ реттеліп көрсетілетін қызметтеріне уақытша өтемдік тарифтер бекітілді. Егер уақытша өтемдік тарифтер қолданылған болса, өтемдік тарифтер қолданылған кезеңдегі Топтың кірісі 12.670.120 мың теңгеге азайған болар еді. Уақытша өтемдік тарифтер ҚР ТМРК пікірі бойынша Топтың 2017 – 2018 жылдардағы қызметтерді тұтынушыларға арналған тарифтерді асыра бағалауына байланысты реттелетін қызметтерге төмендетілген тарифтерді білдіреді.

Көрсетілген бұйрықпен «KEGOC» АҚ ҚР Табиғи монополиялар туралы Заңына сәйкес 2017 және 2018 жылдардың қорытындысы бойынша тарифтік смета шығындарының баптары бойынша қалыптасқан үнемдеу Инвестициялық бағдарламаны іске асыруға бағытталғандығына байланысты сәйкес келмейді. Осылайша, «KEGOC» АҚ тұтынушыларға шығын келтірген жоқ және негізсіз кіріс алған жоқ. Осыған байланысты 2022 жылғы 22 сәуірдегі №67-НҚ Бұйрығына «KEGOC» АҚ сот тәртібімен дауласты.

Сот талқылауын қарау кезеңінде осы Бұйрықтың қолданылуы уақытша тоқтатылды.

2024 жылғы 7 қарашада Қазақстан Республикасының Жоғарғы Соты (кассациялық саты) «KEGOC» АҚ-ның «Қазақстан Республикасы Ұлттық экономика министрлігінің Табиғи монополияларды реттеу комитеті» РММ-ға қатысты талап-арызы бойынша түпкілікті шешім қабылдады.

Қазақстан Республикасы Жоғарғы Сотының 2024 жылғы 7 қарашадағы қаулысына сәйкес «KEGOC» АҚ реттеліп көрсетілетін қызметтеріне уақытша өтемдік тарифтерді бекіту туралы ҚР ТМРК 2022 жылғы 22 сәуірдегі № 67-НҚ бұйрығы заңсыз деп танылды және күші жойылды.

ШОҒЫРЛАНДЫРЫЛҒАН ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТЕМЕГЕ ЕСКЕРТПЕЛЕР (жалғасы)

28. ШАРТТЫ МІНДЕТТЕМЕЛЕР (жалғасы)

Қызметті реттеу (жалғасы)

«KEGOC» АҚ-ның 2021-2026 жылдарға арналған реттеліп көрсетілетін қызметтеріне тарифтерді және тарифтік сметаларды ТМРК 2021 жылғы 16 тамыздағы № 79-НҚ бұйрығымен бекітілген.

2023 жылғы 3 шілдедегі №92-НҚ ТМРК бұйрығымен ұлттық электр торабы арқылы электр энергиясын жеткізу бойынша, ұлттық электр торабын пайдалану бойынша, электр энергиясын желіге босату мен тұтынуды техникалық диспетчерлеу бойынша, электр энергиясын өндіру-тұтынуды теңгерімдеуді енгізу арқылы ұйымдастыру бойынша «KEGOC» АҚ реттеліп көрсетілетін қызметтерге тарифтер мен тарифтік сметалардың өзгерістері 2023 жылғы 1 шілдеден бастап қолданысқа енгізілуімен бекітілді:

- 1) ұлттық электр торабы арқылы электр энергиясын жеткізу бойынша мына өлшемде:
2023 жылғы 1 шілдеден бастап 2023 жылғы 30 қыркүйекке дейін – 2,935 теңге/кВтсағ (ҚҚС-сыз);
2023 жылғы 1 қазаннан бастап 2024 жылғы 30 қыркүйекке дейін – 3,381 теңге/кВтсағ (ҚҚС-сыз);
2024 жылғы 1 қазаннан бастап 2025 жылғы 30 қыркүйекке дейін – 3,492 теңге/кВтсағ (ҚҚС-сыз);
2025 жылғы 1 қазаннан бастап 2026 жылғы 30 қыркүйекке дейін – 3,564 теңге/кВтсағ (ҚҚС-сыз).
- 2) ұлттық электр торабын пайдалану бойынша мына өлшемде:
2023 жылғы 1 шілдеден бастап 2023 жылғы 30 қыркүйекке дейін – 1,651 теңге/кВтсағ (ҚҚС-сыз);
2023 жылғы 1 қазаннан бастап 2024 жылғы 30 қыркүйекке дейін – 1,943 теңге/кВтсағ (ҚҚС-сыз);
2024 жылғы 1 қазаннан бастап 2025 жылғы 30 қыркүйекке дейін – 2,002 теңге/кВтсағ (ҚҚС-сыз);
2025 жылғы 1 қазаннан бастап 2026 жылғы 30 қыркүйекке дейін – 2,056 теңге/кВтсағ (ҚҚС-сыз).
- 3) электр энергиясын желіге босатуды және тұтынуды техникалық диспетчерлендіру бойынша мына өлшемде:
2023 жылғы 1 шілдеден бастап 2023 жылғы 30 қыркүйекке дейін – 0,320 теңге/кВтсағ (ҚҚС-сыз);
2023 жылғы 1 қазаннан бастап 2024 жылғы 30 қыркүйекке дейін – 0,339 теңге/кВтсағ (ҚҚС-сыз);
2024 жылғы 1 қазаннан бастап 2025 жылғы 30 қыркүйекке дейін – 0,351 теңге/кВтсағ (ҚҚС-сыз);
2025 жылғы 1 қазаннан бастап 2026 жылғы 30 қыркүйекке дейін – 0,356 теңге/кВтсағ (ҚҚС-сыз).
- 4) электр энергиясын өндіру-тұтынуды теңгерімдеуді ұйымдастыру бойынша мына өлшемде:
2023 жылғы 1 шілдеден бастап 2023 жылғы 30 қыркүйекке дейін – 0,057 теңге/кВтсағ (ҚҚС-сыз);
2023 жылғы 1 қазаннан бастап 2024 жылғы 30 қыркүйекке дейін – 0,060 теңге/кВтсағ (ҚҚС-сыз);
2024 жылғы 1 қазаннан бастап 2025 жылғы 30 қыркүйекке дейін – 0,064 теңге/кВтсағ (ҚҚС-сыз);
2025 жылғы 1 қазаннан бастап 2026 жылғы 30 қыркүйекке дейін – 0,066 теңге/кВтсағ (ҚҚС-сыз).

2024 жылғы 9 ақпандағы №25-НҚ ТМРК бұйрығымен ұлттық электр торабы арқылы электр энергиясын жеткізу және ұлттық электр торабын пайдалану бойынша «KEGOC» АҚ реттеліп көрсетілетін қызметтерге тарифтер мен тарифтік сметалардың өзгерістері 2024 жылғы 1 наурыздан бастап төмендегілер қолданысқа енгізілуімен бекітілді:

- 1) ұлттық электр торабы арқылы электр энергиясын жеткізу бойынша 2024 жылғы 1 наурыздан бастап 2024 жылғы 30 қыркүйекке дейінгі кезеңге 3,474 теңге/кВтсағ (ҚҚС-сыз) мөлшерінде;
- 2) ұлттық электр торабын пайдалану бойынша 2024 жылғы 1 наурыздан бастап 2024 жылғы 30 қыркүйекке дейінгі кезеңге 1,996 теңге/кВтсағ (ҚҚС-сыз) мөлшерінде.

2024 жылғы 11 қыркүйектегі № 82-НҚ ТМРК бұйрығымен «KEGOC» АҚ реттеліп көрсетілетін қызметтеріне тарифтер деңгейін өзгертпестен тарифтік сметаларды түзету бекітілді.